

Wymagania na poszczególne oceny w klasie szóstej – INFORMATYKA

Wymagania na każdy stopień wyższy niż **dopuszczający** obejmują również wymagania na wszystkie stopnie niższe.

Wymagania na ocenę celującą obejmują stosowanie przyswojonych informacji i umiejętności w sytuacjach trudnych, złożonych i nietypowych.

Ocena			
Stopień dopuszczający Uczeń:	Stopień dostateczny Uczeń:	Stopień dobry Uczeń:	Stopień bardzo dobry Uczeń:
• tworzy i wysyła wiadomość e-mail, • komunikuje się ze znajomymi, korzystając z programu MS Teams, • umieszcza własne pliki w usłudze OneDrive lub innej chmurze, • tworzy foldery w usłudze OneDrive, • wprowadza do arkusza kalkulacyjnego dane różnego typu, • zmienia szerokość kolumn arkusza kalkulacyjnego, • formatuje tekst w arkuszu kalkulacyjnym, • wykonuje proste obliczenia w arkuszu kalkulacyjnym, wykorzystując formuły, • wstawia wykres do arkusza kalkulacyjnego, • tworzy w Scratchu zmienne i nadaje im nazwy, • wykorzystuje blok z napisami „zapytaj” oraz „i czekaj” do wprowadzania danych i nadawania wartości zmiennym, • tworzy w Scratchu skrypty, korzystając ze strony https://scratch.mit.edu, • tworzy proste obrazy w programie GIMP,	• stosuje zasady netykiety podczas korzystania z poczty elektronicznej, • przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas komunikacji w internecie, • przestrzega zasad współpracy w sieci, • tworzy dokumenty bezpośrednio w usłudze OneDrive, • zmienia kolory komórek arkusza kalkulacyjnego, • wypełnia kolumnę lub wiersz arkusza kalkulacyjnego serią danych, wykorzystując automatyczne wypełnianie, • tworzy formuły, korzystając z adresów komórek, • formatuje wykres wstawiony do arkusza kalkulacyjnego, • współpracuje nad dokumentem z innymi członkami zespołu w tym samym czasie, • tworzy w Scratchu własne tło sceny, • tworzy w Scratchu własne duszki, • buduje w Scratchu skrypty zmieniające wygląd duszki po jego kliknięciu,	• wysyła wiadomość e-mail do wielu odbiorców, korzystając z opcji Do wiadomości oraz Ukryte do wiadomości, • korzysta z narzędzi programu MS Teams do pracy na lekcjach (Kalendarz, Notes zajęć, Zadania), • dodaje obrazy do dokumentów utworzonych bezpośrednio w usłudze OneDrive, • dodaje nowe arkusze do skoroszytu, • kopiuje serie danych do różnych arkuszy w skoroszycie, • sortuje dane w arkuszu kalkulacyjnym w określonym porządku, • wykorzystuje formuły SUMA oraz ŚREDNIA do wykonywania obliczeń, • dodaje lub usuwa elementy wykresu wstawionego do arkusza kalkulacyjnego, • buduje w Scratchu skrypty nadające komunikaty, • buduje w Scratchu skrypty reagujące na komunikaty,	• wykorzystuje narzędzie Kontakty do zapisywania często używanych adresów poczty elektronicznej, • udostępnia dokumenty utworzone w usłudze OneDrive koleżankom i kolegom oraz współpracuje z nimi podczas edycji dokumentów, • zmienia nazwy arkuszy w skoroszycie, • zmienia kolory kart arkuszy w skoroszycie, • wyróżnia określone dane w arkuszu kalkulacyjnym, korzystając z Formatowania warunkowego, • stosuje Sortowanie niestandardowe, aby posortować dane w arkuszu kalkulacyjnym według większej liczby kryteriów, • tworzy własny budżet, wykorzystując arkusz kalkulacyjny, • dobiera typ wstawianego wykresu do rodzaju danych, • tworzy w Scratchu prostą grę zręcznościową, • buduje w Scratchu skrypty wyszukujące najmniejszą i największą liczbę w danym zbiorze,

• zmienia ustawienia kontrastu oraz jasności obrazów w programie GIMP.	• buduje w Scratchu skrypty przypisujące wartości zmiennym, • wykorzystuje bloki z kategorii Wyrażenia do sprawdzania, czy zostały spełnione określone warunki, • zakłada konto w serwisie społeczności użytkowników Scratcha, • wykorzystuje warstwy do tworzenia obrazów w programie GIMP, • dobiera narzędzie zaznaczenia do fragmentu obrazu, który należy zaznaczyć, • kopiuje i wkleja fragmenty obrazu do różnych warstw.	• wykorzystuje blok z napisem „Powtórz” do wielokrotnego wykonania serii poleceń, • wykorzystuje blok decyzyjny z napisami „jeżeli” i „to” lub „jeżeli”, „to” i „w przeciwnym razie” do wykonywania poleceń w zależności od tego, czy określony warunek został spełniony, • wykorzystuje bloki z kategorii Wyrażenia do tworzenia rozbudowanych skryptów sprawdzających warunki, • udostępnia skrypty utworzone w Scratchu w serwisie społeczności użytkowników Scratcha, • podczas pracy w programie GIMP zmienia ustawienia wykorzystywanych narzędzi, • wykorzystuje w programie GIMP narzędzie Rozmycie Gaussa, aby zmniejszyć czytelność fragmentu obrazu.	• buduje w Scratchu skrypt wyszukujący określoną liczbę w danym zbiorze, • samodzielnie modyfikuje projekty znalezione w serwisie społeczności użytkowników Scratcha, • zmienia stopień krycia warstw obrazów, aby uzyskać określone efekty, • tworzy w programie GIMP fotomontaże, wykorzystując warstwy.
--	--	--	---

Propozycja przedmiotowego systemu oceniania dla kl.6 do podręcznika *Today! 4*

I. Zasady ogólne

II. Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych

III. Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych

I. Zasady ogólne

1. Przedmiotowy System Oceniania (PSO) jest zgodny z Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania (WSO), który stanowi załącznik do Statutu Szkoły.
2. W ramach oceniania przedmiotowego nauczyciel rozpoznaje poziom i postępy w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej danego etapu edukacyjnego i realizowanego przez nauczyciela programu nauczania uwzględniającego tą podstawę.
W tym celu na początku cyklu przeprowadzana jest diagnoza wstępna, której wyniki podlegają potem porównaniu z przeprowadzanymi diagnozami w trakcie cyklu.
3. Ocenianiu podlegają osiągnięcia edukacyjne ucznia, tj. stan wiedzy i umiejętności uczniów oraz postępy czynione przez ucznia.
4. O zakresie wymagań edukacyjnych, kryteriach i sposobach oceniania oraz trybie poprawiania oceny nauczyciel informuje uczniów na pierwszej lekcji języka angielskiego.
5. Wymagania edukacyjne są dostosowane do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia (m.in. na podstawie orzeczeń, opinii ppp oraz w wyniku rozpoznania indywidualnych potrzeb przez pracowników placówki).
6. Niezależnie od przyjętego w szkole systemu oceniania (np. punktowy, ocena opisowa, średnia ważona) ocenę roczną wyraża się w sześciostopniowej skali - od 1 do 6.
7. Główną funkcją oceniania bieżącego jest monitorowanie pracy ucznia i przekazywanie mu informacji o jego osiągnięciach edukacyjnych pomagających w uczeniu się, poprzez wskazanie, co uczeń robi dobrze, co i jak wymaga poprawy oraz jak powinien dalej się uczyć.

Ocenianie bieżące ma za zadanie umożliwić:

- a) informowanie ucznia, rodzica i nauczyciela o poziomie osiągnięć edukacyjnych oraz postępach ucznia,
 - b) udzielanie uczniowi pomocy w nauce poprzez przekazanie mu informacji o tym, co zrobił dobrze i jak powinien się dalej uczyć;
 - c) wskazywanie uczniowi mocnych (uzdolnień) i słabych stron, a przede wszystkim sposobów pracy nad nimi,
 - d) planowanie rozwoju ucznia, rozwijania jego uzdolnień, pokonywania ewentualnych trudności,
 - e) motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce.
8. Ustalenie śródrocznej i rocznej oceny klasyfikacyjnej odbywa się w trybie ustalonym w WSO.
 9. Jeśli wynik klasyfikacji śródrocznej ucznia wskazuje na to, że poziom osiągnięć edukacyjnych ucznia uniemożliwi bądź utrudni mu kontynuowanie nauki w klasie programowo wyższej, szkoła umożliwia uczniowi uzupełnienie braków w następujący sposób:
 - a) szczegółowe przedstawienie przez nauczyciela przedmiotu braków, pisemne wskazanie treści, które są niezbędne do opanowania przez ucznia,
 - b) oferta dodatkowych kart pracy, zadań i ćwiczeń pozwalających na przezwyciężenie trudności,
 - c) konsultacje indywidualne z nauczycielem przedmiotu.
 10. Wszystkie oceny są dla ucznia i jego rodziców jawne, a sprawdzone i ocenione pisemne prace ucznia są udostępniane na zasadach określonych w WSO.
 11. Oceny podlegają uzasadnieniu przez nauczyciela (w sposób określony w Statucie szkoły).
 12. Szkoła może zdecydować (w Statucie), że oceny bieżące będą ocenami opisowymi.
 13. Oceny opisowe powinny wskazywać potrzeby rozwojowe i edukacyjne ucznia związane z przezwyciężaniem trudności w nauce oraz rozwijaniem uzdolnień.

W przypadku przyjęcia zasad oceny opisowej nauczyciel zamiast wystawienia stopnia (ocenianie bieżące) w skali 1–6 powinien uczniowi napisać informację zwrotną względem wykonanej przez niego pracy w formie komentarza. Można (nie trzeba) przyjąć zasadę obowiązującą w ocenianiu kształtującym i podawać oceny w formie informacji, w której:

- a) wyszczególniamy i doceniamy dobre elementy pracy ucznia,
- b) odnotowujemy to, co wymaga poprawienia lub dodatkowej pracy (ze strony ucznia),
- c) wskazujemy w jaki sposób uczeń powinien pracę poprawić (ile, które ćwiczenia, na kiedy – możliwie dokładna informacja),
- d) wskazujemy w jakim kierunku uczeń powinien pracować dalej.

Ocena opisowa ma pomagać uczniowi uczyć się, jest zatem zindywidualizowana i odnosi się do kryteriów oceniania podanych wcześniej uczniom, czyli do kryteriów dobrze wykonanej pracy. Stosując ocenianie opisowe w ocenianiu bieżącym, należy ustalić jak „opisy” zostaną w efekcie przełożone na oceny, bo oceny końcoworoczne ustala się w skali 1–6. Proponuję oceniać opisowo w trakcie zdobywania przez uczniów nowych umiejętności, ćwiczeń, pierwszych prób danej formy (np. pisanie listu), bo tu komentarze, wskazówki pomogą uczniom poprawić swoje wyniki, natomiast za testy/sprawdziany/kartkówki stawiać oceny w skali 1–6, stosowanie takiego mieszanego sposobu oceniania spełni dwie funkcje: pomoże uczniowi uczyć się i ułatwi wystawienie nauczycielowi oceny końcoworocznej. Odradzam natomiast pisanie komentarzy, informacji obok ocen wyrażonych cyfrą. Są nieefektywne.

II. Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych

- 1. Nauczyciel sprawdza osiągnięcia edukacyjne ucznia możliwie często. Im większa liczba ocen cząstkowych, tym mniejszy błąd pomiaru, którym są obarczone powszechnie stosowane testy nauczycielskie.
- 2. Do sprawdzania wiedzy, umiejętności i postępów edukacyjnych ucznia stosuje się takie narzędzia jak: obserwacja ucznia w trakcie zajęć edukacyjnych – udział ucznia w zajęciach, udział w ćwiczeniach, testy, sprawdziany, prace pisemne, kartkówki, wypowiedzi ustne, prace domowe.
- 3. Uzyskane oceny są jawne, podlegają uzasadnieniu, a ocenione prace pisemne wglądowi.
- 4. Każdą oceną można poprawić w trybie określonym w WSO.
- 5. Sprawdziany i ich zakres są zapowiadane z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, kartkówki z bieżącego materiału nie podlegają tej zasadzie.
- 6. Sprawdziany, kartkówki i prace pisemne zapowiadane przez nauczyciela są obowiązkowe.
- 7. O terminach i zakresie prac domowych nauczyciel informuje na bieżąco.
- 8. Uczeń ma prawo zgłosić nieprzygotowanie do zajęć trzy razy w semestrze.
- 9. Uczeń ma prawo do uzyskania pomocy nauczyciela w nadrobieniu zaległości wynikających z długotrwałej nieobecności w szkole. Termin nadrobienia zaległości podlega indywidualnym ustaleniom (adekwatnym do długości i przyczyny nieobecności).
- 10. Ocena końcoworoczna zostaje ustalona zgodnie z WSO.

III. Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych ocen

Today! 4

1. POZIOM KOMPETENCJI JĘZYKOWEJ WG ESOKJ – A2+/B1, KTÓRA JEST MOŻLIWA DO OSIĄGNIĘCIA W WYNIKU REALIZACJI PODRĘCZNIKA *Today! 4*

WIEDZA	UMIEJĘTNOŚCI		
	RECEPCJA	PRODUKCJA	INTERAKCJA
Uczeń posługuje się zakresem środków językowych pozwalających mu na realizację działań językowych w wybranych aspektach następujących bloków tematycznych: On the move Technology and you People and achievements The great outdoors Entertainment Rules and advice More or less Our world	SŁUCHANIE: Uczeń potrafi zrozumieć wyrażenia i najczęściej używane słowa, związane ze sprawami dla niego ważnymi (np. podstawowe informacje dotyczące jego i jego rodziny, zakupów, miejsca i regionu zamieszkania, zatrudnienia). Potrafi zrozumieć główny sens zawarty w krótkich, prostych komunikatach i ogłoszeniach. Potrafi zrozumieć główne myśli zawarte w jasnej, sformułowanej w standardowej odmianie języka wypowiedzi na znane mu tematy, typowe dla domu, szkoły, czasu wolnego itd. Potrafi zrozumieć główne wątki wielu programów radiowych i telewizyjnych traktujących o sprawach bieżących lub o sprawach interesujących go prywatnie lub zawodowo – wtedy, kiedy te informacje są podawane stosunkowo wolno i wyraźnie. CZYTANIE: Uczeń rozumie krótkie, proste teksty. Potrafi znaleźć konkretne, przewidywalne informacje w prostych tekstach dotyczących życia codziennego, takich jak ogłoszenia, reklamy, prospekty, karty dań, rozkłady jazdy. Rozumie krótkie, proste listy prywatne oraz teksty składające się głównie ze słów najczęściej występujących, dotyczących życia codziennego lub zawodowego. Rozumie opisy wydarzeń, uczuć i pragnień zawarte w prywatnej korespondencji.	MÓWIENIE: Uczeń potrafi posłużyć się ciągiem wyrażen i zdań, by w prosty sposób opisać swoją rodzinę, innych ludzi, warunki życia, swoje wykształcenie, swoją obecną i poprzednią pracę. Potrafi łączyć wyrażenia w prosty sposób, by opisywać przeżycia i zdarzenia, a także swoje marzenia, nadzieje i ambicje. Potrafi krótko uzasadniać i objaśniać własne poglądy i plany. Potrafi relacjonować wydarzenia i opowiadać przebieg akcji książek czy filmów, opisując własne reakcje i wrażenia. PISANIE: Uczeń potrafi napisać krótkie i proste notatki lub wiadomości wynikające z doraźnych potrzeb. Potrafi napisać bardzo prosty list prywatny, na przykład dziękując komuś za coś lub opisując swoje przeżycia i wrażenia. Potrafi napisać proste teksty na znane mu lub związane z jego zainteresowaniami tematy.	MÓWIENIE: Uczeń bierze udział w zwykłej, typowej rozmowie wymagającej prostej i bezpośredniej wymiany informacji na znane mu tematy. Potrafi sobie radzić w bardzo krótkich rozmowach towarzyskich, nawet jeśli nie rozumie wystarczająco dużo, by samemu podtrzymać rozmowę. Potrafi sobie radzić w większości sytuacji, w których można się znaleźć w czasie podróży po kraju lub regionie, gdzie mówi się danym językiem. Potrafi - bez uprzedniego przygotowania – włączać się do rozmów na znane mu tematy prywatne lub dotyczące życia codziennego (np. rodziny, zainteresowań, pracy, podróżowania i wydarzeń bieżących).
<i>Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie wypowiedzi i często używane wyrażenia związane z najistotniejszymi sprawami (np.: podstawowe informacje dotyczące rozmówcy, jego rodziny, zakupów, otoczenia, pracy). Potrafi porozumiewać się w typowych, prostych sytuacjach komunikacyjnych, wymagających jedynie bezpośredniej wymiany zdań na tematy znane i powtarzające się. Potrafi w prosty sposób opisywać środowisko, z którego się wywodzi i bezpośrednie otoczenie, a także wypowiadać się w sposób bardzo prosty na tematy związane z najważniejszymi potrzebami.</i>			

Kryteria oceniania ogólne

	POZIOM PODSTAWOWY			POZIOM PONADPODSTAWOWY		
	OCENA NIEDOSTATECZNA	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA	OCENA CELUJĄCA
		NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	BARDZO WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
Wiadomości: środki językowe, fonetyka, ortografia	Uczeń nie spełnia większości kryteriów, by otrzymać ocenę dopuszczającą, tj. nie opanował podstawowej wiedzy i nie potrafi wykonać zadań o elementarnym stopniu trudności nawet z pomocą nauczyciela.	Uczeń: • zna ograniczoną liczbę podstawowych słów i wyrażeń, • popełnia liczne błędy w ich zapisie i wymowie • zna proste, elementarne struktury gramatyczne wprowadzone przez nauczyciela, • popełnia liczne błędy leksykalno-gramatyczne we wszystkich typach zadań.	Uczeń: • zna część wprowadzonych słów i wyrażeń, • popełnia sporo błędów w ich zapisie i wymowie, • zna większość wprowadzonych struktur gramatycznych, • popełnia sporo błędów leksykalno-gramatycznych w trudniejszych zadaniach.	Uczeń: • zna większość wprowadzonych słów i wyrażeń, • zwykle poprawnie je zapisuje i wymawia, • zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne, • popełnia nieliczne błędy leksykalno-gramatyczne.	Uczeń: • zna wszystkie wprowadzone słowa i wyrażenia, • poprawnie je zapisuje i wymawia, • zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne, • popełnia sporadyczne błędy leksykalno-gramatyczne, które zwykle potrafi samodzielnie poprawić.	Uczeń: • doskonale zna wszystkie wprowadzone słowa i wyrażenia, • bezbłędnie je zapisuje i wymawia, • doskonale zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne, • nie popełnia błędów leksykalno – gramatycznych.
Umiejętności	Braki w wiadomościach i umiejętnościach są na tyle rozległe, że uniemożliwiają mu naukę na kolejnych etapach.	<i>Recepcja</i> • rozumie polecenia nauczyciela, • w ograniczonym stopniu rozwiązuje zadania na słuchanie – rozumie pojedyncze słowa, • rozumie ogólny sens przeczytanych tekstów, w ograniczonym stopniu rozwiązuje zadania na czytanie.	<i>Recepcja</i> • rozumie polecenia nauczyciela, • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	<i>Recepcja</i> • rozumie polecenia nauczyciela, • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	<i>Recepcja</i> • rozumie polecenia nauczyciela, • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • zwykle potrafi uzasadnić swoje odpowiedzi.	<i>Recepcja</i> • doskonale rozumie polecenia nauczyciela, • bezbłędnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • potrafi uzasadnić swoje odpowiedzi.

		<i>Produkcja</i> - wypowiedzi ucznia nie są płynne i są bardzo krótkie: wyrazy, zdania pojedyncze, w formie pisemnej dwa, trzy zdania, - uczeń przekazuje i uzyskuje niewielką część istotnych informacji, - wypowiedzi są w dużym stopniu nielogiczne i niespójne, - uczeń stosuje niewielki zakres słownictwa i struktur, - popęnia liczne błędy leksykalno-gramatyczne, które mogą zakłócać komunikację.	<i>Produkcja</i> - wypowiedzi nie są zbyt płynne, ale mają dostateczną długość, - uczeń przekazuje i uzyskuje większość istotnych informacji, - wypowiedzi są częściowo nielogiczne i niespójne, - uczeń stosuje słownictwo i struktury odpowiednie do formy wypowiedzi, - popęnia sporo błędów leksykalno-gramatycznych, które nie zakłócają jednak komunikacji.	<i>Produkcja</i> - wypowiedzi ustne i/lub prace pisemne są dość płynne i mają odpowiednią długość, - uczeń przekazuje i uzyskuje wszystkie istotne informacje, - wypowiedzi są logiczne i w miarę spójne, - uczeń stosuje adekwatne do tematu słownictwo i struktury - popęnia nieliczne błędy leksykalno-gramatyczne, niezakłócające komunikacji, - stosuje odpowiednią formę i styl.	<i>Produkcja</i> - wypowiedzi/prace pisemne są płynne i mają odpowiednią długość, - uczeń przekazuje i uzyskuje wszystkie wymagane informacje, - wypowiedzi są logiczne i spójne, - uczeń stosuje bogate słownictwo i struktury - popęnia sporadyczne błędy leksykalno-gramatyczne - stosuje odpowiednią formę i styl.	<i>Produkcja</i> - samodzielnie, bezbłędnie, stosując bogate słownictwo tworzy płynne i mające odpowiednią długość wypowiedzi / prace pisemne, - uczeń doskonale przekazuje i uzyskuje w języku angielskim wszystkie wymagane informacje; uczeń doskonale przekazuje i uzyskuje w języku polskim wszystkie wymagane informacje; - wypowiedzi są logiczne i spójne, - z łatwością i bezbłędnie stosuje bogate słownictwo i struktury, - nie popęnia błędów leksykalno – gramatycznych, - zawsze stosuje odpowiednią formę i styl.
--	--	--	--	--	--	--

Wymagania na poszczególne oceny z matematyki w klasie VI.

Wymagania na ocenę dopuszczającą (2)

obejmują wiadomości i umiejętności umożliwiające uczniowi dalszą naukę, bez których uczeń nie jest w stanie zrozumieć kolejnych zagadnień omawianych podczas lekcji i wykonywać prostych zadań nawiązujących do sytuacji z życia codziennego.

Dział programowy	CELE KSZTAŁCENIA W UJĘCIU OPERACYJNYM WRAZ Z OKREŚLENIEM WYMAGAŃ			
	KATEGORIA A UCZEŃ ZNA:	KATEGORIA B UCZEŃ ROZUMIE:	KATEGORIA C UCZEŃ UMIE:	KATEGORIA D UCZEŃ UMIE:
I. Liczby naturalne i ułamki	• nazwy działań, • algorytm mnożenia i dzielenia ułamków dziesiętnych przez 10, 100, 1000, . . . • kolejność wykonywania działań, • pojęcie potęgi, • algorytm czterech działań pisemnych, • pojęcie potęgi, • zasadę skracania i rozszerzania ułamków zwykłych, • pojęcie ułamka nieskracalnego, • pojęcie ułamka jako: – ilorazu dwóch liczb naturalnych, – części całości, • algorytm zamiany liczby mieszanej na ułamek niewłaściwy i odwrotnie, • algorytm 4 działań na ułamkach zwykłych, • zasadę zamiany ułamka zwykłego na ułamek dziesiętny metodą rozszerzania lub skracania ułamka, • zasadę zamiany ułamka dziesiętnego na ułamek zwykły.	• potrzebę stosowania działań pamięciowych, • związek potęgi z iloczynem, • potrzebę stosowania działań pisemnych, • związek potęgi z iloczynem, • zasadę skracania i rozszerzania ułamków zwykłych, • pojęcie ułamka jako: – ilorazu dwóch liczb naturalnych, – części całości, • zasadę zamiany ułamka zwykłego na ułamek dziesiętny metodą rozszerzania lub skracania ułamka.	• zaznaczyć i odczytać na osi liczbowej: – liczbę naturalną, – ułamek dziesiętny, • pamięciowo dodawać i odejmować: – ułamki dziesiętne o jednakowej liczbie cyfr po przecinku, – dwucyfrowe liczby naturalne, – w ramach tabliczki mnożenia, • obliczyć kwadrat i sześcian: – liczby naturalnej, – ułamka dziesiętnego, • pisemnie wykonać każde z czterech działań na ułamkach dziesiętnych, • obliczyć kwadrat i sześcian ułamka dziesiętnego, • zapisać iloczyny w postaci potęgi , • zaznaczyć i odczytać ułamek na osi liczbowej, • wyciągać całości z ułamków niewłaściwych oraz zamieniać liczby mieszane na ułamki niewłaściwe, • uzupełnić brakujący licznik lub mianownik w równościach ułamków zwykłych, • dodawać, odejmować, mnożyć i dzielić ułamki zwykłe, • podnosić do kwadratu i sześciannu: – ułamki właściwe, • zamienić ułamek zwykły na ułamek dziesiętny i odwrotnie, • zaznaczyć i odczytać ułamki zwykłe i dziesiętne na osi liczbowej.	

II. Figury na płaszczyźnie	• pojęcia: prosta, półprosta, odcinek, koło i okrąg, • wzajemne położenie: – prostych i odcinków, • elementy koła i okręgu, • zależność między długością promienia i średnicy, • rodzaje trójkątów, • nazwy boków w trójkącie równoramiennym, • nazwy boków w trójkącie prostokątnym, • zależność między bokami w trójkącie równoramiennym, • nazwy czworokątów, • własności czworokątów, • definicję przekątnej, obwodu wielokąta, • zależność między liczbą boków, wierzchołków i kątów w wielokącie, • pojęcie kąta, • pojęcie wierzchołka i ramion kąta, • podział kątów ze względu na miarę: – prosty, ostry, rozwarty, • podział kątów ze względu na położenie: – przyległe, wierzchołkowe, • zapis symboliczny kąta i jego miary, • sumę miar kątów wewnętrznych trójkąta, • sumę miar kątów wewnętrznych czworokąta.	• różnicę między kołem i okręgiem, prostą i odcinkiem, prostą i półprostą, • konieczność stosowania odpowiednich przyrządów do rysowania figur geometrycznych, • pochodzenie nazw poszczególnych rodzajów trójkątów, • związki miarowe poszczególnych rodzajów kątów.	• narysować za pomocą ekierki i linijki proste i odcinki prostopadłe oraz proste i odcinki równoległe, • wskazać poszczególne elementy w okręgu i w kole, • lub średnicy, • narysować poszczególne rodzaje trójkątów, • narysować trójkąt w skali, • obliczyć obwód trójkąta, czworokąta, • wskazać na rysunku wielokąt o określonych cechach, • narysować czworokąt, mając informacje o: – bokach, • zmierzyć kąt, • narysować kąt o określonej mierze, • rozróżniać i nazywać poszczególne rodzaje kątów, • obliczyć brakujące miary kątów trójkąta, • przenieść konstrukcyjnie odcinek, • skonstruować odcinek jako: – sumę odcinków.	
-----------------------------------	---	--	---	--

III. Liczby na co dzień	• jednostki czasu, • jednostki długości, • jednostki masy, • pojęcie skali i planu • funkcje podstawowych klawiszy kalkulatora.	• potrzebę stosowania różnorodnych jednostek długości i masy, • potrzebę stosowania odpowiedniej skali na mapach i planach, • korzyści płynące z umiejętności stosowania kalkulatora do obliczeń, • znaczenie podstawowych symboli występujących w instrukcjach i opisach: – diagramów, – map, – planów, – schematów, – innych rysunków.	• obliczyć upływ czasu między wydarzeniami, • porządkować wydarzenia w kolejności chronologicznej, • zamienić jednostki czasu, • wykonać obliczenia dotyczące długości, • wykonać obliczenia dotyczące masy, • zamienić jednostki długości i masy, • obliczyć skalę, • obliczyć długości odcinków w skali lub w rzeczywistości, • odczytać dane z mapy lub planu, • wykonać obliczenia za pomocą kalkulatora, • odczytać dane z: – tabeli, – planu, – mapy, – diagramu, • odpowiedzieć na pytanie dotyczące znalezionych danych, • przedstawić dane w postaci diagramu słupkowego, prostego schematu, • odczytać dane z wykresu, • odpowiedzieć na pytanie dotyczące znalezionych danych.	
IV. Prędkość, droga, czas	• jednostki prędkości.	• znaczenie pojęć prędkość, droga, czas w ruchu jednostajnym.	• na podstawie podanej prędkości wyznaczać długość drogi przebytej w jednostce czasu, • obliczyć drogę, znając stałą prędkość i czas, • porównać prędkości dwóch ciał, które przebyły jednakowe drogi w różnych czasach, • obliczyć prędkość w ruchu jednostajnym, znając drogę i czas.	
V. Pola wielokątów	• jednostki miary pola, • wzory na obliczanie pola prostokąta i kwadratu, • wzory na obliczanie pola równoległoboku i rombu, • wzór na obliczanie pola trójkąta, • wzór na obliczanie pola trapezu.	• pojęcie miary pola jako liczby kwadratów jednostkowych, • zależność doboru wzoru na obliczanie pola rombu od danych.	• obliczyć pole prostokąta i kwadratu, • obliczyć bok prostokąta, znając jego pole i długość drugiego boku, • obliczyć pole równoległoboku o danej wysokości i podstawie, • obliczyć pole rombu o danych przekątnych, • obliczyć pole narysowanego równoległoboku, • obliczyć pole trójkąta o danej wysokości i podstawie, • obliczyć pole narysowanego trójkąta, • obliczyć pole trapezu, mając dane długości podstaw i wysokość.	

VI. Procenty	• pojęcie procentu, • algorytm zamiany ułamków na procenty, • pojęcie diagramu,	• potrzebę stosowania procentów w życiu codziennym, • korzyści płynące z umiejętności stosowania kalkulatora do obliczeń, • znaczenie podstawowych symboli występujących w opisach diagramów, • pojęcie procentu liczby jako jej części.	• określić w procentach, jaką część figury zacieniowano, • zapisać ułamek o mianowniku 100 w postaci procentu, • zamienić ułamek na procent, • zamienić procent na ułamek, • opisywać w procentach części skończonych zbiorów, • zamienić ułamek na procent, • opisywać w procentach części skończonych zbiorów, • zamienić ułamek na procent, • odczytać dane z diagramu, • odpowiedzieć na pytanie dotyczące znalezionych danych, • przedstawić dane w postaci diagramu słupkowego, • zaznaczać określoną procentem część figury lub zbioru skończonego, • obliczyć procent liczby naturalnej.	
VII. Liczby dodatnie i liczby ujemne	• pojęcie liczby ujemnej, • pojęcie liczb przeciwnych, • zasadę dodawania liczb o jednakowych znakach, • zasadę dodawania liczb o różnych znakach, • zasadę ustalania znaku iloczynu i ilorazu.	• rozszerzenie osi liczbowej na liczby ujemne i potrafi podać przykłady liczb ujemnych, • zasadę dodawania liczb o jednakowych znakach, • zasadę dodawania liczb o różnych znakach.	• zaznaczyć i odczytać liczbę ujemną na osi liczbowej, • wymienić kilka liczb większych lub mniejszych od danej, • porównać liczby wymierne, • zaznaczyć liczby przeciwne na osi liczbowej, • obliczyć sumę i różnicę liczb całkowitych, • powiększyć lub pomniejszyć liczbę całkowitą o daną liczbę, • obliczyć iloczyn i iloraz liczb całkowitych.	
VIII. Wyrażenia algebraiczne i równania	• zasady tworzenia wyrażeń algebraicznych, • pojęcia: suma, różnica, iloczyn, iloraz, kwadrat nieznanych wielkości liczbowych, • pojęcie wartości liczbowej wyrażenia algebraicznego, • pojęcie równania, • pojęcie rozwiązania równania, • pojęcie liczby spełniającej równanie.		• zapisać w postaci wyrażenia algebraicznego informacje osadzone w kontekście praktycznym zadaną niewiadomą, • obliczyć wartość liczbową wyrażenia bez jego przekształcenia, • zapisać w postaci równania informacje osadzone w kontekście praktycznym zadaną niewiadomą, • zapisać zadanie w postaci równania, • odgadnąć rozwiązanie równania, • podać rozwiązanie prostego równania, • sprawdzić, czy liczba spełnia równanie, • rozwiązać proste równanie przez dopełnienie lub wykonanie działania odwrotnego, • sprawdzić poprawność rozwiązania równania, • sprawdzić poprawność rozwiązania zadania.	

IX. Figury przestrzenne	• pojęcia: graniastosłup, ostrosłup, walec, stożek, kula, • pojęcia charakteryzujące graniastosłup, ostrosłup, walec, stożek, kulę, • podstawowe wiadomości na temat prostopadłościanu, – sześcianu, • pojęcie siatki bryły, • wzór na obliczanie pola powierzchni prostopadłościanu i sześcianu, • cechy charakteryzujące graniastosłup prosty, • nazwy graniastosłupów prostych w zależności od podstawy, • pojęcie siatki graniastosłupa prostego, • pojęcie objętości figury, • jednostki objętości, • wzór na obliczanie objętości prostopadłościanu i sześcianu, • pojęcie ostrosłupa, • nazwy ostrosłupów w zależności od podstawy, • cechy dotyczące budowy ostrosłupa, • pojęcie siatki ostrosłupa.	• sposób obliczania pola powierzchni graniastosłupa prostego jako pole jego siatki, • pojęcie miary objętości jako liczby sześcianów jednostkowych.	• wskazać graniastosłup, ostrosłup, walec, stożek, kulę wśród innych brył, • wskazać na modelach pojęcia charakteryzujące bryłę, • wskazać w otoczeniu przedmioty przypominające kształtem walec, stożek, kulę, • wskazać w prostopadłościanie ściany i krawędzie prostopadłe lub równoległe do danej, • wskazać w prostopadłościanie krawędzie o jednakowej długości, • obliczyć sumę krawędzi prostopadłościanu i sześcianu, • wskazać siatkę sześcianu i prostopadłościanu na rysunku, • kreślić siatkę prostopadłościanu i sześcianu, • obliczyć pole powierzchni sześcianu, • obliczyć pole powierzchni prostopadłościanu, • wskazać graniastosłup prosty wśród innych brył, • wskazać w graniastosłupie krawędzie o jednakowej długości, • wskazać rysunki siatek graniastosłupów prostych, • kreślić siatkę graniastosłupa prostego, • obliczyć pole powierzchni graniastosłupa prostego, • podać objętość bryły na podstawie liczby sześcianów jednostkowych, • obliczyć objętość sześcianu o danej krawędzi, • obliczyć objętość prostopadłościanu o danych krawędziach, • obliczyć objętość graniastosłupa prostego, którego dane są: - pole podstawy i wysokość, • wskazać ostrosłup wśród innych brył, • wskazać siatkę ostrosłupa.	
-------------------------	--	--	--	--

Wymagania na ocenę dostateczną (3)

obejmują wiadomości stosunkowo łatwe do opanowania, przydatne w życiu codziennym, bez których nie jest możliwe kontynuowanie dalszej nauki.

Uczeń (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą):

Dział programowy	CELE KSZTAŁCENIA W UJĘCIU OPERACYJNYM WRAZ Z OKREŚLENIEM WYMAGAŃ			
		KATEGORIA B UCZEŃ ROZUMIE:	KATEGORIA C UCZEŃ UMIE:	KATEGORIA D UCZEŃ UMIE:
I. Liczby naturalne i ułamki	• zasadę zamiany ułamka zwykłego na ułamek dziesiętny metodą dzielenia licznika przez mianownik, • pojęcie rozwinięcia dziesiętnego skończonego i rozwinięcia dziesiętnego nieskończonego okresowego.	• zasadę zamiany ułamka zwykłego na ułamek dziesiętny metodą dzielenia licznika przez mianownik.	• zaznaczyć i odczytać na osi liczbowej: – ułamek dziesiętny, – ułamki dziesiętne różniące się liczbą cyfr po przecinku, – wielocyfrowe liczby naturalne, – wykraczające poza tabliczkę mnożenia, • mnożyć i dzielić w pamięci dwucyfrowe i wielocyfrowe (proste przykłady) liczby naturalne, • tworzyć wyrażenia arytmetyczne na podstawie treści zadań i obliczać wartości tych wyrażen, • obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego potęgi, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z potęgami, • obliczyć ułamek z liczby naturalnej, • rozwiązać zadanie tekstowe z zastosowaniem działań na ułamkach zwykłych, • porównać ułamek zwykły z ułamkiem dziesiętnym, • porządkować ułamki, • obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego 4 działania na liczbach wymiernych dodatnich, • podać rozwinięcie dziesiętne ułamka zwykłego, • zapisać w skróconej postaci rozwinięcie dziesiętne ułamka zwykłego, • określić kolejną cyfrę rozwinięcia dziesiętnego na podstawie jego skróconego zapisu.	

II. Figury na płaszczyźnie	• definicje odcinków prostopadłych i odcinków równoległych, • zależność między bokami w trójkącie równoramiennym, • podział kątów ze względu na miarę: – pełny, półpełny, • miary kątów w trójkącie równobocznym, • zależność między kątami w trójkącie równoramiennym, • zależność między kątami w równoległoboku, trapezie, • zasady konstrukcji, • warunek zbudowania trójkąta – nierówność trójkąta.		• narysować za pomocą ekerki i linijki proste równoległe o danej odległości od siebie, • rozwiązać zadania tekstowe związane z kołem, okręgiem i innymi figurami, • obliczyć długość boku trójkąta równobocznego, znając jego obwód, • obliczyć długość boku trójkąta, znając długość obwodu i długości dwóch pozostałych boków, • sklasyfikować czworokąty, • narysować czworokąt, mając informacje o: – przekątnych, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z obwodem czworokąta, • rozwiązać zadania tekstowe związane z kołem, okręgiem i innymi figurami, • obliczyć długość boku trójkąta równobocznego, znając jego obwód, • obliczyć długość boku trójkąta, znając długość obwodu i długości dwóch pozostałych boków, • sklasyfikować czworokąty, • narysować czworokąt, mając informacje o: – przekątnych, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z obwodem czworokąta, • obliczyć brakujące miary kątów przyległych, wierzchołkowych, • obliczyć brakujące miary kątów czworokątów. • posługując się cyrklem porównać długości odcinków, • skonstruować odcinek jako: – różnicę odcinków, • wykorzystać przenoszenie odcinków w zadaniach konstrukcyjnych, • skonstruować trójkąt o danych trzech bokach.	
III. Liczby na co dzień	• zasady dotyczące lat przestępnych, • zasady zaokrąglania liczb, • symbol przybliżenia,	• konieczność wprowadzenia lat przestępnych, • potrzebę zaokrąglania liczb, • zasadę sporządzania wykresów,	• wyrażać w różnych jednostkach te same masy, • wyrażać w różnych jednostkach te same długości, • porządkować wielkości podane w różnych jednostkach, • szacować długości i masy, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z jednostkami długości i masy, • rozwiązać zadanie tekstowe związane ze skalą, • zaokrąglić liczbę do danego rzędu, • sprawdzić, czy kalkulator zachowuje kolejność działań, • wykorzystać kalkulator do rozwiązania zadania tekstowego, • rozwiązać zadanie, odczytując dane z tabeli i korzystając z kalkulatora, • zinterpretować odczytane dane, • zinterpretować odczytane dane, • przedstawić dane w postaci wykresu, • porównać informacje odczytane z dwóch wykresów.	

IV. Prędkość, droga, czas	• algorytm zamiany jednostek prędkości,	• potrzebę stosowania różnych jednostek prędkości,	• zamieniać jednostki prędkości, • porównać prędkości wyrażane w różnych jednostkach, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z obliczaniem prędkości, • obliczyć czas w ruchu jednostajnym, znając drogę i prędkość, • odczytać z wykresu zależności drogi od czasu lub prędkości od czasu potrzebne dane, • obliczyć prędkość na podstawie wykresu zależności drogi od czasu,	
V. Pola wielokątów		• zasadę zamiany jednostek pola, • wyprowadzenie wzoru na obliczanie pola równoległoboku, • wyprowadzenie wzoru na obliczanie pola trójkąta, • wyprowadzenie wzoru na obliczanie pola trapezu.	• obliczyć pole kwadratu o danym obwodzie i odwrotnie, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z polem prostokąta, • zamienić jednostki pola, • narysować wysokość równoległoboku do wskazanego boku, • narysować równoległobok o danym polu, • obliczyć długość podstawy równoległoboku, znając jego pole i wysokość opuszczoną na tę podstawę, • obliczyć wysokość równoległoboku, znając jego pole i długość podstawy, na którą opuszczona jest ta wysokość, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z polem równoległoboku i rombu, • narysować wysokość trójkąta do wskazanego boku, • narysować trójkąt o danym polu, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z polem trójkąta, • narysować wysokość trapezu, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z polem trapezu.	
VI. Procenty	• zasady zaokrąglania liczb, • algorytm obliczania ułamka liczby.	• równoważność wyrażania części liczby ułamkiem lub procentem, • potrzebę stosowania różnych diagramów.	• wyrazić informacje podane za pomocą procentów w ułamkach i odwrotnie, • porównać dwie liczby, z których jedna jest zapisana w postaci procentu, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z procentami, • określić, jakim procentem jednej liczby jest druga, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z określeniem, jakim procentem jednej liczby jest druga, • gromadzić i porządkować zebrane dane, • wykorzystać dane z diagramów do obliczania procentu liczby, • obliczyć liczbę na podstawie danego jej procentu, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z obliczaniem procentu danej liczby, • obliczyć liczbę większą o dany procent, • obliczyć liczbę mniejszą o dany procent, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z podwyżkami i obniżkami o dany procent.	

VII. Liczby dodatnie i liczby ujemne	• pojęcie wartości bezwzględnej, • zasadę zastępowania odejmowania dodawaniem liczby przeciwnej.	• zasadę zastępowania odejmowania dodawaniem liczby przeciwnej.	• porządkować liczby wymierne, • obliczyć wartość bezwzględną liczby, • korzystać z przemienności i łączności dodawania, • uzupełnić brakujące składniki, odjemną lub odjemnik w działaniu, • obliczyć kwadrat i sześćcian liczb całkowitych, • ustalić znak iloczynu i ilorazu kilku liczb wymiernych, • obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego 4 działania na liczbach całkowitych.	• określić znak potęgi liczby wymiernej.
VIII. Wyrażenia algebraiczne i równania	• zasady krótszego zapisu wyrażeń algebraicznych będących sumą lub różnicą jednomianów, • zasady krótszego zapisu wyrażeń algebraicznych będących iloczynem lub ilorazem jednomianu i liczby wymiernej.	• potrzebę tworzenia wyrażeń algebraicznych.	• stosować oznaczenia literowe nieznanymi wielkościami liczbowymi, • zbudować wyrażenie algebraiczne na podstawie opisu lub rysunku, • zapisać krócej wyrażenia algebraiczne będące sumą lub różnicą jednomianów, • zapisać krócej wyrażenia algebraiczne będące iloczynem lub ilorazem jednomianu i liczby wymiernej, • obliczyć wartość liczbową wyrażenia po jego przekształceniu, • doprowadzić równanie do prostszej postaci, • uzupełnić rozwiązywanie równania metodą równań równoważnych, • zapisać zadanie tekstowe za pomocą równania i rozwiązać je, • wyrazić treść zadania za pomocą równania, • rozwiązać zadanie tekstowe za pomocą równania .	
IX. Figury przestrzenne	• wzór na obliczanie pola powierzchni graniastosłupa prostego, • zależności pomiędzy jednostkami objętości , • wzór na obliczanie objętości graniastosłupa Prostego, • wzór na obliczanie pola powierzchni ostrosłupa.	• różnicę między polem powierzchni a objętością, • zasadę zamiany jednostek objętości, • sposób obliczania pola powierzchni jako pola siatki.	• określić rodzaj bryły na podstawie jej rzutu, • rozwiązać zadanie tekstowe nawiązujące do elementów budowy danej bryły, • określić liczbę ścian, wierzchołków, krawędzi danego graniastosłupa, • wskazać w graniastosłupie ściany i krawędzie prostopadłe lub równoległe, - elementy podstawy i wysokość, • zamienić jednostki objętości, • wyrażać w różnych jednostkach tę samą objętość, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością graniastosłupa, • określić liczbę poszczególnych ścian, wierzchołków, krawędzi ostrosłupa, • obliczyć sumę długości krawędzi ostrosłupa, • narysować siatkę ostrosłupa, • obliczyć pole powierzchni całkowitej ostrosłupa, • wskazać podstawę i ściany boczne na siatce ostrosłupa, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z ostrosłupem.	

Wymagania na ocenę dobrą (4)

obejmują wiadomości i umiejętności o średnim stopniu trudności, które są przydatne na kolejnych poziomach kształcenia.

Uczeń (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą i dostateczną):

Dział programowy	CELE KSZTAŁCENIA W UJĘCIU OPERACYJNYM WRAZ Z OKREŚLENIEM WYMAGAŃ			
	KATEGORIA A UCZEŃ ZNA:	KATEGORIA B UCZEŃ ROZUMIE:	KATEGORIA C UCZEŃ UMIE:	KATEGORIA D UCZEŃ UMIE:
I. Liczby naturalne i ułamki			• obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego działania na liczbach naturalnych i ułamkach dziesiętnych, • szacować wartości wyrażeń arytmetycznych, • rozwiązać zadanie tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach naturalnych i ułamkach dziesiętnych, • rozwiązać zadanie tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach naturalnych i ułamkach dziesiętnych, • zapisać liczbę w postaci potęgi liczby 10, • podnosić do kwadratu i sześciannu: – liczby mieszane, • obliczyć ułamek z – ułamka lub liczby mieszanej, • obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego 4 działania oraz potęgowanie ułamków zwykłych, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z działaniami na ułamkach zwykłych i dziesiętnych, • porównać rozwinięcia dziesiętne liczb zapisanych w skróconej postaci, • porównać liczby wymierne dodatnie, • porządkować liczby wymierne dodatnie.	• uzupełniać brakujące liczby w wyrażeniu arytmetycznym, tak by otrzymać ustalony wynik, • obliczyć wartość ułamka piętrowego.
II. Figury na płaszczyźnie	• wzajemne położenie: – prostej i okręgu, – okręgów, • podział kątów ze względu na położenie: – odpowiadające, – naprzemianległe.		• obliczyć brakujące miary kątów odpowiadających, naprzemianległych, • obliczyć brakujące miary kątów trójkąta lub czworokąta na rysunku z wykorzystaniem miar kątów przyległych, wierzchołkowych, naprzemianległych, odpowiadających oraz własności trójkątów lub czworokątów, • skonstruować równoległobok, znając dwa boki i przekątną, • sprawdzić, czy z odcinków o danych długościach można zbudować trójkąt, • rozwiązać zadanie konstrukcyjne związane z konstrukcją trójkąta o danych bokach.	• rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z obwodem trójkąta, czworokąta lub innego wielokąta.
III. Liczby na co dzień	• funkcje klawiszy pamięci kalkulatora.		• zaokrąglić liczbę zaznaczoną na osi liczbowej, • wskazać liczby o podanym zaokrągleniu, • zaokrąglić liczbę po zamianie jednostek.	• porównać informacje odczytane z dwóch wykresów.
IV. Prędkość, droga, czas			• rozwiązać zadanie tekstowe związane z obliczaniem czasu, • rozwiązać zadanie tekstowe typu prędkość – droga – czas.	• rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z obliczaniem prędkości.

V. Pola wielokątów			• obliczyć wysokości trójkąta, znając długość podstawy, na którą opuszczona jest ta wysokość i pole trójkąta, • obliczyć długość podstawy trójkąta, znając wysokość i pole trójkąta.	• obliczyć pole figury jako sumę lub różnicę pól prostokątów, • narysować równoległobok o polu równym polu danego czworokąta, • podzielić trójkąt na części o równych polach, • obliczyć pole figury jako sumę lub różnicę pól trójkątów i czworokątów, • narysować trójkąt o polu równym polu danego czworokąta, • obliczyć pole figury jako sumę lub różnicę pól znanych wielokątów.
VI. Procenty			• rozwiązać zadanie tekstowe związane z obliczaniem liczby na podstawie danego jej procentu.	• wyrazić podwyżki i obniżki o dany procent w postaci procentu początkowej liczby.
VII. Liczby dodatnie i liczby ujemne			• podać ile liczb spełnia podany warunek, • obliczyć sumę i różnicę liczb wymiernych, • obliczyć sumę wielomianową.	• porównać sumy i różnice liczb całkowitych, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z dodawaniem i odejmowaniem liczb wymiernych.
VIII. Wyrażenia algebraiczne i równania	• metodę równań równoważnych.	• metodę równań równoważnych.	• rozwiązać zadanie tekstowe związane z obliczaniem wartości wyrażeń, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z prostymi przekształceniami algebraicznymi • rozwiązać równanie z przekształcaniem wyrażeń.	• uzupełnić równanie, tak aby spełniała je podana liczba.
IX. Figury przestrzenne	• pojęcie czworościanu foremnego.		• rozwiązać zadanie tekstowe z zastosowaniem pól powierzchni graniastosłupów prostych, • rysować rzut równoległy ostrosłupa.	• określić cechy bryły powstałej ze sklejenia kilku znanych brył, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe nawiązujące do elementów budowy danej bryły, • rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące długości krawędzi prostopadłościanu i sześcianu, • rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące pola powierzchni prostopadłościanu złożonego z kilku sześcianów.

Wymagania na ocenę bardzo dobrą (5)

obejmują wiadomości i umiejętności złożone,

o wyższym stopniu trudności, wykorzystywane do rozwiązywania zadań problemowych.

Uczeń (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą):

Dział programowy	CELE KSZTAŁCENIA W UJĘCIU OPERACYJNYM WRAZ Z OKREŚLENIEM WYMAGAŃ			
	KATEGORIA A UCZEŃ ZNA:	KATEGORIA B UCZEŃ ROZUMIE:	KATEGORIA C UCZEŃ UMIE:	KATEGORIA D UCZEŃ UMIE:
I. Liczby naturalne i ułamki	warunek konieczny zamiany ułamka zwykłego na ułamek dziesiętny skończony.			- tworzyć wyrażenia arytmetyczne na podstawie treści zadań i obliczać wartości tych wyrażen, - obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego działania na liczbach naturalnych i ułamkach dziesiętnych, - rozwiązać zadanie tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach naturalnych i ułamkach dziesiętnych, - rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach naturalnych i ułamkach dziesiętnych, - rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe z zastosowaniem działań na ułamkach zwykłych, - określić rodzaj rozwinięcia dziesiętnego ułamka, - rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z rozwinięciami dziesiętnymi ułamków zwykłych.
II. Figury na płaszczyźnie				- rozwiązać nietypowe zadania tekstowe związane z kołem, okręgiem i innymi figurami, - rozwiązać zadanie związane z zegarem, - określić miarę kąta przyległego, wierzchołkowego, odpowiadającego, naprzemianległego na podstawie rysunku lub treści zadania, - obliczyć brakujące miary kątów trójkąta z wykorzystaniem miar kątów przyległych, wierzchołkowych,

				naprzemianległych, odpowiadających oraz sumy miar kątów wewnętrznych trójkąta, • obliczyć brakujące miary kątów czworokąta na rysunku z wykorzystaniem miar kątów przyległych, wierzchołkowych, naprzemianległych, odpowiadających oraz własności czworokątów, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z miarami kątów w trójkątach i czworokątach. • wykorzystać przenoszenie odcinków w zadaniach konstrukcyjnych, • rozwiązać zadanie konstrukcyjne związane z konstrukcją trójkąta o danych bokach.
III. Liczby na co dzień				• rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z kalendarzem i czasem, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z jednostkami długości i masy, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane ze skalą, • określić ile jest liczb o podanym zaokrągleniu, spełniających dane warunki, • wykonać wielodziałaniowe obliczenia za pomocą kalkulatora. • wykorzystać kalkulator do rozwiązania zadanie tekstowego, • odpowiedzieć na pytanie dotyczące znalezionych danych, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe, w którym potrzebne informacje należy odczytać z tabeli lub mapy, • odpowiedzieć na pytanie dotyczące znalezionych danych, • dopasować wykres do opisu sytuacji, • przedstawić dane w postaci wykresu.

IV. Prędkość, droga, czas				• rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z obliczaniem drogi w ruchu jednostajnym, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z obliczaniem czasu, • obliczyć prędkości na podstawie wykresu zależności drogi od czasu, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe typu prędkość – droga – czas.
V. Pola wielokątów				• rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z polem prostokąta, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z polem równoległoboku i rombu, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z polem trójkąta, • podzielić trapez na części o równych polach, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z polem trapezu.
VI. Procenty				• rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z ułamkami i procentami, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z określeniem, jakim procentem jednej liczby jest druga, • porównać dane z dwóch diagramów i odpowiedzieć na pytania dotyczące znalezionych danych, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z obliczaniem procentu danej liczby, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z obliczaniem liczby na podstawie danego jej procentu, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z podwyżkami i obniżkami o dany procent.

VII. Liczby dodatnie i liczby ujemne				• rozwiązać nietypowe zadanie związane z liczbami dodatnimi i ujemnymi, • rozwiązać zadanie związane z wartością bezwzględną, • obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego 4 działania na liczbach całkowitych, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z mnożeniem i dzieleniem liczb całkowitych.
VIII. Wyrażenia algebraiczne i równania				• zbudować wyrażenie algebraiczne, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z budowaniem wyrażeń algebraicznych, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z obliczaniem wartości wyrażeń algebraicznych, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z prostymi przekształceniami algebraicznymi, • zapisać zadanie w postaci równania, • wskazać równanie, które nie ma rozwiązania, • zapisać zadanie tekstowe za pomocą równania i odgadnąć jego rozwiązanie, • zapisać zadanie tekstowe za pomocą równania i rozwiązać to równanie, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe za pomocą równania.
IX. Figury przestrzenne				• rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące budowania sześcianu z różnych siatek, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe z zastosowaniem pól powierzchni graniastosłupów prostych, • kreślić siatki graniastosłupa prostego powstałego z podziału sześcianu na części, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z objętością graniastosłupa prostego.

Wymagania na ocenę celującą (6). (stosowanie znanych wiadomości i umiejętności w sytuacjach trudnych, nietypowych, złożonych).

Plan pracy z plastyki oraz wymagania na poszczególne oceny do programu nauczania „Do dzieła!”. Klasa VI

Numer i temat lekcji	Liczba godzin	Treści nauczania	Wymagania na poszczególne oceny					Podst. Progr.
			dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca	
			Uczeń:					
1. Jakie formy twórczości nas otaczają?	1	- tradycyjne i nowoczesne dziedziny sztuki	- zna tradycyjne i nowoczesne formy twórczości, - podejmuje próbę wykonania pracy na konkretny temat z pomocą nauczyciela, według wskazówek, - doskonalili umiejętności manualne	- wymienia tradycyjne i nowoczesne formy twórczości, - wykonuje pracę na konkretny temat według wskazówek, - doskonalili umiejętności manualne, - pracę doprowadza częściowo do końca	- wskazuje i wymienia tradycyjne i nowoczesne formy twórczości - wykonuje w dowolnej technice pracę na określony temat, - pracę doprowadza prawie do końca	- wskazuje różnice między tradycyjnymi a współczesnymi dziedzinami sztuki w zakresie warsztatu plastycznego - wykonuje w dowolnej technice pracę na określony temat, - pracę doprowadza do końca, - poszerza swoje umiejętności	- wskazuje różnice między tradycyjnymi a współczesnymi dziedzinami sztuki - wypowiada się na temat roli sztuki w zakresie warsztatu plastycznego - tworzy z wyobraźni pracę plastyczną w wybranej technice, twórczo interpretując zadanie, - ujawnia biegłość w posługiwaniu się poszczególnymi środkami wyrazu podczas przedstawiania w pracy wskazanego tematu	2.1 3.1
2., 3. i 4. Grafika artystyczna (warsztatowa)	3	- terminy: rylec, matryca, druk wklęsły, druk wypukły - grafika jako dyscyplina plastyczna - rodzaje grafiki - charakterystyka grafiki artystycznej (warsztatowej) - narzędzia stosowane w grafice - nazwy prac graficznych w zależności od materiału matrycy - analiza i porównanie	- rozpoznaje grafikę jako dziedzinę twórczości - podaje dwa podstawowe rodzaje grafiki - podejmuje próbę wykonania prostej odbitki w technice druku wypukłego ze wskazówkami nauczyciela, - doskonalili umiejętności manualne	- wie, czym się charakteryzuje grafika jako dziedzina twórczości - podaje dwa podstawowe rodzaje grafiki - zna narzędzia stosowane w grafice artystycznej - wykonuje ze wskazówkami prostą odbitkę w technice druku wypukłego - doskonalili umiejętności	- wyjaśnia, czym się charakteryzuje grafika jako dziedzina twórczości - podaje dwa podstawowe rodzaje grafiki - wymienia narzędzia stosowane w grafice artystycznej - wykonuje prostą odbitkę w technice druku wypukłego - tłumaczy, co to jest matryca - opisuje kolejne etapy	- potrafi opisać technikę druku wklęsłego i wypukłego - wie, co to jest akwaforta - wykonuje matrycę do druku wklęsłego i wypukłego - wymienia środki wyrazu plastycznego stosowane w grafice artystycznej - wykorzystuje w działaniach plastycznych technikę druku wklęsłego i	- omawia technikę druku wklęsłego i wypukłego - wyjaśnia, co to jest akwaforta - wykonuje matrycę do druku wklęsłego i wypukłego - wymienia środki wyrazu plastycznego stosowane w grafice artystycznej - wykorzystuje w działaniach plastycznych technikę druku wklęsłego i	2.1 3.2

Numer i temat lekcji	Liczba godzin	Treści nauczania	Wymagania na poszczególne oceny					Podst. Progr.
			dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca	
			Uczeń:					
		dzieł grafiki artystycznej		manualne, - pracę doprowadza częściowo do końca	pracy nad tworzeniem odbitki graficznej - wyjaśnia, co to jest druk wypukły i wklęsły – rozwija zdolności manualne - pracę doprowadza prawie do końca	wypukłego - zestawia ze sobą dwa dzieła grafiki warsztatowej - tworzy z wyobraźni pracę plastyczną w wybranej technice, twórczo interpretując zadanie, - wykonuje w dowolnej technice pracę na określony temat, - pracę doprowadza do końca, - poszerza swoje umiejętności w zakresie warsztatu plastycznego	wypukłego - przedstawia etapy pracy nad akwafortą - podaje rodzaje grafiki ze względu na użytą matrycę - opisuje dzieło grafiki artystycznej na podstawie wybranej reprodukcji - porównuje etapy pracy nad dwoma wybranymi rodzajami grafiki - zestawia ze sobą dwa dzieła grafiki warsztatowej - tworzy z wyobraźni pracę plastyczną w wybranej technice, twórczo interpretując zadanie, - ujawnia biegłość w posługiwaniu się poszczególnymi środkami wyrazu podczas przedstawiania w pracy wskazanego tematu	
5. i 6. Grafika użytkowa (stosowana)	2	- terminy: <i>znak plastyczny, liternictwo, logo, billboard, ekslibris</i> - charakterystyka grafiki użytkowej (stosowanej) - różnorodność form grafiki użytkowej: plakat, grafika	- dostrzega cechy grafiki użytkowej - podaje przykłady grafiki użytkowej z najbliższego otoczenia - z pomocą nauczyciela organizuje swój warsztat pracy - wykonuje ze wskazówkami	- wymienia cechy grafiki użytkowej i jej rodzaje - podaje przykłady grafiki użytkowej z najbliższego otoczenia - samodzielnie organizuje swój warsztat pracy - wie, czym zajmuje	- wymienia cechy grafiki użytkowej i jej rodzaje - podaje przykłady grafiki użytkowej z najbliższego otoczenia - samodzielnie organizuje swój warsztat pracy - określa, czym	- podaje cechy grafiki użytkowej i jej rodzaje - podaje przykłady grafiki użytkowej z najbliższego otoczenia - samodzielnie organizuje swój warsztat pracy - wyjaśnia terminy: <i>znak plastyczny,</i>	- wyjaśnia terminy: <i>logo, billboard</i> - omawia funkcję znaku plastycznego w życiu codziennym - tłumaczy, czemu służy grafika użytkowa - rozróżnia formy grafiki użytkowej - wskazuje różnicę	1.2 2.1 2.2

Numer i temat lekcji	Liczba godzin	Treści nauczania	Wymagania na poszczególne oceny					Podst. Progr.
			dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca	
			Uczeń:					
		reklamowa, precyzyjna, książkowa, komputerowa - rola plakatu w sztuce - analiza i porównanie dzieł grafiki użytkowej	wybrane prace z zakresu grafiki użytkowej - doskonali umiejętności manualne	grafika reklamowa i plakat - doskonali umiejętności manualne, - pracę doprowadza częściowo do końca	zajmują się poszczególne rodzaje grafiki: grafika reklamowa, książkowa, precyzyjna i plakat - wykonuje pracę na określony temat - pracę doprowadza prawie do końca	<i>liternictwo, ekslibris</i> - określa, czym zajmują się poszczególne rodzaje grafiki: grafika reklamowa, książkowa, precyzyjna i plakat - wykonuje kreatywnie pracę na określony temat, - pracę doprowadza do końca, - poszerza swoje umiejętności w zakresie warsztatu plastycznego	między grafiką warsztatową a użytkową - przedstawia wybrane przykłady grafiki reklamowej - określa rolę plakatu w życiu codziennym - w ciekawy sposób projektuje i wykonuje pracę graficzną na zadany temat - wyraża własną opinię na temat analizowanej pracy graficznej - porównuje dwa różne przykłady grafiki użytkowej - tworzy z wyobraźni pracę plastyczną twórczo interpretując zadanie, - ujawnia biegłość w posługiwaniu się poszczególnymi środkami wyrazu podczas przedstawiania w pracy wskazanego tematu	
7., 8. i 9. Rzeźba	3	- terminy: <i>relief</i> , <i>polichromia</i> , <i>medalierstwo</i> , <i>asamblaż</i> - rzeźba jako dziedzina sztuki - rodzaje rzeźby: rzeźba wolno stojąca (w tym pomnik, posąg, rzeźba parkowa),	- dostrzega różne rodzaje rzeźby - wymienia niektóre materiały i narzędzia wykorzystywane w rzeźbiarstwie - podejmuje próbę wykonania ze wskazówkami płaskorzeźby (medal)	- potrafi wskazać cechy rzeźby jako dziedziny sztuki - podaje rodzaje rzeźby - zna materiały i narzędzia wykorzystywane w rzeźbiarstwie - wykonuje ze wskazówkami	- opisuje cechy rzeźby jako dziedziny sztuki - podaje rodzaje rzeźby - wymienia materiały i narzędzia wykorzystywane w rzeźbiarstwie - tłumaczy, czym się charakteryzuje rzeźba jako dziedzina sztuki	- omawia cechy różnych rodzajów rzeźb na podstawie wybranych przykładów - wykonuje z plasteliny projekt płaskorzeźby o złożonej formie i zróżnicowanej fakturze - podaje przykłady	- podaje i omawia cechy różnych rodzajów rzeźb na podstawie wybranych przykładów - wykonuje z plasteliny projekt płaskorzeźby o złożonej formie i zróżnicowanej fakturze - tłumaczy, czym się	1.2 2.1 2.2 3.1 3.2

Numer i temat lekcji	Liczba godzin	Treści nauczania	Wymagania na poszczególne oceny					Podst. Progr.
			dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca	
			Uczeń:					
		rzeźba związana z architekturą (w tym płaskorzeźba), medal i moneta, asamblaż - analiza i porównanie dzieł rzeźbiarskich	- doskonali umiejętności manualne	płaskorzeźbę (medal) - doskonali umiejętności manualne, - pracę doprowadza częściowo do końca	- wyjaśnia termin <i>relief</i> - wykonuje płaskorzeźbę (medal) na określony temat - pracę doprowadza prawie do końca	rzeźb znajdujących się w najbliższej okolicy - tłumaczy, czym się różni rzeźba od płaskorzeźby - pracę doprowadza do końca, - poszerza swoje umiejętności w zakresie warsztatu plastycznego	różni rzeźba od płaskorzeźby - wyszukuje informacje dotyczące wybranych rzeźb w najbliższej okolicy - wyjaśnia, co to jest medalierstwo - charakteryzuje rzeźbę wolno stojącą na przykładzie „Pięknej Madonny” z Krużlowej - wyraża własną opinię na temat analizowanej pracy rzeźbiarskiej - omawia i porównuje rzeźby „Apollo i Dafne” Gianlorenza Berniniego i „Postać pólleżająca” Henry’ego Moore’a - ujawnia biegłość w posługiwaniu się poszczególnymi środkami wyrazu podczas przedstawiania w pracy wskazanego tematu	
10., 11. i 12. Architektura	3	- terminy: <i>architekt, urbanista, zabytek, konserwator zabytków</i> - specyfika i rola architektury jako dziedziny sztuki - podział architektury pod względem funkcji na: mieszkaniową, sakralną, użyteczności	- wie, czym się zajmuje architektura - podejmuje próbę wykonania pracy przedstawiającej dom mieszkalny - doskonali umiejętności manualne	- podaje, czym się zajmuje architektura - wskazuje przykłady architektury o różnym przeznaczeniu występujące w najbliższej okolicy - wykonuje pracę przedstawiającą dom mieszkalny	- określa, czym się zajmuje architektura - podaje przykłady architektury o różnym przeznaczeniu występujące w najbliższej okolicy - wykonuje pracę przedstawiającą dom mieszkalny	- wskazuje w swojej miejscowości przykłady funkcjonalnie i estetycznie zaplanowanej przestrzeni - wykonuje w dowolnej technice pracę na określony	- opisuje wybrany zabytkowy obiekt w najbliższej okolicy - określa funkcję budowli na podstawie wskazanej reprodukcji - ocenia zaplanowanie przestrzeni w pobliżu swojego miejsca zamieszkania pod	2.2 3.1 3.2

Numer i temat lekcji	Liczba godzin	Treści nauczania	Wymagania na poszczególne oceny					Podst. Progr.
			dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca	
			Uczeń:					
		publicznej, przemysłową - zasady dobrej architektury oraz funkcjonalne i estetyczne planowanie przestrzeni - analiza i porównanie dzieł architektury		- wymienia rodzaje architektury ze względu na jej funkcje - doskonali umiejętności manualne - pracę doprowadza częściowo do końca	- wymienia rodzaje architektury ze względu na jej funkcje - wyjaśnia terminy: <i>architekt, urbanista, zabytek, konserwator zabytków</i> - podaje przykłady zabytkowych obiektów znajdujących się w najbliższej okolicy - doskonali umiejętności manualne	temat, - pracę doprowadza do końca, - poszerza swoje umiejętności w zakresie warsztatu plastycznego	względem funkcjonalności i estetyki - omawia zasady właściwego projektowania obiektów architektonicznych i planowania przestrzeni pod względem ich funkcjonalności - porównuje pracę architekta i urbanisty - analizuje związki między funkcją a formą obiektów architektonicznych - zestawia dwa różne dzieła architektury - uzasadnia własną opinię na temat analizowanego dzieła architektonicznego - tworzy z wyobraźni pracę plastyczną przedstawiającą dom mieszkalny w wybranej technice, twórczo interpretując zadanie	
13. i 14. Na tropie architektury	2	- wykorzystanie w praktyce poznanych terminów dotyczących architektury - analiza i porównanie arcydzieł architektury światowej i polskiej	- z pomocą innych uczniów lub nauczyciela określa formę i funkcje oglądanej budowli - podejmuje próbę wykonania pracy zawierającej elementy architektury	- określa formę i funkcje oglądanej budowli - wykonuje pracę zawierającą elementy architektury - doskonali umiejętności manualne	- potrafi wskazać formę i funkcje oglądanej budowli, - wykonuje w wskazanej technice pracę na określony temat z elementami architektonicznymi - doskonali umiejętności	- samodzielnie określa formę i funkcje oglądanej budowli - wykonuje w dowolnej technice pracę na określony temat, - pracę doprowadza do końca, - poszerza swoje	- samodzielnie określa formę i funkcje oglądanej budowli - uzasadnia własną opinię na temat analizowanego dzieła architektonicznego - twórczo pracuje przy wykonywaniu pracy plastycznej	1.2 3.2

Numer i temat lekcji	Liczba godzin	Treści nauczania	Wymagania na poszczególne oceny					Podst. Progr.
			dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca	
			Uczeń:					
			- doskonali umiejętności manualne	- pracę doprowadza częściowo do końca	manualne - pracę doprowadza prawie do końca	umiejętności w zakresie warsztatu plastycznego	- ujawnia biegłość w posługiwaniu się poszczególnymi środkami wyrazu podczas przedstawiania w pracy wskazanego tematu	
15., 16. i 17. Wzornictwo przemysłowe i rzemiosło artystyczne	3	- specyfika i rola wzornictwa przemysłowego i rzemiosła artystycznego - estetyka i funkcjonalność przedmiotów - różnice między wzornictwem przemysłowym a rzemiosłem artystycznym - analiza i porównanie wytworów wzornictwa przemysłowego i rzemiosła artystycznego	- za pomocą wskazówek podejmuje próbę narysowania przedmioty codziennego użytku - rozumie, czym jest wzornictwo przemysłowe i rzemiosło artystyczne - doskonali umiejętności manualne	- rysuje przedmioty codziennego użytku - określa, czym jest wzornictwo przemysłowe i rzemiosło artystyczne - wymienia wytwory wzornictwa przemysłowego i rzemiosła artystycznego spotykane na co dzień - doskonali umiejętności manualne, - pracę doprowadza częściowo do końca	- wyjaśnia termin <i>funkcjonalność przedmiotów</i> - rysuje przedmioty codziennego użytku - określa, czym jest wzornictwo przemysłowe i rzemiosło artystyczne - wymienia wytwory wzornictwa przemysłowego i rzemiosła artystycznego spotykane na co dzień - wykonuje we wskazanej technice pracę na określony temat - pracę doprowadza prawie do końca	- dostrzega różnicę między wzornictwem przemysłowym a rzemiosłem artystycznym - projektuje przedmioty z uwzględnieniem ich funkcjonalności i estetyki - wyjaśnia rolę mody we wzornictwie przemysłowym - tłumaczy związek między estetyką a funkcjonalnością przedmiotu - porównuje przedmioty o tym samym przeznaczeniu pod kątem ich funkcjonalności i estetyki - pracę doprowadza do końca, - poszerza swoje umiejętności w zakresie warsztatu plastycznego	- dokonuje porównania między wzornictwem przemysłowym a rzemiosłem artystycznym - projektuje przedmioty z uwzględnieniem ich funkcjonalności i estetyki - analizuje wybrane wytwory wzornictwa przemysłowego i rzemiosła artystycznego pod kątem ich funkcjonalności oraz estetyki - wyraża własną opinię na temat analizowanego wytworu wzornictwa przemysłowego lub rzemiosła artystycznego - wyjaśnia rolę mody we wzornictwie przemysłowym - tłumaczy związek między estetyką a funkcjonalnością przedmiotu	2.2

Numer i temat lekcji	Liczba godzin	Treści nauczania	Wymagania na poszczególne oceny					Podst. Progr.
			dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca	
			Uczeń:					
							- porównuje przedmioty o tym samym przeznaczeniu pod kątem ich funkcjonalności i estetyki - tworzy z wyobraźni pracę plastyczną w wybranej technice, twórczo interpretując zadanie, - ujawnia dużą biegłość w posługiwaniu się poszczególnymi środkami wyrazu podczas przedstawiania w pracy wskazanego tematu	
18., 19. i 20. Sztuka ludowa	3	- terminy: <i>pieta</i> , <i>świętek</i> , <i>skansen</i> - cechy sztuki ludowej - różnorodność przejawów sztuki ludowej: malarstwo, grafika, rzeźba, rzemiosło artystyczne, architektura	- wyróżnia dzieła sztuki ludowej - podejmuje próbę wykonania ze wskazówkami pracy inspirowanej twórczością ludową (obraz, kolaż, wycinanki) - doskonali umiejętności manualne	- zna dyscypliny plastyczne, w ramach których powstają dzieła sztuki ludowej - wykonuje prace inspirowane twórczością ludową (obraz, kolaż, wycinanki) - potrafi wskazać charakterystyczne cechy sztuki ludowej - doskonali umiejętności manualne, - pracę doprowadza częściowo do końca	- podaje przykłady dyscyplin plastycznych, w ramach których powstają dzieła sztuki ludowej - wykonuje prace inspirowane twórczością ludową (obraz, kolaż, wycinanki) - opisuje charakterystyczne cechy sztuki ludowej - wymienia przykłady wytworów sztuki ludowej - wyjaśnia terminy:	- wyjaśnia terminy: <i>pieta</i> , <i>skansen</i> , <i>świętek</i> - omawia wybrane przykłady wytworów sztuki ludowej pod kątem ich formy i użytego materiału - wyraża własną opinię na temat omawianego dzieła sztuki ludowej - twórczo wykorzystuje elementy sztuki ludowej w działaniach plastycznych - pracę doprowadza do końca, - poszerza swoje	- określa cechy piety i świątki na podstawie fotografii rzeźby ludowego twórcy - omawia wybrane przykłady wytworów sztuki ludowej pod kątem ich formy i użytego materiału - wykonuje pracę na zadany temat w określonej technice - opisuje wnętrze izby wiejskiej i prezentowane w niej wyroby ludowych rzemieślników - wyraża własną opinię	1.1 2.1 3.1

Numer i temat lekcji	Liczba godzin	Treści nauczania	Wymagania na poszczególne oceny					Podst. Progr.
			dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca	
			Uczeń:					
					<i>pieta, skansen</i> - doskonali umiejętności manualne - pracę doprowadza prawie do końca	umiejętności w zakresie warsztatu plastycznego	na temat omawianego dzieła sztuki ludowej - analizuje środki wyrazu plastycznego zastosowane w dwóch różnych dziełach sztuki ludowej - wymienia i opisuje charakterystyczne elementy sztuki ludowej swojego regionu - twórczo wykorzystuje elementy sztuki ludowej w działaniach plastycznych - ujawnia biegłość w posługiwaniu się poszczególnymi środkami wyrazu podczas przedstawiania w pracy wskazanego tematu	
21. i 22. Fotografia	2	- terminy: <i>fotografik, sepia, fotomontaż, fotokolaż</i> - prawo autorskie a fotografia - zasady robienia dobrego zdjęcia - funkcje i cechy techniki fotograficznej - narzędzia fotograficzne - komputerowe programy do obróbki zdjęć	- opisuje podstawowe zasady wykonywania zdjęć - podejmuje próbę wykonania ze wskazówkami pracy w technice fotokolażu - doskonali umiejętności manualne	- wymienia niektóre narzędzia wykorzystywane w fotografii dawniej i dziś - opisuje podstawowe zasady wykonywania zdjęć - wykonuje ze wskazówkami pracę w technice fotokolażu - doskonali umiejętności manualne - pracę doprowadza	- potrafi wymienić narzędzia wykorzystywane w fotografii dawniej i dziś - opisuje podstawowe zasady kadrowania przy robieniu zdjęć - poprawnie posługuje się terminami: <i>fotografia użytkowa, fotografia artystyczna</i> - wykonuje we wskazanej technice (fotokolaż) pracę na	- omawia elementy dzieła sztuki (kompozycja, światłocień) w wybranych fotografiach artystycznych - tworzy ciekawy fotokolaż - na podstawie wykonanej pracy charakteryzuje sposób tworzenia fotokolażu - podaje przykłady wykorzystania	- wskazuje podobieństwa między techniką malarską a fotograficzną - omawia elementy dzieła sztuki (kompozycja, światłocień) w wybranych fotografiach artystycznych - tworzy ciekawy fotokolaż - na podstawie wykonanej pracy	1.2 2.1 2.2 3.1

Numer i temat lekcji	Liczba godzin	Treści nauczania	Wymagania na poszczególne oceny					Podst. Progr.
			dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca	
			Uczeń:					
				częściowo do końca	określony temat (kadr filmowy) - pracę doprowadza prawie do końca	fotografii w życiu codziennym i sztuce - pracę doprowadza do końca, - poszerza swoje umiejętności w zakresie warsztatu plastycznego	charakteryzuje sposób tworzenia fotokolażu - wie czym jest fotomontaż - analizuje fotomontaż „Damy z łasiczką” pod kątem efektów uzyskanych dzięki zastosowaniu techniki fotomontażu - podaje przykłady wykorzystania fotografii w życiu codziennym i sztuce - twórczo interpretuje temat zadanej pracy plastycznej - ujawnia biegłość w posługiwaniu się poszczególnymi środkami wyrazu podczas przedstawiania w pracy wskazanego tematu	
23. i 24. Film	2	- terminy: <i>film komercyjny, film artystyczny, film animowany, film 3D, spot reklamowy, wideoklip</i> - narzędzia filmowe - środki plastyczne w filmie i sposób ich wykorzystania do kształtowania dzieła filmowego - podstawy dobrego filmowania - możliwości	- wymienia niektóre gatunki filmowe - podejmuje próbę wykonania kadru filmowego we wskazanej technice - doskonali umiejętności manualne	- wie, czym się różni film artystyczny od filmu komercyjnego - wymienia niektóre gatunki filmowe - podaje typowe narzędzia filmowe - wykonuje ze wskazówkami pracę przedstawiającą kadr filmowy - doskonali umiejętności manualne, - pracę doprowadza	- rozróżnia film artystyczny od filmu komercyjnego - wymienia gatunki filmowe - wskazuje typowe narzędzia filmowe - dostrzega wpływ perspektywy, światła, kolorystyki na atmosferę filmu - wykonuje we wskazanej technice pracę na określony temat (kadr filmowy)	- podejmuje próbę dokonania podziału gatunków filmowych , - zna narzędzia filmowe - na przykładach prezentowanych fragmentów omawia wpływ poznanych elementów plastycznych na atmosferę filmu - wykonuje pracę plastyczną przedstawiającą kadr	- dokonuje podziału gatunków filmowych - określa gatunki filmowe w przedstawianych fragmentach filmów - na przykładach prezentowanych fragmentów omawia wpływ poznanych elementów plastycznych na atmosferę filmu - analizuje wybrane fragmenty filmowe	1.2 2.1 2.2 3.1 3.2

Numer i temat lekcji	Liczba godzin	Treści nauczania	Wymagania na poszczególne oceny					Podst. Progr.
			dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca	
			Uczeń:					
		deformacji rzeczywistości za pomocą efektów cyfrowych		częściowo do końca	- pracę doprowadza prawie do końca	filmowy we wskazanej technice - pracę doprowadza do końca, - poszerza swoje umiejętności w zakresie warsztatu plastycznego	pod kątem efektów uzyskanych dzięki zastosowaniu odpowiednich środków plastycznych - tworzy z wyobraźni pracę plastyczną we wskazanej technice, twórczo interpretując zadanie, - ujawnia biegłość w posługiwaniu się poszczególnymi środkami wyrazu podczas przedstawiania w pracy wskazanego tematu	
25. i 26. Instalacja	2	- terminy: <i>instalacja</i> , <i>wideoinstalacja</i> - materiały wykorzystywane w instalacjach	- z pomocą nauczyciela próbuje wytłumaczyć, czym jest instalacja - podejmuje próbę wykonania instalacji na zadany temat z wykorzystaniem przygotowanych materiałów - doskonali umiejętności manualne	- podejmuje próbę samodzielnego wyjaśnienia, czym jest instalacja - podaje przykłady niektórych materiałów wykorzystywanych w instalacji - ze wskazówkami wykonuje prostą instalację na zadany temat z wykorzystaniem przygotowanych materiałów - doskonali umiejętności manualne, - pracę doprowadza częściowo do końca	- wyjaśnia, czym jest instalacja - podaje przykłady materiałów wykorzystywanych w instalacji - wykonuje z niewielkim wsparciem instalację na zadany temat z wykorzystaniem przygotowanych materiałów - doskonali umiejętności manualne, - pracę doprowadza prawie do końca	- analizuje przykłady różnych instalacji pod kątem wykorzystanych materiałów i uzyskanych efektów - twórczo stosuje w działaniach plastycznych wiedzę na temat instalacji - poszerza swoje umiejętności w zakresie warsztatu plastycznego - pracę doprowadza do końca	- omawia i interpretuje przykłady różnych instalacji pod kątem wykorzystanych materiałów i uzyskanych efektów - potrafi wytłumaczyć terminy: <i>instalacja</i> , <i>wideoinstalacja</i> - tworzy z wyobraźni instalację twórczo interpretując zadanie, - ujawnia biegłość w posługiwaniu się poszczególnymi środkami wyrazu - pracą doprowadza do końca	2.1 3.1

Numer i temat lekcji	Liczba godzin	Treści nauczania	Wymagania na poszczególne oceny					Podst. Progr.
			dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca	
			Uczeń:					
27. Happening	1	- termin <i>happening</i> - sposoby przeprowadzenia happeningu	- rozumie, czym jest happening - uczestniczy w klasowym happeningu - rozwija wyobraźnię	- tłumaczy z pomocą, czym jest happening - podaje przykład happeningu - uczestniczy w klasowym happeningu - doskonali umiejętności twórcze	- wyjaśnia, czym jest happening - podaje przykład happeningu - uczestniczy w klasowym happeningu i stara się włączyć w jego przygotowania, - doskonali umiejętności twórcze	- z wskazówkami zbiera informacje na temat przeprowadzonych w Polsce i na świecie happeningów - czynnie włącza się w tworzenie scenariusza klasowego happeningu - poszerza swoje umiejętności w zakresie warsztatu plastycznego	- samodzielnie, za pomocą internetu, zbiera informacje na temat przeprowadzonych w Polsce i na świecie happeningów - prezentuje na forum klasy założenia wybranych happeningów - tworzy scenariusz klasowego happeningu i czynnie w nim uczestniczy - ujawnia biegłość w posługiwaniu się poszczególnymi środkami wyrazu podczas klasowego hepeningu	1.2 2.1 2.2 3.1
28. i 29. Poznaj swój region!	2	- zasady zachowania się w muzeum - najślynniejsze muzea, galerie, zabytki w Polsce - sztuka w naszym regionie - wycieczka do wybranego muzeum, dowolnej galerii lub zabytku znajdującego się w najbliższej okolicy lub obejrzenie filmu o wybranym zabytku polskim	- zna zasady zachowania w muzeum, - potrafi wymienić przynajmniej jedno muzeum z najbliższego miasta	- wymienia jeden zabytek swojego regionu - podaje nazwy dwóch placówek kulturalnych w swoim regionie - umie odpowiednio zachować się w muzeum	- wymienia zabytki swojego regionu - podaje nazwy trzech placówek kulturalnych w swoim regionie - umie odpowiednio zachować się w muzeum	- zna przykłady najślynniejszych polskich zabytków i muzeów - podaje nazwisko artysty działającego w najbliższej okolicy i charakteryzuje jego twórczość - poszerza swoją wiedzę w zakresie dzieł sztuki i wystaw	- wymienia najślynniejsze polskie zabytki i muzea - podaje nazwisko artysty działającego w najbliższej okolicy i charakteryzuje jego twórczość - sporządza mapę artystyczną okolic swojej szkoły	1.1

Numer i temat lekcji	Liczba godzin	Treści nauczania	Wymagania na poszczególne oceny					Podst. Progr.
			dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca	
			Uczeń:					
30. Utrwalenie wiadomości z całego roku – gra dydaktyczna	1	- rozegranie gry dydaktycznej, wykorzystującej treści przyswojone w klasie szóstej i w klasach młodszych	- bierze udział w grze dydaktycznej, wykazując się minimalnym opanowaniem materiału nauczania - doskonali umiejętności manualne	- bierze udział w grze dydaktycznej, wykazując się częściowym opanowaniem materiału nauczania - włącza się częściowo w przygotowanie gry, - pracę doprowadza częściowo do końca	- bierze udział w grze dydaktycznej, wykazując się znacznym opanowaniem materiału nauczania - włącza się w znacznym stopniu w przygotowanie gry, - pracę doprowadza prawie do końca	- tworzy i uczestniczy w grze dydaktycznej, wykazując się opanowaniem materiału nauczania z plastyki - pracę doprowadza do końca	- tworzy i twórczo uczestniczy w grze dydaktycznej, wykazując się pełnym opanowaniem materiału nauczania z plastyki - pracę doprowadza do końca	1.1 3.1 3.2

**Wymagania edukacyjne z biologii dla klasy 6 szkoły podstawowej
oparte na Programie nauczania biologii – Puls życia autorstwa Anny Zdziennickiej**

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
I. Świat zwierząt	1. W królestwie zwierząt	<i>Uczeń:</i> - wymienia wspólne cechy zwierząt - wyjaśnia, czym różnią się zwierzęta kręgowce od bezkręgowych	<i>Uczeń:</i> - przedstawia poziomy organizacji ciała zwierząt - podaje przykłady zwierząt kręgowych i bezkręgowych	<i>Uczeń:</i> - definiuje pojęcia <i>komórka, tkanka, narząd, układ narządów, organizm</i> - na podstawie podręcznika przyporządkowuje podane zwierzę do odpowiedniej grupy systematycznej	<i>Uczeń:</i> - charakteryzuje bezkręgowce i kręgowce - charakteryzuje pokrycie ciała bezkręgowców i kręgowców - podaje przykłady szkieletów bezkręgowców	<i>Uczeń:</i> - prezentuje stopniowo komplikującą się budowę ciała zwierząt - na podstawie opisu przyporządkowuje zwierzę do odpowiedniej grupy systematycznej
	2. Tkanki: nabłonkowa, mięśniowa i nerwowa	- wyjaśnia, czym jest tkanka - wymienia podstawowe rodzaje tkanek zwierzęcych - przy pomocy nauczyciela przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i rysuje obrazy widziane pod mikroskopem	- wymienia najważniejsze funkcje wskazanej tkanki zwierzęcej - opisuje budowę wskazanej tkanki - przy niewielkiej pomocy nauczyciela przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i rysuje obrazy widziane pod mikroskopem	- określa miejsca występowania w organizmie omawianych tkanek - samodzielnie przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i przy pomocy nauczyciela rysuje obrazy widziane pod mikroskopem	- charakteryzuje budowę poszczególnych tkanek zwierzęcych - rozpoznaje na ilustracji rodzaje tkanek zwierzęcych - omawia budowę i sposób funkcjonowania tkanki mięśniowej - samodzielnie przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i rysuje obrazy widziane pod mikroskopem	- na podstawie ilustracji analizuje budowę tkanek zwierzęcych - wykazuje związek istniejący między budową tkanek zwierzęcych a pełnionymi przez nie funkcjami - samodzielnie przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych - wykonuje z dowolnego materiału model wybranej tkanki zwierzęcej

	3. Tkanka łączna	- wymienia rodzaje tkanki łącznej - wymienia składniki krwi - przy pomocy nauczyciela przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i rozpoznaje elementy tkanki widziane pod mikroskopem	- wskazuje rozmieszczenie omawianych tkanek w organizmie - opisuje składniki krwi - przy niewielkiej pomocy nauczyciela przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i rozpoznaje elementy tkanki widziane pod mikroskopem	- wskazuje zróżnicowanie w budowie tkanki łącznej - omawia funkcje składników krwi - samodzielnie przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i przy niewielkiej pomocy nauczyciela rozpoznaje charakterystyczne elementy obserwowanej tkanki	- omawia właściwości i funkcje tkanki kostnej, chrzęstnej i tłuszczowej - charakteryzuje rolę poszczególnych składników morfotycznych krwi - samodzielnie przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i na podstawie ilustracji rozpoznaje charakterystyczne elementy obserwowanej tkanki	- wykazuje związek istniejący między budową elementów krwi a pełnionymi przez nie funkcjami - wykonuje mapę mentalną dotyczącą związku między budową poszczególnych tkanek zwierzęcych a pełnionymi przez nie funkcjami - samodzielnie przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i na podstawie ilustracji rozpoznaje oraz opisuje elementy tkanki widziane pod mikroskopem
	4. Parzydełkowce – najprostsze zwierzęta tkankowe	- wskazuje miejsce występowania parzydełkowców - rozpoznaje na ilustracji parzydełkowca wśród innych zwierząt	- wymienia cechy budowy parzydełkowców - wyjaśnia, na czym polega rola parzydełek	- porównuje budowę oraz tryb życia polipa i meduzy - rozpoznaje wybrane gatunki parzydełkowców	- charakteryzuje wskazane czynności życiowe parzydełkowców - ocenia znaczenie parzydełkowców w przyrodzie i dla człowieka	- wykazuje związek istniejący między budową parzydełkowców a środowiskiem ich życia - przedstawia tabelę, w której porównuje polipa z meduzą - wykonuje model parzydełkowca
	5. Płazińce – zwierzęta, które	wskazuje miejsce występowania	wskazuje na ilustracji elementy budowy	omawia przystosowanie	charakteryzuje wskazane czynności	analizuje możliwości zakażenia się

II. Od parzydełkowców do pierścienic	mają nitkowate ciało	płazińców • rozpoznaje na ilustracji tasiemca	tasiemca • wskazuje drogi inwazji tasiemca do organizmu • wskazuje na schemacie cyklu rozwojowego tasiemca żywiciela pośredniego	tasiemca do pasożytniczego trybu życia • charakteryzuje znaczenie płazińców • omawia rolę żywiciela pośredniego i ostatecznego w cyklu rozwojowym tasiemca	życiowe płazińców • omawia sposoby zapobiegania zarażeniu się tasiemcem	chorobami wywoływanymi przez płazińce • ocenia znaczenie płazińców w przyrodzie i dla człowieka
	6. Nicienie – zwierzęta, które mają nitkowate ciało	• wskazuje środowisko życia nicien • rozpoznaje na ilustracji nicienie wśród innych zwierząt	• wskazuje charakterystyczne cechy nicieni • omawia budowę zewnętrzną nicieni • wymienia choroby wywołane przez nicien	• wskazuje drogi inwazji nicieni do organizmu • wyjaśnia, na czym polega „choroba brudnych rąk”	• charakteryzuje objawy chorób wywołanych przez nicien • omawia znaczenie profilaktyki	• analizuje możliwości zakażenia się chorobami wywoływanymi przez nicien • przygotowuje prezentację multimedialną na temat chorób wywołanych przez nicien • charakteryzuje znaczenie nicieni w przyrodzie i dla człowieka
	7. Pierścienice – zwierzęta zbudowane z segmentów	• rozpoznaje pierścienice wśród innych zwierząt • wskazuje środowisko życia pierścienic	• wymienia cechy charakterystyczne budowy zewnętrznej pierścienic • wyjaśnia znaczenie szczecinek	• omawia środowisko i tryb życia nereidy oraz pijawki • na żywym okazie dżdżownicy lub na ilustracji wskazuje siodółko i wyjaśnia jego rolę	• wskazuje przystosowania pijawki do pasożytniczego trybu życia • charakteryzuje wskazane czynności życiowe pierścienic	• zakłada hodowlę dżdżownic, wskazując, jak zwierzęta te przyczyniają się do poprawy struktury gleby • ocenia znaczenie pierścienic w przyrodzie i dla człowieka

	8. Cechy stawonogów	• rozpoznaje stawonogi wśród innych zwierząt • wymienia skorupiaki, owady i pajęczaki jako zwierzęta należące do stawonogów • wymienia główne części ciała poszczególnych grup stawonogów	• wymienia miejsca bytowania stawonogów • rozróżnia wśród stawonogów skorupiaki, owady i pajęczaki	• wykazuje różnorodność miejsc bytowania stawonogów • przedstawia kryteria podziału stawonogów na skorupiaki, owady i pajęczaki • opisuje funkcje odnóży stawonogów • wyjaśnia, czym jest oskórek	• charakteryzuje wskazane czynności życiowe stawonogów • omawia cechy umożliwiające rozpoznanie skorupiaków, owadów i pajęczaków • wymienia cechy adaptacyjne wskazanej grupy stawonogów • wyjaśnia, czym jest oko złożone	• przedstawia różnorodność budowy ciała stawonogów oraz ich trybu życia, wykazując jednocześnie ich cechy wspólne • analizuje cechy adaptacyjne stawonogów, umożliwiające im opanowanie różnych środowisk
	9. Skorupiaki – stawonogi, które mają twardy pancerz	• wymienia główne części ciała skorupiaków • wskazuje środowiska występowania skorupiaków • rozpoznaje skorupiaki wśród innych stawonogów	• wymienia cztery grupy skorupiaków	• nazywa poszczególne części ciała u raka stawowego	• wykazuje związek między budową skorupiaków a środowiskiem ich życia	• charakteryzuje znaczenie skorupiaków w przyrodzie i dla człowieka
	10. Owady – stawonogi zdolne do lotu	• wymienia elementy budowy zewnętrznej owadów • wylicza środowiska życia owadów • rozpoznaje owady wśród innych stawonogów	• wskazuje charakterystyczne cechy budowy wybranych gatunków owadów • na wybranych przykładach omawia znaczenie owadów dla człowieka	• na kilku przykładach omawia różnice w budowie owadów oraz ich przystosowania do życia w różnych środowiskach • na wybranych przykładach omawia znaczenie owadów dla człowieka	• wykazuje związek istniejący między budową odnóży owadów a środowiskiem ich życia • na wybranych przykładach omawia znaczenie owadów w przyrodzie i dla człowieka	• analizuje budowę narządów gębowych owadów i wykazuje jej związek z pobieranym pokarmem

III. Stawonogi i mięczaki	11. Pajęczaki – stawonogi, które mają cztery pary odnóży	• wymienia środowiska występowania pajęczaków • rozpoznaje pajęczaki wśród innych stawonogów	• wskazuje charakterystyczne cechy budowy zewnętrznej pajęczaków • omawia sposób odżywiania się pajęczaków	• na podstawie cech budowy zewnętrznej pajęczaków przyporządkowuje konkretne okazy do odpowiednich gatunków • na podstawie obserwacji żywych okazów lub filmu edukacyjnego omawia czynności życiowe pajęczaków	• omawia sposoby odżywiania się pajęczaków na przykładzie wybranych przedstawicieli • charakteryzuje odnóże pajęczaków	• ocenia znaczenie pajęczaków w przyrodzie i dla człowieka • analizuje elementy budowy zewnętrznej pajęczaków i wykazuje ich przystosowania do środowiska życia
	12. Mięczaki – zwierzęta, które mają muszlę	• wymienia miejsca występowania mięczaków • wskazuje na ilustracji elementy budowy ślimaka	• omawia budowę zewnętrzną mięczaków • wskazuje na ilustracjach elementy budowy mięczaków	• na podstawie obserwacji żywych okazów lub filmu edukacyjnego omawia czynności życiowe mięczaków	• wykazuje różnice w budowie ślimaków, małży i głowonogów • omawia znaczenie mięczaków w przyrodzie i dla człowieka	• rozpoznaje na ilustracji gatunki ślimaków • konstruuje tabelę, w której porównuje trzy grupy mięczaków
	13. Ryby – kręgowce środowisk wodnych	• wskazuje wodę jako środowisko życia ryb • rozpoznaje ryby wśród innych zwierząt kręgowych	• na podstawie ilustracji omawia budowę zewnętrzną ryb • nazywa i wskazuje położenie płetw • opisuje proces wymiany gazowej u ryb	• na podstawie obserwacji żywych okazów lub filmu edukacyjnego omawia czynności życiowe ryb • przyporządkowuje wskazany organizm do ryb na podstawie znajomości ich cech charakterystycznych	• wyjaśnia, na czym polega zmienność ciepłoty ryb • omawia sposób rozmnażania ryb, wyjaśniając, czym jest tarło	• omawia przystosowania ryb w budowie zewnętrznej i czynnościach życiowych do życia w wodzie
	14. Przegląd i znaczenie ryb	• określa kształty ciała ryb w zależności od różnych miejsc ich występowania	• podaje przykłady zdobywania pokarmu przez ryby • wyjaśnia, czym jest	• kilkoma przykładami ilustruje strategie zdobywania pokarmu przez ryby	• omawia znaczenie ryb w przyrodzie i dla człowieka	• wykazuje związek istniejący między budową ryb a miejscem ich

IV. Kręgowce zmiennocieplne			ławica i plankton			bytownia
	15. Płazy – kręgowce środowisk wodno- lądowych	• wskazuje środowisko życia płazów • wymienia części ciała płazów	• na podstawie ilustracji omawia budowę zewnętrzną płaza • wymienia stadia rozwojowe żaby	• charakteryzuje przystosowania płazów do życia w wodzie i na lądzie • omawia wybrane czynności życiowe płazów	• omawia cykl rozwojowy żaby i wykazuje jego związek z życiem w wodzie i na lądzie • rozpoznaje przedstawicieli płazów wśród innych zwierząt, wskazując na ich charakterystyczne cechy	• wyjaśnia, w jaki sposób przebiega wymiana gazowa u płazów, wykazując związek z ich życiem w dwóch środowiskach • wykazuje związek istniejący między trybem życia płazów a ich zmiennocieplnością
	16. Przegląd i znaczenie płazów	• rozpoznaje na ilustracji płazy ogoniaste, beznogie i bezogonowe	• podaje przykłady płazów żyjących w Polsce • wymienia główne zagrożenia dla płazów	• rozpoznaje na ilustracji płazy ogoniaste, bezogonowe i beznogie • omawia główne zagrożenia dla płazów	• charakteryzuje płazy ogoniaste, bezogonowe i beznogie • wskazuje sposoby ochrony płazów	• ocenia znaczenie płazów w przyrodzie i dla człowieka • wykonuje portfolio lub prezentację multimedialną na temat płazów żyjących w Polsce
	17. Gady – kręgowce, które opanowały ląd	• wymienia środowiska życia gadów • omawia budowę zewnętrzną gadów	• wyjaśnia związek istniejący między występowaniem gadów a ich zmiennocieplnością • rozpoznaje gady wśród innych zwierząt	• opisuje przystosowania gadów do życia na lądzie • omawia tryb życia gadów	• charakteryzuje rozmnażanie i rozwój gadów • analizuje przebieg wymiany gazowej u gadów	• analizuje pokrycie ciała gadów w kontekście ochrony przed utratą wody • wykazuje związek między sposobem rozmnażania gadów a środowiskiem ich życia
	18. Przegląd i znaczenie gadów	• rozpoznaje na ilustracji jaszczurki, krokodyle, węże i żółwie	• określa środowiska życia gadów • podaje przyczyny zmniejszania się populacji gadów	• omawia sposoby zdobywania pokarmu przez gady • wskazuje sposoby ochrony gadów	• charakteryzuje gady występujące w Polsce • wyjaśnia przyczyny wymierania gadów i podaje sposoby	• ocenia znaczenie gadów w przyrodzie i dla człowieka • wykonuje portfolio lub prezentację

					zapobiegania zmniejszaniu się ich populacji	multimedialną na temat gadów żyjących w Polsce
V. Kręgowce stałocieplne	19. Ptaki – kręgowce zdolne do lotu	•wymienia różnorodne siedliska występowania ptaków •na żywym okazie lub na ilustracji wskazuje cechy budowy ptaków	•rozpoznaje rodzaje piór •wymienia elementy budowy jaja •wskazuje ptaki jako zwierzęta stałocieplne •rozpoznaje ptaki wśród innych zwierząt, wskazując ich charakterystyczne cechy	•omawia przystosowania ptaków do lotu •omawia budowę piór •wyjaśnia proces rozmnażania i rozwój ptaków	•analizuje budowę piór ptaków w związku z pełnioną przez nie funkcją •wykazuje związek istniejący między wymianą gazową a umiejętnością latania ptaków •wyjaśnia proces rozmnażania i rozwoju ptaków	•wykazuje związek istniejący między przebiegiem wymiany gazowej a przystosowaniem ptaków do lotu •na ilustracji lub podczas obserwacji w terenie rozpoznaje gatunki ptaków zamieszkujących najbliższą okolicę
	20. Przegląd i znaczenie ptaków	•podaje przykłady ptaków żyjących w różnych środowiskach	•wymienia pozytywne znaczenie ptaków w przyrodzie	•omawia znaczenie ptaków w przyrodzie i dla człowieka •wskazuje zagrożenia dla ptaków	•wykazuje związek istniejący między wielkością i kształtem dziobów ptaków a rodzajem spożywanego przez nie pokarmu •omawia sposoby ochrony ptaków	•wykazuje związek między stałocieplnością ptaków a środowiskiem i trybem ich życia •korzysta z klucza do oznaczania popularnych gatunków ptaków
	21. Ssaki – kręgowce, które karmią młode mlekiem	•wskazuje środowiska występowania ssaków •na podstawie ilustracji omawia budowę zewnętrzną ssaków	•wykazuje zróżnicowanie siedlisk zajmowanych przez ssaki •określa ssaki jako zwierzęta stałocieplne •wymienia wytwory skóry ssaków	•na ilustracji lub na żywym obiekcie wskazuje cechy charakterystyczne i wspólne dla ssaków •wyjaśnia, że budowa skóry ssaków ma związek z utrzymywaniem przez	•opisuje przystosowania ssaków do różnych środowisk życia •charakteryzuje opiekę nad potomstwem u ssaków •identyfikuje wytwory	•analizuje związek zachodzący między wymianą gazową ssaków a zróżnicowanymi środowiskami ich występowania i ich życiową aktywnością •analizuje funkcje

				nie stałocieplności • omawia proces rozmnażania i rozwój ssaków	skóry ssaków	skóry w aspekcie różnorodności siedlisk zajmowanych przez ssaki
	22. Przegląd i znaczenie ssaków	• wymienia przystosowania ssaków do zróżnicowanych środków ich bytowania	• wyказuje zależność między budową morfologiczną ssaków a zajmowanym przez nie siedliskiem • nazywa wskazane zęby ssaków	• rozpoznaje zęby ssaków i wyjaśnia ich funkcje • wyjaśnia znaczenie ssaków dla przyrody	• omawia znaczenie ssaków dla człowieka • wymienia zagrożenia dla ssaków	• analizuje zagrożenia ssaków i wskazuje sposoby ich ochrony • wyказuje przynależność człowieka do ssaków

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z geografii w klasie 6.

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
2	3	4	5	6
1. Współrzędne geograficzne				
Uczeń: - wskazuje na mapie lub na globusie równik, południki 0° i 180° oraz półkule: południową, północną, wschodnią i zachodnią - podaje symbole oznaczające kierunki geograficzne - wyjaśnia, do czego służą współrzędne geograficzne	Uczeń: - wymienia cechy południków i równoleżników - podaje wartości południków i równoleżników w miarach kątowych - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>długość geograficzna, szerokość geograficzna</i> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rozciągłość południkowa, rozciągłość równoleżnikowa</i>	Uczeń: - odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i mapie - odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych	Uczeń: - określa położenie matematycznogeograficzne punktów i obszarów na mapie świata i mapie Europy - wyznacza współrzędne geograficzne na podstawie mapy drogowej - oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową wybranych obszarów na Ziemi - wyznacza współrzędne geograficzne punktu, w którym się znajduje, za pomocą aplikacji obsługującej mapy w smartfonie lub komputerze	Uczeń: wyznacza w terenie współrzędne geograficzne dowolnych punktów za pomocą mapy i odbiornika GPS
2. Ruchy Ziemi				
Uczeń: - wymienia rodzaje ciał niebieskich znajdujących się w Układzie Słonecznym - wymienia planety Układu Słonecznego w kolejności od znajdującej się najbliżej Słońca do tej, która jest położona najdalej - wyjaśnia, na czym polega ruch obrotowy Ziemi - wyjaśnia znaczenie terminu <i>górowanie Słońca</i> - określa czas trwania ruchu obrotowego - demonstruje ruch obrotowy Ziemi przy użyciu modeli - wyjaśnia, na czym polega ruch obiegowy Ziemi - demonstruje ruch obiegowy Ziemi	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gwiazda, planeta, planetoida, meteor, meteoryt, kometa</i> - podaje różnicę między gwiazdą a planetą - wymienia cechy ruchu obrotowego Ziemi - omawia występowanie dnia i nocy jako głównego następstwa ruchu obrotowego - podaje cechy ruchu obiegowego Ziemi - wymienia strefy oświetlenia Ziemi i wskazuje ich granice na mapie lub globusie	Uczeń: - rozpoznaje rodzaje ciał niebieskich przedstawionych na ilustracji - opisuje dzienną wędrówkę Słońca po niebie, posługując się ilustracją lub planszą - omawia wędrówkę Słońca po niebie w różnych porach roku na podstawie ilustracji - omawia przebieg linii zmiany daty - przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku na podstawie ilustracji - wymienia następstwa ruchu obiegowego Ziemi - wyjaśnia, na jakiej podstawie wyróżnia się strefy oświetlenia Ziemi	Uczeń: - opisuje budowę Układu Słonecznego - wyjaśnia zależność między kątem padania promieni słonecznych a długością cienia gnomonu lub drzewa na podstawie ilustracji - określa różnicę między czasem strefowym a czasem słonecznym na kuli ziemskiej - wyjaśnia przyczyny występowania dnia polarnego i nocy polarnej - charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi z uwzględnieniem kąta padania promieni słonecznych, czasu trwania dnia i nocy oraz występowania pór roku	Uczeń: - wyjaśnia związek między ruchem obrotowym Ziemi a takimi zjawiskami jak pozorna wędrówka Słońca po niebie, górowanie Słońca, występowanie dnia i nocy, dobowy rytm życia człowieka i przyrody, występowanie stref czasowych - określa czas strefowy na podstawie mapy stref czasowych - wykazuje związek między położeniem geograficznym obszaru a wysokością górowania Słońca - wykazuje związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami jej oświetlenia oraz strefowym zróżnicowaniem klimatów i krajobrazów na Ziemi

przy użyciu modeli - wymienia daty rozpoczęcia astronomicznych pór roku - wskazuje na globusie i mapie strefy oświetlenia Ziemi				
3. Środowisko przyrodnicze i ludność Europy				
Uczeń: - określa położenie Europy na mapie świata - wymienia nazwy większych mórz, zatok, cieśnin i wysp Europy i wskazuje je na mapie - wskazuje przebieg umownej granicy między Europą a Azją - wymienia elementy krajobrazu Islandii na podstawie fotografii - wymienia strefy klimatyczne w Europie na podstawie mapy klimatycznej - wskazuje na mapie obszary w Europie o cechach klimatu morskiego i kontynentalnego - podaje liczbę państw Europy - wskazuje na mapie politycznej największe i najmniejsze państwa Europy - wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności Europy - wyjaśnia znaczenie terminu <i>gęstość zaludnienia</i> - wskazuje na mapie rozmieszczenia ludności obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia - wymienia starzejące się kraje Europy - wymienia grupy ludów zamieszkujących Europę na podstawie mapy tematycznej - wymienia główne języki i religie występujące w Europie - wskazuje Paryż i Londyn na mapie Europy	Uczeń: - omawia przebieg umownej granicy między Europą a Azją - wymienia czynniki decydujące o długości linii brzegowej Europy - wymienia największe krainy geograficzne Europy i wskazuje je na mapie - opisuje położenie geograficzne Islandii na podstawie mapy ogólnogeograficznej - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wulkan, magma, erupcja, lawa, bazalt</i> - przedstawia kryterium wyróżniania stref klimatycznych - omawia cechy wybranych typów i odmian klimatu Europy na podstawie klimatogramów - wymienia i wskazuje na mapie politycznej Europy państwa powstałe na przełomie lat 80. i 90. XX w. - omawia rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy rozmieszczenia ludności - przedstawia liczbę ludności Europy na tle liczby ludności pozostałych kontynentów na podstawie wykresów - charakteryzuje zróżnicowanie językowe ludności Europy na podstawie mapy tematycznej - wymienia przyczyny migracji Ludności - wymienia kraje imigracyjne i kraje emigracyjne w Europie - wymienia cechy krajobrazu wielkomiejskiego	Uczeń: - opisuje ukształtowanie powierzchni Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej - opisuje położenie Islandii względem płyty litosfery na podstawie mapy geologicznej - wymienia przykłady obszarów występowania trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów na świecie na podstawie mapy geologicznej i mapy ogólnogeograficznej - omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatyczne Europy na podstawie map klimatycznych - podaje różnice między strefami klimatycznymi, które znajdują się w Europie - charakteryzuje zmiany liczby ludności Europy - analizuje strukturę wieku i płci ludności na podstawie piramid wieku i płci ludności wybranych krajów Europy - przedstawia przyczyny zróżnicowania narodowościowego i językowego ludności w Europie - omawia zróżnicowanie kulturowe i religijne w Europie - przedstawia zalety i wady życia w wielkim mieście - omawia położenie i układ przestrzenny Londynu i Paryża na podstawie map	Uczeń: - porównuje ukształtowanie powierzchni wschodniej i zachodniej oraz północnej i południowej części Europy - wyjaśnia przyczyny występowania gejzerów na Islandii - omawia strefy klimatyczne w Europie i charakterystyczną dla nich roślinność na podstawie klimatogramów i fotografii - omawia wpływ prądów morskich na temperaturę powietrza w Europie - omawia wpływ ukształtowania powierzchni na klimat Europy - porównuje piramidy wieku i płci społeczeństw: młodego i starzejącego się - przedstawia skutki zróżnicowania kulturowego ludności Europy - przedstawia korzyści i zagrożenia związane z migracjami ludności - porównuje Paryż i Londyn pod względem ich znaczenia na świecie	Uczeń: - wyjaśnia wpływ działalności lądolodu na ukształtowanie północnej części Europy na podstawie mapy i dodatkowych źródeł informacji - wyjaśnia wpływ położenia na granicy płyty litosfery na występowanie wulkanów i trzęsień ziemi na Islandii - wyjaśnia, dlaczego w Europie na tej samej szerokości geograficznej występują różne typy i odmiany klimatu - podaje zależności między strefami oświetlenia Ziemi a strefami klimatycznymi na podstawie ilustracji oraz map klimatycznych - przedstawia rolę Unii Europejskiej w przemianach społecznych i gospodarczych Europy - analizuje przyczyny i skutki starzenia się społeczeństw Europy - opisuje działania, które można podjąć, aby zmniejszyć tempo starzenia się społeczeństwa Europy - omawia przyczyny nielegalnej imigracji do Europy - ocenia skutki migracji ludności między państwami Europy oraz imigracji ludności z innych kontynentów - ocenia rolę i funkcje Paryża i Londynu jako wielkich metropolii

	- wymienia i wskazuje na mapie największe miasta Europy i świata - porównuje miasta Europy z miastami świata na podstawie wykresów			
4. Gospodarka Europy				
Uczeń: - wymienia zadania i funkcje rolnictwa - wyjaśnia znaczenie terminu <i>plony</i> - wymienia główne cechy środowiska przyrodniczego Danii i Węgier na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy - wymienia rośliny uprawne i zwierzęta hodowlane o największym znaczeniu dla rolnictwa Danii i Węgier - wymienia zadania i funkcje przemysłu - wymienia znane i cenione na świecie francuskie wyroby przemysłowe - podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii na podstawie schematu - rozpoznaje typy elektrowni na podstawie fotografii - wymienia walory przyrodnicze Europy Południowej na podstawie mapy ogólnogeograficznej - wymienia atrakcje turystyczne w wybranych krajach Europy Południowej na podstawie mapy tematycznej i fotografii	Uczeń: - przedstawia główne cechy środowiska przyrodniczego Danii i Węgier sprzyjające rozwojowi rolnictwa na podstawie map ogólnogeograficznych i tematycznych - wymienia czynniki rozwoju przemysłu we Francji - podaje przykłady działów nowoczesnego przemysłu we Francji - wymienia czynniki wpływające na strukturę produkcji energii w Europie - podaje główne zalety i wady różnych typów elektrowni - omawia walory kulturowe Europy Południowej na podstawie fotografii - wymienia elementy infrastruktury turystycznej na podstawie fotografii oraz tekstów źródłowych	Uczeń: - omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Europie - omawia rozmieszczenie najważniejszych upraw i hodowli w Danii i na Węgrzech na podstawie map rolnictwa tych krajów - wyjaśnia, czym się charakteryzuje nowoczesny przemysł we Francji - omawia zmiany w wykorzystaniu źródeł energii w Europie w XX i XXI w. na podstawie wykresu - omawia znaczenie turystyki w krajach Europy Południowej na podstawie wykresów dotyczących liczby turystów i wpływów z turystyki	Uczeń: - porównuje wydajność rolnictwa Danii i Węgier na podstawie wykresów - wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług we Francji na podstawie diagramów przedstawiających strukturę zatrudnienia według sektorów oraz strukturę wytwarzania PKB we Francji - charakteryzuje usługi turystyczne i transportowe we Francji - przedstawia zalety i wady elektrowni jądrowych - omawia wpływ rozwoju turystyki na infrastrukturę turystyczną oraz strukturę zatrudnienia w krajach Europy Południowej	Uczeń: - wyjaśnia, dlaczego w Europie występują korzystne warunki przyrodnicze do rozwoju rolnictwa - przedstawia pozytywne i negatywne skutki rozwoju nowoczesnego rolnictwa w Europie - omawia rolę i znaczenie nowoczesnego przemysłu i usług we Francji - analizuje wpływ warunków środowiska przyrodniczego w wybranych krajach Europy na wykorzystanie różnych źródeł energii
5. Sąsiedzi Polski				
Uczeń: - wymienia główne działy przetwórstwa przemysłowego w Niemczech na podstawie diagramu kołowego - wskazuje na mapie Nadrenię Północną-Westfalię - wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji	Uczeń: - omawia znaczenie przemysłu w niemieckiej gospodarce - wymienia znane i cenione na świecie niemieckie wyroby przemysłowe - rozpoznaje obiekty z Listy światowego dziedzictwa UNESCO w Czechach i na Słowacji na ilustracjach	Uczeń: - omawia przyczyny zmian zapoczątkowanych w przemyśle w Niemczech w latach 60. XX w. - analizuje strukturę zatrudnienia w przemyśle w Niemczech na podstawie diagramu kołowego - charakteryzuje środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji na	Uczeń: - przedstawia główne kierunki zmian przemysłu w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy i fotografii - charakteryzuje nowoczesne przetwórstwo przemysłowe w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy	Uczeń: - omawia wpływ sektora kreatywnego na gospodarkę Nadrenii Północnej-Westfalii - udowadnia, że Niemcy są światową potęgą gospodarczą na podstawie danych statystycznych oraz map gospodarczych - udowadnia, że Czechy i Słowacja to

• wymienia atrakcje turystyczne w Czechach i na Słowacji • wymienia walory przyrodnicze Litwy i Białorusi • przedstawia główne atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi • omawia położenie geograficzne Ukrainy na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia surowce mineralne Ukrainy na podstawie mapy gospodarczej • wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Rosji • wymienia surowce mineralne Rosji na podstawie mapy gospodarczej • wymienia i lokalizuje na mapie Rosji główne obszary upraw • wskazuje na mapie sąsiadów Polski • wymienia przykłady współpracy Polski z sąsiednimi krajami	• przedstawia atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi na podstawie mapy tematycznej i fotografii • wymienia na podstawie mapy cechy środowiska przyrodniczego Ukrainy sprzyjające rozwojowi gospodarki • wskazuje na mapie obszary, nad którymi Ukraina utraciła kontrolę • wymienia główne gałęzie przemysłu Rosji na podstawie mapy gospodarczej • wymienia najważniejsze rośliny uprawne w Rosji na podstawie mapy gospodarczej • podaje nazwy euroregionów na podstawie mapy	podstawie mapy ogólnogeograficznej • omawia znaczenie turystyki aktywnej na Słowacji • omawia środowisko przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej • podaje czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną Litwy i Białorusi • podaje przyczyny zmniejszania się liczby ludności Ukrainy na podstawie wykresu i schematu • omawia cechy środowiska przyrodniczego Rosji na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wyjaśnia, jakie czynniki wpływają na stan gospodarki Rosji • omawia znaczenie usług w Rosji • charakteryzuje relacje Polski z Rosją na podstawie dodatkowych źródeł	• porównuje cechy środowiska przyrodniczego Czech i Słowacji • opisuje przykłady atrakcji turystycznych i rekreacyjno-sportowych Czech i Słowacji na podstawie fotografii • porównuje walory przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej i fotografii • podaje przyczyny konfliktów na Ukrainie • omawia czynniki lokalizacji głównych okręgów przemysłowych Rosji • wyjaśnia znaczenie przemysłu w gospodarce Rosji • opisuje stosunki Polski z sąsiadami na podstawie dodatkowych źródeł	kraje atrakcyjne pod względem turystycznym • projektuje wycieczkę na Litwę i Białoruś, posługując się różnymi mapami • analizuje konsekwencje gospodarcze konfliktów na Ukrainie • charakteryzuje atrakcje turystyczne Ukrainy na podstawie dodatkowych źródeł oraz fotografii • omawia wpływ konfliktu z Ukrainą na Rosję • uzasadnia potrzebę utrzymywania dobrych relacji z sąsiadami Polski • przygotowuje pracę (np. album, plakat, prezentację multimedialną) na temat inicjatyw zrealizowanych w najbliższym euroregionie na podstawie dodatkowych źródeł informacji

Roczny plan pracy z historii dla klasy szóstej szkoły podstawowej do programu nauczania „Wczoraj i dziś” Wymagania na poszczególne oceny

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
Rozdział I. Narodziny nowożytnego świata						
1. Wielkie odkrycia geograficzne	– średniowieczne wyobrażenia o Ziemi – przyczyny wypraw żeglarskich na przełomie XV i XVI w. – najważniejsze wyprawy przełomu XV i XVI w. oraz ich dowódcy	– wskazuje na mapie Indie, Amerykę – podaje przykłady towarów sprowadzanych z Indii (przyprawy, jedwab) – wymienia Krzysztofa Kolumba jako odkrywcę Ameryki – podaje rok odkrycia Ameryki (1492 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia	– wymienia nowości w technice żeglarskiej, które umożliwiły dalekomorskie wyprawy – poprawnie posługuje się terminami: <i>karawela</i> , <i>kompas</i> – podaje lata pierwszej wyprawy dookoła Ziemi (1519–1522 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia – wskazuje Ferdynanda Magellana jako dowódcę wyprawy dookoła świata i przedstawia jej znaczenie	– podaje przyczyny wielkich odkryć geograficznych – wskazuje na mapie trasy najważniejszych wypraw przełomu XV i XVI w. oraz wymienia ich dowódców (Krzysztof Kolumb, Ferdynand Magellan, Vasco da Gama, Bartłomiej Diaz) – poprawnie posługuje się terminem: <i>tubylec</i> – wyjaśnia, dlaczego ludność tubylczą Ameryki nazwano Indianami	– wyjaśnia przyczyny poszukiwania morskiej drogi do Indii – podaje i zaznacza na osi czasu daty wypraw Bartłomieja Diaza i Vasco da Gamy – poprawnie posługuje się terminem: <i>astrolabium</i> – wyjaśnia, dlaczego Krzysztof Kolumb i Ferdynand Magellan skierowali swoje wyprawy drogą na zachód	– tłumaczy pochodzenie nazwy Ameryka – wskazuje związek między wynalazkami z dziedziny żeglugi a podejmowaniem dalekich wypraw morskich

2. Skutki odkryć geograficznych	– cywilizacje prekolumbijskie i ich dokonania – podbój Ameryki przez Hiszpanów i Portugalczyków oraz jego następstwa – zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych	– wymienia nazwy rdzennych ludów Ameryki (Majowie, Aztekowie i Inkowie) – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>Stary Świat, Nowy Świat</i> – podaje przykłady towarów, które przewożono między Ameryką a Europą	– poprawnie posługuje się terminem: <i>cywilizacje prekolumbijskie</i> – wskazuje na mapie tereny zamieszkałe przez Majów, Azteków i Inków – wymienia dokonania rdzennych ludów Ameryki – przedstawia po jednym pozytywnym i negatywnym skutku wielkich odkryć geograficznych – wskazuje odkrycie Ameryki jako początek epoki nowożytnej	– poprawnie posługuje się terminami: <i>kolonia, niewolnik, plantacja</i> – przedstawia politykę Hiszpanów i Portugalczyków w Nowym Świecie – tłumaczy przyczyny przewagi Europejczyków nad tubylczą ludnością Ameryki – opowiada o sytuacji niewolników na plantacjach w Ameryce – wyjaśnia, w jaki sposób w Ameryce pojawiła się ludność afrykańska	– przedstawia pozytywne i negatywne skutki wielkich odkryć geograficznych – poprawnie posługuje się terminem: <i>konkwistador</i> – opisuje działalność konkwistadorów i wymienia najbardziej znanych konkwistadorów (Hernán Cortez, Francisco Pizarro) – wskazuje na mapie tereny skolonizowane przez Hiszpanów i Portugalczyków	– przedstawia zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych – wymienia na podstawie mapy nazwy współczesnych państw położonych na obszarach dawniej zamieszkiwanych przez cywilizacje prekolumbijskie
3. Renesans – narodziny nowej epoki	– renesans – cechy charakterystyczne epoki – humaniści i ich poglądy – ideał człowieka w dobie renesansu – wynalezienie druku i jego znaczenie	– zaznacza na osi czasu epokę renesansu – wymienia Jana Gutenberga jako wynalazcę druku – wskazuje Leonarda da Vinci jako człowieka renesansu i określa dwie–trzy dziedziny jego zainteresowań	– poprawnie posługuje się terminem: <i>renesans</i>, – podaje czas trwania epoki renesansu – przedstawia ideał człowieka w epoce odrodzenia i wyjaśnia termin: <i>człowiek renesansu</i> – opisuje dokonania Leonarda da Vinci i uzasadnia słusność	– poprawnie posługuje się terminami: <i>antykwizm, humanizm</i> – charakteryzuje epokę renesansu – wyjaśnia nazwę nowej epoki	– wyjaśnia wpływ wynalezienia druku na rozprzestrzenianie się idei renesansu – przedstawia poglądy humanistów	– wskazuje Erazma z Rotterdamu jako wybitnego humanistę i przedstawia jego poglądy – porównuje pracę kopisty z pracą w średniowiecznej drukarni

			twierdzenia, że był on człowiekiem renesansu			
4. Kultura renesansu w Europie	– renesansowa radość życia – architektura renesansu – wybitni twórcy odrodzenia i ich dzieła	– wskazuje Włochy jako kolebkę renesansu, – wymienia Leonarda da Vinci i Michała Anioła jako wybitnych twórców włoskiego odrodzenia	– wyjaśnia, w czym przejawiała się renesansowa radość życia – poprawnie posługuje się terminem: <i>mecenat</i> – wymienia wybitnych twórców epoki odrodzenia i podaje przykłady ich dzieł	– charakteryzuje sztukę renesansową, wskazując główne motywy podejmowane przez twórców, – poprawnie posługuje się terminem: <i>fresk</i>, podaje przykład dzieła wykonanego tą techniką	– poprawnie posługuje się terminami: <i>attyka</i>, <i>arkada</i>, <i>kopuła</i> do opisu budowli renesansowych	– poprawnie posługuje się terminem: <i>perspektywa</i> – podaje przykłady dzieł, w których zastosowano perspektywę
5. Reformacja – czas wielkich zmian	– kryzys Kościoła katolickiego – Marcin Luter i jego poglądy – reformacja i jej następstwa	– wskazuje wystąpienie Marcina Lutra jako początek reformacji – poprawnie posługuje się terminem: <i>odpust</i> – wymienia wyznania protestanckie	– poprawnie posługuje się terminami: <i>reformacja</i>, <i>protestanci</i> – określa początek reformacji (1517 r.) i zaznacza tę datę na osi czasu – wskazuje sprzedaż odpustów jako jedną z przyczyn reformacji – charakteryzuje wyznania protestanckie i podaje ich założycieli	– poprawnie posługuje się terminami: <i>pastor</i>, <i>celibat</i>, <i>zbór</i> – wskazuje objawy kryzysu w Kościele katolickim jako przyczynę reformacji – opisuje okoliczności powstania anglikanizmu – przedstawia skutki reformacji	– charakteryzuje poglądy Marcina Lutra – opisuje postanowienia pokoju w Augsburgu (1555 r.) i wyjaśnia zasadę <i>czyj kraj, tego religia</i> – przedstawia na mapie podział religijny Europy	– charakteryzuje poglądy głoszone przez Jana Kalwina – wskazuje zmiany wprowadzone w liturgii protestanckiej

6. Kontrreformacja	– postanowienia soboru trydenckiego – działalność jezuitów – wojna trzydziestoletnia i jej następstwa	– poprawnie posługuje się terminem: <i>sobór</i> – przy pomocy nauczyciela przedstawia przyczyny zwołania soboru w Trydencie – wskazuje zakon jezuitów jako instytucję powołaną do walki z reformacją – oblicza, jak długo obradował sobór trydencki i zaznacza to na osi czasu (daty powinny być podane przez nauczyciela)	– poprawnie posługuje się terminami: <i>kontrreformacja, seminarium duchowne</i> – przedstawia zadania seminariów duchownych w dobie kontrreformacji – wyjaśnia cel założenia zakonu jezuitów – wymienia Ignacego Loyolę jako założyciela zakonu jezuitów	– przedstawia postanowienia soboru trydenckiego – poprawnie posługuje się terminami: <i>heretyk, inkwizycja, indeks ksiąg zakazanych</i> – wyjaśnia cel utworzenia inkwizycji i indeksu ksiąg zakazanych	– charakteryzuje działalność zakonu jezuitów – przedstawia zasady obowiązujące jezuitów	– przedstawia przyczyny wybuchu wojny trzydziestoletniej – podaje datę podpisania pokoju westfalskiego (1648 r.) i jego najważniejsze postanowienia
Rozdział II. W Rzeczypospolitej szlacheckiej						
1. Demokracja szlachecka	– szlachta i jej zajęcia – prawa i obowiązki szlachty – sejm walny i sejmiki ziemskie	– poprawnie posługuje się terminami: <i>szlachta, herb, szabla</i> – przedstawia prawa szlachty odziedziczone po rycerskich przodkach – wymienia zajęcia szlachty – wskazuje na ilustracji postać szlachcica	– poprawnie posługuje się terminami: <i>demokracja szlachecka, przywilej, magnateria, szlachta średnia, szlachta zagrodowa, gołota</i> – wymienia izby sejmu walnego – przedstawia zróżnicowanie stanu szlacheckiego – wyjaśnia funkcjonowanie zasady <i>liberum veto</i>	– przedstawia prawa i obowiązki szlachty, – poprawnie posługuje się terminem: <i>pospolite ruszenie</i> – wskazuje wpływ przywilejów szlacheckich na pozycję tego stanu – podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji <i>Nihil novi</i>	– poprawnie posługuje się terminami: <i>sejm walny, sejmiki ziemskie</i> – przedstawia decyzje podejmowane na sejmie walnym – charakteryzuje rolę sejmików ziemskich i zakres ich uprawnień – przedstawia skład izb sejmu walnego	– wyjaśnia, w jaki sposób doszło do ukształtowania się demokracji szlacheckiej – porównuje parlamentaryzm Rzeczypospolitej XVI–XVII w. z parlamentaryzmem współczesnej Polski – wyjaśnia, kto sprawował władzę w Rzeczypospolitej

				(1505 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – przedstawia prawa otrzymane przez szlachtę na mocy konstytucji <i>Nihil novi</i>		
2. W folwarku szlacheckim	– folwark szlachecki – gospodarcza działalność szlachty – spław wiślany – statuty piotrkowskie	– poprawnie posługuje się terminami: <i>folwark, dwór</i> – na podstawie ilustracji z podręcznika wymienia elementy wchodzące w skład folwarku szlacheckiego – opisuje zajęcia chłopów i mieszczan	– poprawnie posługuje się terminami: <i>spław wiślany, szkuta, spichlerz, pańszczyzna</i> – przedstawia gospodarczą działalność szlachty – wskazuje na mapie Pomorze Gdańskie i najważniejsze porty położone nad Wisłą – wymienia towary wywożone z Polski i sprowadzane do kraju	– wymienia najważniejsze zabudowania folwarku i wskazuje ich funkcje – wyjaśnia przyczyny i sposoby powiększania się majątków szlacheckich – tłumaczy, dlaczego szlachta uchwaliła ustawy antychłopskie i antymieszczańskie	– wyjaśnia znaczenie odzyskania przez Polskę Pomorza Gdańskiego dla rozwoju gospodarki – wymienia najważniejsze ustawy wymierzone przeciw chłopom i mieszczanom – wyjaśnia następstwa ożywienia gospodarczego	– wyjaśnia wpływ ustaw antychłopskich i antymieszczańskich na położenie tych grup społecznych i rozwój polskiej gospodarki
3. W czasach ostatnich Jagiellonów	– ostatni Jagiellonowie na tronie Polski – wojna z zakonem krzyżackim 1519–1521 – hołd pruski i jego postanowienia – polityka wschodnia ostatnich Jagiellonów	– wymienia ostatnich władców z dynastii Jagiellonów: Zygmunta I Starego i Zygmunta Augusta – podaje i zaznacza na osi czasu datę hołdu pruskiego (1525 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia	– wskazuje na mapie Prusy Książęce, Prusy Królewskie, Inflanty – opisuje zależność Prus Książęcych od Polski – wyjaśnia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty	– przedstawia przyczyny wojny Polski z zakonem krzyżackim (1519–1521 r.) – wymienia państwa walczące o Inflanty i wskazuje sporne terytorium na mapie – wyjaśnia skutki rywalizacji Polski,	– poprawnie posługuje się terminem: <i>hołd lenny</i> – przedstawia postanowienia hołdu pruskiego (1525 r.) i jego skutki	– opisuje korzyści i zagrożenia wynikające z postanowień hołdu pruskiego – charakteryzuje politykę wschodnią ostatnich Jagiellonów i jej następstwa

		– wskazuje na obrazie Jana Matejki <i>Hołd pruski</i> postaci Zygmunta Starego i Albrechta Hohenzollerna		Szwecji, Moskwy i Danii o Inflanty		
4. Odrodzenie na ziemiach polskich	– idee renesansowe w Polsce – literatura polskiego renesansu i jej twórcy – renesansowy Wawel Jagiellonów – odkrycie Mikołaja Kopernika	– wymienia Mikołaja Kopernika jako twórcę teorii heliocentrycznej – wskazuje Wawel jako przykład budowli renesansowej w Polsce – poprawnie posługuje się terminem: <i>włoszczyzna</i> i wskazuje jego pochodzenie	– wymienia Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego jako twórców literatury renesansowej w Polsce – wyjaśnia przyczyny twórczości literackiej w języku polskim – charakteryzuje odkrycie Mikołaja Kopernika i pokazuje różnice między teorią polskiego astronoma a dotychczas obowiązującą koncepcją budowy wszechświata	– poprawnie posługuje się terminami: <i>arras</i> , <i>krużganki</i> , <i>mecenat</i> – charakteryzuje krótko twórczość Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego – opisuje Wawel jako przykład architektury renesansu w Polsce – uzasadnia tezę, że Mikołaj Kopernik był człowiekiem renesansu – przywołuje Galileusza jako zwolennika teorii Kopernika	– poprawnie posługuje się terminami: <i>teoria geocentryczna</i> , <i>teoria heliocentryczna</i> – wyjaśnia przyczyny rozwoju kultury renesansowej w Polsce – przedstawia zasługi ostatnich Jagiellonów dla rozwoju renesansu – przedstawia poglądy Andrzeja Frycza Modrzewskiego jako pisarza politycznego doby renesansu	– wyjaśnia, dlaczego XVI stulecie nazwano złotym wiekiem w historii Polski – opisuje wybraną budowlę renesansową w swoim regionie
5. Rzeczpospolita Obojga Narodów	– geneza unii lubelskiej – postanowienia unii lubelskiej – struktura narodowa i wyznaniowa I Rzeczypospolitej	– wskazuje na mapie Lublin i Rzeczpospolitą Obojga Narodów – wskazuje na obrazie Jana Matejki <i>Unia lubelska</i> postać Zygmunta II Augusta jako autora i	– poprawnie posługuje się terminami: <i>unia personalna</i> , <i>unia realna</i> – wyjaśnia nazwę Rzeczpospolita Obojga Narodów – wskazuje na mapie Królestwo Polskie i	– przedstawia postanowienia unii lubelskiej – charakteryzuje strukturę narodową i wyznaniową I Rzeczypospolitej – analizuje wygląd	– opisuje skutki utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów – wyjaśnia korzyści płynące z wielokulturowości – wskazuje na mapie	– wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów

		promyśłodawcę unii – podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania unii lubelskiej (1569 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia	Wielkie Księstwo Litewskie	herbu I Rzeczypospolitej i porównuje go z herbem Królestwa Polskiego	Wołyń, Podole i Ukrainę	
6. „Państwo bez stosów”	– Rzeczpospolita państwem wielowyznaniowym – <i>Akt konfederacji warszawskiej</i> – reformacja w Polsce	– wskazuje wielowyznaniowość I Rzeczypospolitej – poprawnie posługuje się terminem: <i>tolerancja</i> – zauważa potrzebę poszanowania odmienności religijnej i kulturowej	– wymienia wyznania zamieszkujące Rzeczpospolitą Obojga Narodów – wskazuje cel podpisania konfederacji warszawskiej – podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania konfederacji warszawskiej (1573 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – wyjaśnia, co oznacza, że Polska była nazywana „państwem bez stosów”	– przedstawia postanowienia konfederacji warszawskiej – poprawnie posługuje się terminem: <i>innowierca</i> – nazywa świątynie różnych wyznań – wskazuje na mapie Raków i Pińczów jako ważne ośrodki reformacji w Polsce – omawia wkład innych wyznań w rozwój szkolnictwa I Rzeczypospolitej	– poprawnie posługuje się terminami: <i>katolicyzm, judaizm, luteranizm, prawosławie</i> – charakteryzuje strukturę wyznaniową I Rzeczypospolitej – wyjaśnia, kim byli arianie i przedstawia zasady ich religii – tłumaczy przyczyny niechęci szlachty polskiej wobec arian	– nazywa i wskazuje na mapie ziemie zamieszkałe przez przedstawicieli poszczególnych wyznań – wyjaśnia związek między narodowością a wyznawaną religią wśród mieszkańców I Rzeczypospolitej
7. Pierwsza wolna elekcja	– przyczyny elekcyjności tronu polskiego – przebieg pierwszej wolnej elekcji – <i>Artykuły henrykowskie i pacta conventa</i>	– poprawnie posługuje się terminem: <i>elekcja</i> – krótko opisuje, dlaczego polskich władców zaczęto wybierać drogą wolnej elekcji – wskazuje Henryka	– poprawnie posługuje się terminami: <i>wolna elekcja, bezkrólewie</i> – podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszej wolnej elekcji – opisuje przebieg pierwszego bezkrólewia i	– przedstawia zasady wyboru monarchy – na podstawie obrazu Canaletta opisuje miejsce i przebieg wolnej elekcji – wyjaśnia skutki	– wymienia warunki, które musieli spełnić królowie elekcyjni – poprawnie posługuje się terminami: <i>Artykuły henrykowskie, pacta conventa</i>	– wyjaśnia wpływ <i>Artykułów henrykowskich</i> i <i>pacta conventa</i> na pozycję monarchy w Rzeczypospolitej

	– następstwa wolnych elekcji	Walezego jako pierwszego króla elekcyjnego	wyjaśnia, kim był interrex	wolnych elekcji		
			Rozdział III. W obronie granic Rzeczypospolitej			
1. Wojny z Rosją	– wojny Stefana Batorego o Inflanty – dymitriada i polska interwencja w Rosji – pokój w Polanowie	– wskazuje na mapie Inflanty i Carstwo Rosyjskie – wymienia Stefana Batorego jako kolejnego po Henryku Walezym władcę Polski – poprawnie posługuje się terminem: <i>hetman</i>	– opisuje, w jakim celu została utworzona piechota wybranecka – przedstawia, jak zakończyły się wojny o Inflanty prowadzone przez Stefana Batorego – podaje i zaznacza na osi czasu datę bitwy pod Kłuszynem (1610 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – opowiada o znaczeniu bitwy pod Kłuszynem – przywołuje Stanisława Żółkiewskiego jako dowódcę bitwy pod Kłuszynem – wskazuje na mapie Moskwę i Kłuszyn	– przedstawia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty – poprawnie posługuje się terminami: <i>piechota wybranecka</i> , <i>dymitriada</i> , <i>Kreml</i> , <i>bojar</i> – opisuje następstwa dymitriady – wskazuje na mapie tereny przyłączone przez Polskę w wyniku interwencji w Rosji (po pokoju w Polanowie i Jamie Zapolskim)	– opisuje przyczyny poparcia Dymitra Samozwańca przez magnatów i duchowieństwo – wskazuje przyczyny obalenia Dymitra Samozwańca – wyjaśnia cel polskiej interwencji w Rosji – podaje datę podpisania pokoju w Polanowie (1634 r.)	– ocenia politykę Zygmunta III wobec Rosji – przedstawia postanowienie pokoju w Polanowie

2. Początek wojen ze Szwecją	– Wazowie na tronie Polski – przyczyny wojen ze Szwecją – wojna o Inflanty – walka o ujście Wisły – skutki wojen polsko-szwedzkich w I poł. XVII w. – Warszawa stolicą Polski	– wymienia elementy uzbrojenia husarza i pokazuje je na ilustracji – wskazuje na mapie Szwecję, Inflanty i Wisłę – wymienia stolice Polski (Gniezno, Kraków, Warszawa)	– wskazuje na mapie Kircholm i Pomorze Gdańskie – podaje datę bitwy pod Kircholmem (1605 r.) i nazwisko dowódcy polskich wojsk (Jan Karol Chodkiewicz) – wyjaśnia, dlaczego przeniesiono stolicę z Krakowa do Warszawy	– charakteryzuje przyczyny wojen polsko-szwedzkich w XVII w. – poprawnie posługuje się terminem: <i>cło</i> – opowiada przebieg wojny o Inflanty – wskazuje na mapie Oliwę – podaje datę bitwy pod Oliwą (1627 r.) i wyjaśnia znaczenie tego starcia	– wyjaśnia, dlaczego Zygmunt III Waza utracił tron Szwecji – przedstawia przyczyny zablokowania ujścia Wisły przez Szwedów – tłumaczy, dlaczego Polska często nie wykorzystywała swoich sukcesów militarnych	– przedstawia postanowienia i podaje daty podpisania rozejmu w Starym Targu (1629 r.) i Sztumskiej Wsi (1635 r.)
3. Powstanie Chmielnickiego	– sytuacja Kozaków zaporoskich – powstanie Kozaków na Ukrainie – ugoda w Perejaśławiu	– wskazuje Bohdana Chmielnickiego jako przywódcę powstania Kozaków na Ukrainie – wymienia elementy uzbrojenia Kozaków i pokazuje je na ilustracji – rozpoznaje na ilustracji Kozaka wśród przedstawicieli innych grup społecznych	– wyjaśnia, kim byli Kozacy – poprawnie posługuje się terminem: <i>Zaporoże</i> – wskazuje na mapie Ukrainę, Zaporoże i Dzikie Pola – podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu powstania kozackiego (1648 r.)	– wyjaśnia, kim byli Kozacy rejestrowi – przedstawia zajęcia i sytuację Kozaków – wskazuje na mapie najważniejsze bitwy powstania (Żółte Wody, Korsuń, Beresteczko) – uzasadnia tezę, że powstanie Chmielnickiego było wojną domową	– przedstawia przyczyny wybuchu powstania na Ukrainie – omawia główne etapy powstania – wyjaśnia, dlaczego powstanie Chmielnickiego przerodziło się w wojnę polsko-rosyjską – wskazuje na mapie Perejaśław – podaje i zaznacza na osi czasu datę ugody w Perejaśławiu (1654 r.)	– przedstawia skutki powstania Chmielnickiego – wskazuje rozejm w Andruszowie jako moment zakończenia powstania i wojny polsko-rosyjskiej (1667 r.) – ocenia politykę szlachty wobec Kozaków

4. Potop szwedzki	– przyczyny wojen Rzeczypospolitej ze Szwecją – najazd Szwedów na Polskę w latach 1655–1660 – postawa społeczeństwa polskiego wobec najeźdźcy – skutki potopu	– poprawnie posługuje się terminem: <i>potop szwedzki</i> – wskazuje Stefana Czarnieckiego jako bohatera walk ze Szwedami – wymienia obronę Jasnej Góry jako przełomowy moment potopu szwedzkiego – wskazuje na mapie Częstochowę i Inflanty – wyjaśnia, dlaczego najazd Szwedów nazwano potopem – przedstawia na ilustracji uzbrojenie piechoty szwedzkiej	– charakteryzuje postaci Stefana Czarnieckiego i Augustyna Kordeckiego – uzasadnia znaczenie bohaterskiej obrony Częstochowy dla prowadzenia dalszej walki z najeźdźcą – podaje i zaznacza na osi czasu daty potopu szwedzkiego (1655–1660 r.) oraz pokoju w Oliwie (1660 r.) – charakteryzuje postępowanie Szwedów wobec ludności polskiej	– poprawnie posługuje się terminem: <i>wojna podjazdowa</i> – wyjaśnia przyczyny prowadzenia wojny podjazdowej przez Polskę – wskazuje na mapie Lwów i Prusy Książęce – przedstawia zobowiązania Jana Kazimierza złożone podczas ślubów lwowskich	– wymienia przyczyny wojen polsko-szwedzkich – wyjaśnia przyczyny początkowych niepowodzeń Rzeczypospolitej w czasie potopu szwedzkiego – wymienia postanowienia pokoju w Oliwie	– przedstawia skutki potopu szwedzkiego – wskazuje zagrożenie płynące dla Rzeczypospolitej z powodu utraty lenna pruskiego
5. Wojny z Turcją	– imperium osmańskie – przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Turcją w XVII w. – wojna o Mołdawię – najazd Turków na Polskę w II poł. XVIII w. i jego skutki – odsiecz wiedeńska Jana III Sobieskiego	– poprawnie posługuje się terminami: <i>sułtan, husarz, janczar</i> – podaje przyczyny wyprawy Jana III Sobieskiego pod Wiedeń – wskazuje na mapie Wiedeń	– poprawnie posługuje się terminami: <i>islam, wezyr</i> – charakteryzuje postaci Jana III Sobieskiego i Kara Mustafy – podaje i zaznacza na osi czasu daty bitwy pod Chocimiem (1673 r.) oraz odsieczy wiedeńskiej (1683 r.) – wymienia skutki wojen	– poprawnie posługuje się terminami: <i>haracz, ekspansja</i> – podaje i zaznacza na osi czasu daty najazdu tureckiego i oblężenia Kamieńca Podolskiego (1672 r.) – wskazuje na mapie tereny, na których toczyła się wojna	– omawia przyczyny wojen polsko-tureckich w XVII w. – przedstawia walkę Rzeczypospolitej o Mołdawię – wymienia hetmanów Stanisława Żółkiewskiego i Jana Karola Chodkiewicza oraz bitwy z Turcją, w których dowodzili	– opisuje postanowienia traktatu w Buczaczu – przedstawia następstwa wojen polsko-tureckich w XVII w.

			z Turcją – wskazuje na mapie Podole, Chocim i Kamieniec Podolski	(Podole) oraz miejsca najważniejszych wydarzeń (Cecora Kamieniec Podolski, Chocim) – wymienia przyczyny początkowych niepowodzeń wojsk polskich w walce z Turkami w II poł. XVII w.	(Cecora 1620 r., obrona Chocimia 1621 r.)	
6. Kryzys Rzeczypospolitej	– skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w XVII w. – sytuacja polityczno-gospodarcza kraju na przełomie XVII i XVIII w.	– charakteryzuje XVII stulecie jako czas wielu konfliktów wojennych prowadzonych przez Rzeczpospolitą – wskazuje na mapie państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII w.	– wymienia skutki wojen toczonych przez Rzeczpospolitą w XVII w., w tym m.in. wyniszczenie kraju i straty terytorialne	– poprawnie posługuje się terminem: <i>liberum veto</i> – wskazuje na mapie tereny utracone przez Rzeczpospolitą (Inflanty, Podole, Prusy Książęce, część Ukrainy) – wymienia przyczyny uzależnienia Polski od obcych państw	– charakteryzuje funkcjonowanie aparatu władzy na przełomie XVII i XVIII w., zwracając uwagę na słabość władzy królewskiej, zrywanie sejmów i wzrost znaczenia magnaterii – wskazuje objawy kryzysu państwa – podaje przyczyny i objawy kryzysu gospodarczego	– przedstawia przyczyny rokoszu Lubomirskiego – wyjaśnia, dlaczego w Rzeczypospolitej coraz większą rolę zaczęli odgrywać magnaci – wskazuje postać Władysława Sicińskiego, który w 1652 r. doprowadził do pierwszego w historii zerwania sejmu

7. Barok i sarmatyzm	– barok – epoka kontrastów – cechy charakterystyczne stylu barokowego – architektura i sztuka barokowa – Sarmaci i ich obyczaje	– opowiada o sposobach spędzania czasu wolnego przez szlachtę na przełomie XVII i XVIII w. – wskazuje pozytywne i negatywne cechy szlachty polskiej tego okresu – wymienia najwybitniejsze dzieła sztuki barokowej w Polsce i Europie (np. Wersal, pałac w Wilanowie)	– poprawnie posługuje się terminem: <i>barok</i> – zaznacza na osi czasu epokę baroku – wymienia dwie–trzy cechy charakterystyczne architektury barokowej – z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu barokowym – wyjaśnia, czym były kalwarie	– charakteryzuje malarstwo i rzeźbę epoki baroku – charakteryzuje ideologię sarmatyzmu – wyjaśnia pochodzenie terminu <i>sarmatyzm</i> – wyjaśnia znaczenie określenia „złota wolność szlachecka” – opisuje strój sarmacki na podstawie ilustracji	– poprawnie posługuje się terminami: <i>putto</i>, <i>ornament</i> – wyjaśnia genezę epoki baroku – wskazuje wpływ rosnącej pobożności na architekturę i sztukę epoki – wskazuje następstwa bezkrytycznego stosunku szlachty do ustroju państwa	– wyjaśnia, na czym polega związek kultury barokowej z ruchem kontrreformacyjnym – charakteryzuje barok jako epokę kontrastów
Rozdział IV. Od absolutyzmu do republiki						
1. Monarchia absolutna we Francji	– Edykt nantejski i jego skutki – umacnianie władzy monarchy we Francji – rządy absolutne Ludwika XIV – Francja potęgą militarną i gospodarczą	– krótko opisuje zakres władzy króla w monarchii absolutnej – przywołuje postać Ludwika XIV jako władcy absolutnego – wskazuje na mapie Francję	– poprawnie posługuje się terminem: <i>monarchia absolutna</i> – wymienia uprawnienia monarchy absolutnego – wyjaśnia, dlaczego Ludwika XIV określano mianem Króla Słońce – wskazuje czas panowania Ludwika XIV (XVII w.) – opisuje życie w Wersalu w czasach Ludwika XIV	– poprawnie posługuje się terminami: <i>manufaktura</i>, <i>cło</i>, <i>import</i>, <i>eksport</i> – wyjaśnia, dlaczego Francja była europejską potęgą – przedstawia, w jaki sposób doszło do wzmocnienia władzy królewskiej we Francji	– poprawnie posługuje się terminem: <i>hugenoci</i> – opisuje, jak zakończyły się wojny religijne we Francji (przywołuje Edykt nantejski) – omawia politykę gospodarczą ministra Colberta – opowiada o twórczości Moliera	– przedstawia działania kardynała Richelieu zmierzające do wzmocnienia pozycji monarchy – wskazuje pozytywne i negatywne strony panowania Ludwika XIV

2. Monarchia parlamentarna w Anglii	– absolutyzm angielski – konflikt Karola I z parlamentem – dyktatura Olivera Cromwella – ukształtowanie się monarchii parlamentarnej	– wskazuje na mapie Anglię i Londyn – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>parlament</i> – wskazuje organy władzy w monarchii parlamentarnej	– poprawnie posługuje się terminem: <i>monarchia parlamentarna</i> – wskazuje Anglię jako kraj o ustroju monarchii parlamentarnej – wymienia i krótko charakteryzuje postaci Karola I Stuarta, Olivera Cromwella i Wilhelma Orańskiego – przedstawia zakres władzy dyktatora	– wyjaśnia przyczyny konfliktu Karola I z parlamentem – przedstawia Deklarację praw narodu angielskiego – charakteryzuje ustrój monarchii parlamentarnej	– poprawnie posługuje się terminami: <i>purytanie</i>, <i>nowa szlachta</i>, <i>rojaliści</i> – przedstawia postać Olivera Cromwella i jego dokonania – wskazuje 1689 r. jako czas ukształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii	– wymienia główne etapy kształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii – porównuje ustrój monarchii parlamentarnej i monarchii absolutnej
3. Oświecenie w Europie	– ideologia oświecenia – wybitni myśliciele doby oświecenia – trójpodział władzy według Monteskiusza – najważniejsze dokonania naukowe oświecenia – architektura oświeceniowa	– poprawnie posługuje się terminem: <i>oświecenie</i> – zaznacza na osi czasu epokę oświecenia – podaje przykład dokonania naukowego lub technicznego epoki oświecenia (np. termometr lekarski, maszyna parowa)	– poprawnie posługuje się terminem: <i>klasycyzm</i> – wymienia przykłady budowli klasycystycznych w Polsce i Europie – charakteryzuje styl klasycystyczny – z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu klasycystycznym – wymienia najważniejsze dokonania naukowe i techniczne epoki oświecenia – tłumaczy, dlaczego nowa epoka w kulturze	– charakteryzuje ideologię oświecenia – przedstawia postać Monteskiusza i wyjaśnia, na czym polegała opracowana przez niego koncepcja trójpodziału władzy	– przedstawia postaci Woltera i Jana Jakuba Rousseau – poprawnie posługuje się terminem: <i>ateizm</i> – omawia koncepcję umowy społecznej zaproponowaną przez Jana Jakuba Rousseau – wyjaśnia przyczyny krytyki absolutyzmu i Kościoła przez filozofów doby oświecenia	– wskazuje wpływ dokonań naukowych i technicznych na zmiany w życiu ludzi – przedstawia zasługi Denisa Diderota dla powstania <i>Wielkiej encyklopedii francuskiej</i>

			europejskiej została nazwana oświeceniem			
4. Nowe potęgi europejskie	– absolutyzm oświecony – narodziny potęgi Prus – monarchia austriackich Habsburgów – Cesarstwo Rosyjskie w XVIII w.	– wskazuje na mapie Rosję, Austrię i Prusy w XVIII w. – wymienia Marię Teresę, Józefa II, Piotra I i Fryderyka Wielkiego jako władców Austrii, Rosji i Prus – wskazuje Rosję, Austrię i Prusę jako potęgi europejskie XVIII stulecia	– poprawnie posługuje się terminami: <i>absolutyzm, absolutyzm oświecony</i> – podaje przykłady reform w monarchiach absolutyzmu oświeconego – wskazuje wpływ ideologii oświecenia na reformy w krajach absolutyzmu oświeconego – wskazuje na mapie Petersburg jako nową stolicę Rosji	– wymienia reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach – wyjaśnia, dlaczego monarchowie absolutyzmu oświeconego nazywali siebie „sługami ludu” – wyjaśnia związki między pojawieniem się nowych potęg w Europie Środkowej a sytuacją w Rzeczypospolitej	– charakteryzuje reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach – wyjaśnia wpływ reform na wzrost znaczenia tych państw – opisuje skutki uzyskania przez Rosję dostępu do Bałtyku	– porównuje monarchię absolutną z monarchią absolutyzmu oświeconego – podaje daty powstania Królestwa Pruskiego (1701 r.) i Cesarstwa Rosyjskiego (1721 r.)
5. Stany Zjednoczone Ameryki	– kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej – konflikt kolonistów z rządem brytyjskim – wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych – ustrój polityczny USA	– wskazuje na mapie Stany Zjednoczone – określa czas powstania Stanów Zjednoczonych – wymienia Tadeusza Kościuszkę i Kazimierza Pułaskiego jako polskich bohaterów walki o niepodległość USA – przywołuje postać Jerzego Waszyngtona jako pierwszego prezydenta USA	– poprawnie posługuje się terminami: <i>kolonia, konstytucja</i> – wskazuje na mapie kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej – wymienia strony konfliktu w wojnie o niepodległość Stanów – podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji USA – pierwszej takiej ustawy na świecie (1787 r.)	– przedstawia przyczyny wybuchu wojny między kolonistami a rządem brytyjskim – opisuje wydarzenie zwane bostońskim picciem herbaty – poprawnie posługuje się terminem: <i>bojkot</i> – podaje i zaznacza na osi czasu datę powstania Stanów Zjednoczonych (4	– przedstawia najważniejsze etapy walki o niepodległość USA – wskazuje na mapie Boston, Filadelfię i Yorktown – omawia zasługi Jerzego Waszyngtona dla powstania USA – opisuje idee oświeceniowe zapisane w konstytucji USA – wymienia miejsca	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Kongres, Izba Reprezentantów</i> – charakteryzuje ustrój polityczny USA

			– wyjaśnia, dlaczego Amerykanie mówią w języku angielskim – porównuje pierwszą flagę USA z flagą współczesną, wskazując zauważone podobieństwa i różnice	lipca 1776 r.) – charakteryzuje znaczenie Deklaracji niepodległości – przedstawia udział Polaków w walce o niepodległość USA	związane z udziałem Polaków w wojnie o niepodległość USA	
Rozdział V. Upadek Rzeczypospolitej						
1. Rzeczpospolita pod rządami Wettinów	– unia personalna z Saksonią – początek ingerencji Rosji w sprawy Polski – podwójna elekcja w 1733 r. – rządy Augusta III – projekty reform Rzeczypospolitej	– wymienia Augusta II Mocnego i Augusta III Sasa jako monarchów sprawujących władzę w Polsce na początku XVIII w. – opisuje konsekwencje wyboru dwóch władców jednocześnie	– poprawnie posługuje się terminami: <i>unia personalna, anarchia</i> – wskazuje na mapie Saksonię – wymienia przyczyny anarchii w Polsce – przedstawia Stanisława Konarskiego jako reformatora Rzeczypospolitej i krótko opisuje propozycje jego reform	– poprawnie posługuje się terminami: <i>konfederacja, liberum veto, wolna elekcja, przywileje, złota wolność szlachecka</i> – wyjaśnia sens powiedzeń: <i>Od Sasa do Lasa</i> i <i>Za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa</i> – przedstawia postać Stanisława Leszczyńskiego – charakteryzuje projekty reform w I poł. XVIII w.	– przedstawia genezę i postanowienia sejmu niemego – podaje i zaznacza na osi czasu datę obrad sejmu niemego (1717 r.) – wyjaśnia przyczynę ingerencji Rosji w sprawy Polski – opisuje pozytywne i negatywne skutki rządów Augusta III	– charakteryzuje okres rządów Augusta II Mocnego – wskazuje reformy niezbędne dla wzmocnienia Rzeczypospolitej
2. Pierwszy rozbiór Polski	– Stanisław August Poniatowski królem Polski – pierwsze reformy	– poprawnie posługuje się terminem: <i>rozbiory Polski</i> – podaje i zaznacza na	– charakteryzuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego – wskazuje na mapie	– opisuje okoliczności wyboru Stanisława Augusta na króla Polski	– poprawnie posługuje się terminem: <i>prawa kardynalne</i>	– przedstawia przyczyny zawiązania konfederacji barskiej

	nowego władcy – konfederacja barska – I rozbiór Polski	osi czasu datę pierwszego rozbioru Polski (1772 r.) – wymienia państwa, które dokonały pierwszego rozbioru Polski i wskazuje je na mapie – przywołuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego jako ostatniego króla Polski	ziemie utracone przez Polskę podczas pierwszego rozbioru – przedstawia przyczyny pierwszego rozbioru Polski – ocenia postawę Tadeusza Rejtana – poprawnie posługuje się terminami: <i>ambasador, emigracja</i>	– wymienia reformy Stanisława Augusta w celu naprawy oświaty i gospodarki w II poł. XVIII w. – wskazuje następstwa konfederacji barskiej – porównuje postawy rodaków wobec rozbioru państwa na podstawie analizy obrazu Jana Matejki <i>Rejtan – Upadek Polski</i>	– podaje datę zawiązania konfederacji barskiej (1768 r.) – przedstawia cel walki konfederatów barskich – opowiada o przebiegu i decyzjach sejmu rozbiorowego	
3. Kultura polskiego oświecenia	– literatura okresu oświecenia – Teatr Narodowego i jego zadania – mecenas Stanisława Augusta Poniatowskiego – architektura i sztuka klasycystyczna w Polsce – reforma szkolnictwa w Polsce	– wskazuje Stanisława Augusta jako oświeceniowego mecenas sztuki – podaje przykład zasług ostatniego króla dla rozwoju kultury polskiej – poprawnie posługuje się terminem: <i>szkoła parafialna</i> – podaje przykłady przedmiotów nauczanych w szkołach parafialnych	– poprawnie posługuje się terminem: <i>obiady czwartkowe</i> – przedstawia przyczyny powołania Komisji Edukacji Narodowej – wskazuje cel wychowania i edukacji młodzieży w XVIII w.	– charakteryzuje architekturę i sztukę klasycystyczną – podaje przykłady budowli klasycystycznych – charakteryzuje twórczość Ignacego Krasickiego – przedstawia zadania Teatru Narodowego i czasopisma „Monitor” – omawia zmiany wprowadzone w polskim szkolnictwie przez KEN	– wymienia pisarzy politycznych II poł. XVIII w. (Hugo Kołłątaj, Stanisław Staszic) oraz ich propozycje reform – przedstawia zasługi Stanisława Augusta dla rozwoju kultury i sztuki oświecenia – wymienia malarzy tworzących w Polsce (Canaletto, Marcello Bacciarelli) – wyjaśnia, dlaczego obrazy Canaletta są ważnym źródłem wiedzy historycznej	– charakteryzuje twórczość Juliana Ursyna Niemcewicza i Wojciecha Bogusławskiego – podaje przykłady budowli klasycystycznych w swoim regionie

4. Sejm Wielki i Konstytucja 3 Maja	– reformy Sejmu Wielkiego – Konstytucja 3 Maja – wojna polsko-rosyjska w 1792 r. – drugi rozbiór Polski	– poprawnie posługuje się terminem: <i>konstytucja</i> – podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia Konstytucji 3 maja (1791 r.) – wymienia państwa, które dokonały drugiego rozbioru Polski – na obrazie Jana Matejki <i>Konstytucja 3 maja 1791 roku</i> wskazuje współtwórców konstytucji: Stanisława Augusta Poniatowskiego i Stanisława Małachowskiego	– podaje i zaznacza na osi czasu daty obrad Sejmu Wielkiego (1788–1792 r.) i drugiego rozbioru (1793 r.) – wymienia najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego – wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja (zniesienie <i>liberum veto</i> i wolnej elekcji) – wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas drugiego rozbioru	– charakteryzuje postać Stanisława Małachowskiego – opisuje sytuację w Polsce po pierwszym rozbiorze – podaje cel obrad Sejmu Wielkiego – przedstawia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i podaje jej datę (1792 r.) – wskazuje na mapie Targowicę, Dubienkę i Zieleńce	– opisuje najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego – charakteryzuje ustrój polityczny wprowadzony przez Konstytucję 3 maja – przedstawia genezę ustanowienia Orderu Virtuti Militari – opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej (1792 r.), – przedstawia postanowienia sejmu w Grodnie	– charakteryzuje zmiany wprowadzone przez Konstytucję 3 maja i wskazuje ich skutki
5. Powstanie kościuszkowskie i trzeci rozbiór Polski	– wybuch powstania kościuszkowskiego – Uniwersał połaniecki – przebieg powstania – trzeci rozbiór Polski	– poprawnie posługuje się terminami: <i>naczelnik, kosynierzy, zaborcy</i> – wskazuje Tadeusza Kościuszkę jako naczelnika powstania – wymienia państwa, które dokonały trzeciego rozbioru	– charakteryzuje postać Tadeusza Kościuszki – poprawnie posługuje się terminem: <i>insurekcja</i> – podaje i zaznacza na osi czasu daty insurekcji kościuszkowskiej (1794 r.) oraz trzeciego rozbioru Polski (1795 r.) – wymienia przyczyny	– charakteryzuje postać Wojciecha Bartosa – opowiada o bitwie pod Racławicami i przedstawia jej znaczenie – wskazuje na mapie Racławice i Połaniec – wyjaśnia, dlaczego	– poprawnie posługuje się terminem: <i>uniwersał</i> – przedstawia zapisy Uniwersału połanieckiego – opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego i podaje jego najważniejsze	– wymienia najważniejsze przyczyny upadku Rzeczypospolitej w XVIII w.

		Polski	wybuchu i upadku powstania kościuszkowskiego – wskazuje na mapie Kraków i tereny utracone przez Polskę podczas trzeciego rozbioru	Kościuszkowski zdecydował się wydać Uniwersał połaniecki – wskazuje następstwa upadku powstania kościuszkowskiego	wydarzenia w kolejności chronologicznej – wskazuje na mapie Maciejowice i przedstawia znaczenie tej bitwy dla losów powstania	
Rozdział VI. Rewolucja francuska i okres napoleoński						
1. Rewolucja francuska	– sytuacja we Francji przed wybuchem rewolucji burżuazyjnej – stany społeczne we Francji – wybuch rewolucji francuskiej – uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela – Francja monarchią konstytucyjną	– wskazuje na mapie Francję i Paryż – poprawnie posługuje się terminami: <i>konstytucja, rewolucja, Bastylia</i> – podaje wydarzenie, które rozpoczęło rewolucję francuską – wyjaśnia, dlaczego Francuzi obchodzą swoje święto narodowe 14 lipca	– poprawnie posługuje się terminami: <i>burżuazja, Stany Generalne</i> – wymienia i charakteryzuje stany społeczne we Francji – podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu rewolucji burżuazyjnej we Francji (14 lipca 1789 r.) – charakteryzuje postać Ludwika XVI	– przedstawia przyczyny wybuchu rewolucji burżuazyjnej – opisuje położenie stanów społecznych we Francji – wyjaśnia zadania Konstytuanty – przedstawia najważniejsze zapisy Deklaracji praw człowieka i obywatela – poprawnie posługuje się terminem: <i>monarchia konstytucyjna</i>	– przedstawia sytuację we Francji przed wybuchem rewolucji – opisuje decyzje Konstytuanty podjęte po wybuchu rewolucji i wskazuje ich przyczyny – podaje datę uchwalenia konstytucji francuskiej (1791 r.) – charakteryzuje ustrój Francji po wprowadzeniu konstytucji	– przedstawia okoliczności i cel powstania Zgromadzenia Narodowego – wyjaśnia ponadczasowe znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela
2. Republika Francuska	– Francja republiką – terror jakobinów – upadek rządów jakobinów	– poprawnie posługuje się terminami: <i>gilotyna, terror</i> – przedstawia okoliczności stracenia Ludwika XVI	– przedstawia przyczyny obalenia władzy Ludwika XVI – poprawnie posługuje się terminem: <i>republika</i> – charakteryzuje postać Maksymiliana	– poprawnie posługuje się terminami: <i>jakobini, dyktatoriat</i> – opisuje rządy jakobinów – wyjaśnia, dlaczego	– poprawnie posługuje się terminem: <i>radikalizm</i> – wyjaśnia na przykładzie postaci Maksymiliana Robespierre’a sens	– wyjaśnia, dlaczego jakobini przejęli władzę we Francji – ocenia terror jako narzędzie walki politycznej

			Robespierre'a – wskazuje na mapie państwa, z którymi walczyła rewolucyjna Francja	rządy jakobinów nazwano Wielkim Terrorem – przedstawia, w jaki sposób jakobinów odsunięto od władzy – charakteryzuje rządy dyktatoratu	powiedzenia: <i>Rewolucja pożera własne dzieci</i> – przedstawia skutki rządów jakobinów – wyjaśnia przyczyny upadku rządów jakobinów	
3. Epoka Napoleona Bonapartego	– obalenie rządów dyktatoratu – Napoleon Bonaparte cesarzem Francuzów – Kodeks Napoleona – Napoleon u szczytu potęgi	– charakteryzuje krótko postać Napoleona Bonapartego jako cesarza Francuzów i wybitnego dowódcę – określa I poł. XIX w. jako epokę napoleońską – przedstawia na infografice uzbrojenie żołnierzy epoki napoleońskiej	– wskazuje na mapie państwa, z którymi toczyła wojny napoleońska Francja – podaje datę decydującej bitwy pod Austerlitz i wskazuje tę miejscowość na mapie – poprawnie posługuje się terminem: <i>zamach stanu</i> – przedstawia okoliczności przejęcia władzy przez Napoleona – wskazuje na mapie tereny zależne od Francji	– przedstawia położenie Francji w Europie podczas rządów dyktatoratu – poprawnie posługuje się terminem: <i>blokada kontynentalna</i> – wyjaśnia przyczyny wprowadzenia blokady kontynentalnej przeciw Anglii – charakteryzuje Kodeks Napoleona i podaje datę jego uchwalenia (1804 r.) – wymienia reformy wprowadzone przez Napoleona	– wyjaśnia przyczyny niezadowolenia społecznego podczas rządów dyktatoratu – przedstawia etapy kariery Napoleona – podaje datę koronacji cesarskiej Napoleona (1804 r.) – wyjaśnia, dlaczego Napoleon koronował się na cesarza Francuzów – podaje datę pokoju w Tylicy (1807 r.) i przedstawia jego postanowienia	– opisuje okoliczności powstania i charakter Związku Reńskiego

4. Upadek Napoleona	– wyprawa na Rosję – odwrót Wielkiej Armii – bitwa pod Lipskiem i klęska cesarza	– poprawnie posługuje się terminem: <i>Wielka Armia</i> – wskazuje na mapie Rosję i Moskwę – opisuje, jak zakończyła się wyprawa Napoleona na Rosję	– przedstawia przyczyny wyprawy Napoleona na Rosję – opisuje, w jakich warunkach atmosferycznych wycofywała się Wielka Armia – wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Lipskiem została nazwana „bitwą narodów” – wskazuje na mapie państwa koalicji antyfrancuskiej, Elbę i Lipsk	– poprawnie posługuje się terminami: <i>taktyka spalonej ziemi, wojna podjazdowa, abdykacja</i> – przedstawia strategię obronną Rosji – opisuje skutki wyprawy Napoleona na Rosję – podaje datę bitwy pod Lipskiem (1813 r.) – przedstawia skutki klęski Napoleona pod Lipskiem	– omawia przebieg kampanii rosyjskiej Napoleona – podaje datę bitwy pod Borodino (1812 r.) – wskazuje na mapie Borodino – omawia, jak przebiegał odwrót Wielkiej Armii	– przedstawia przyczyny klęski Napoleona
5. Legiony Polskie we Włoszech	– Polacy po utracie niepodległości – utworzenie Legionów Polskich we Włoszech – organizacja i zasady życia legionowego – udział legionistów w wojnach napoleońskich	– wymienia państwa zaborcze – wyjaśnia, kim byli Jan Henryk Dąbrowski i Józef Wybicki – podaje nazwę hymnu Polski i wskazuje jego związek z Legionami Polskimi we Włoszech	– poprawnie posługuje się terminami: <i>legiony, emigracja</i> – podaje i zaznacza na osi czasu datę utworzenia Legionów Polskich we Włoszech (1797 r.) – wskazuje na mapie Włochy, Francję i San Domingo – przedstawia cel utworzenia Legionów Polskich i opisuje walki z ich udziałem	– wyjaśnia, dlaczego Polacy wierzili nadzieję na niepodległość z Napoleonem – opisuje udział legionistów w wojnach napoleońskich – przedstawia powody wysłania legionistów na San Domingo	– opisuje położenie ludności polskiej po utracie niepodległości – charakteryzuje zasady obowiązujące w Legionach Polskich – wyjaśnia, dlaczego Legiony były szkołą patriotyzmu i demokracji	– wskazuje, w jaki sposób i skąd rekrutowano żołnierzy do polskich oddziałów wojskowych

6. Księstwo Warszawskie	– utworzenie Księstwa Warszawskiego – konstytucja Księstwa Warszawskiego – Polacy pod rozkazami Napoleona – upadek Księstwa Warszawskiego	– wskazuje na mapie Księstwo Warszawskie – podaje przyczyny likwidacji Księstwa Warszawskiego	– przedstawia okoliczności utworzenia Księstwa Warszawskiego, – wskazuje na mapie Tylżę – podaje i zaznacza na osi czasu daty utworzenia i likwidacji Księstwa Warszawskiego (1807 r., 1815 r.)	– charakteryzuje postać księcia Józefa Poniatowskiego – przedstawia okoliczności powiększenia terytorium Księstwa Warszawskiego – wskazuje na mapie Raszyn – wyjaśnia znaczenie mitu napoleońskiego dla podtrzymania pamięci o Legionach	– omawia zapisy konstytucji Księstwa Warszawskiego – wskazuje związek między zapisami konstytucji Księstwa Warszawskiego a ideami rewolucji francuskiej – wskazuje na mapie Somosierrę – opowiada o szarży polskich szwoleżerów pod Somosierrą i wskazuje jej znaczenie dla toczonych walk	– wymienia bitwy stoczone przez napoleońską Francję z udziałem Polaków – podaje datę bitwy pod Raszynem (1809 r.)
-------------------------	--	--	---	---	---	--

**PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z JĘZYKA POLSKIEGO
W KLASACH IV - VIII
w Szkole Podstawowej nr 1 w Skórzewie
obowiązujące w roku 2022/2023**

I. Kontrakt z uczniem:

1. Praca na zajęciach opiera się na wzajemnym szacunku i życzliwości.
2. Każdy uczeń oceniany jest sprawiedliwie i rzetelnie.
3. Ocenianie odbywa się w oparciu o Przedmiotowe Zasady Oceniania z Języka Polskiego w klasach IV-VIII obowiązujące w SP 1 w Skórzewie.
4. Przy ocenianiu nauczyciel uwzględnia możliwości intelektualne ucznia oraz opinie i orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznych.
5. Prace klasowe, sprawdziany, testy, diagnozy oraz dyktanda są zapowiedziane z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem. Informacja o terminie jest odnotowana w dzienniku elektronicznym.
6. Krótkie sprawdziany (kartkówki) nie muszą być zapowiedziane i obejmują treści edukacyjne i umiejętności z trzech jednostek tematycznych.
7. Każdy uczeń jest zobowiązany do przeczytania wszystkich pozycji książkowych z listy lektur oraz posiadania tekstu na lekcji w trakcie omawiania lektury.
8. Po dłuższej nieobecności (powyżej jednego tygodnia) uczeń pierwszego dnia ma prawo być nieoceniany, jednak jest zobowiązany do tego, by nadrobić „straty”, które wyniknęły z nieobecności.
9. Jeżeli uczeń nie pisał sprawdzianu, testu, pracy klasowej itp. w określonym terminie z powodu nieobecności, zobowiązany jest do napisania zaległej pracy w nieprzekraczalnym terminie czternastu dni, uzgodnionym z nauczycielem.
10. W przypadku niezgłoszenia się w wyznaczonym terminie, uczeń będzie odpytany ustnie podczas kolejnej lekcji języka polskiego z zakresu materiału obowiązującego na nienapisanym sprawdzianie, pracy klasowej, teście itp.
11. Uczeń zgłasza nauczycielowi przed lekcją nieprzygotowanie do zajęć: brak zeszytu, brak zeszytu ćwiczeń, brak zadania domowego tzw. „z dnia na dzień” lub nieopanowanie wiedzy i umiejętności z trzech ostatnich lekcji.
12. Nieprzygotowanie wraz z datą zostaje wpisane na ostatniej stronie zeszytu i do dziennika elektronicznego.
13. W semestrze uczeń ma prawo do trzykrotnego nieprzygotowania do zajęć. Za każde następne nieprzygotowanie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.
14. Jeżeli nauczyciel stwierdzi, że uczeń w trakcie pisania testów, prac klasowych, sprawdzianów, kartkówek i innych form pisemnego sprawdzania wiedzy pracuje niesamodzielnie, odbiera pracę i ocenia ją negatywnie.
15. Pisemne formy wypowiedzi redagowane w domu powinny być zakodowane i napisane w staranny sposób pismem odręcznym na papierze formatu A4 z marginesem.
16. Aktywność ucznia podczas zajęć nagrodzona być może plusem (rzadziej oceną bdb)- 3 plusy to ocena bardzo dobra.
17. Pasywność ucznia podczas zajęć oceniona być może minusem (rzadziej oceną ndst)- 3 minusy to ocena niedostateczna.
18. Poprawa pracy klasowej, sprawdzianu, testu itp. jest jednorazowa, a uzyskana ocena (nawet niższa) zostaje wpisana do dziennika. Na poprawę uczeń ma 14 dni, licząc od daty uzyskania oceny. Nie poprawiamy prac dodatkowych oraz ocen z pracy na lekcji.
19. Uczeń, który nie odda pracy domowej długoterminowej w wyznaczonym terminie, otrzymuje ocenę niedostateczną.

Ocenianiu w ciągu roku szkolnego podlegają:

Formy aktywności	Częstotliwość w ciągu roku
------------------	----------------------------

Prace klasowe (dłuższa forma wypowiedzi po omówieniu lektury)	min. 4
Sprawdziany (NaCoBeZu, GWO, testy diagnostyczne i inne)	min. 3
Kartkówki	min. 3
Dyktanda	2
Czytanie ze zrozumieniem	4-6
Recytacja	2
Prace dodatkowe	na bieżąco
Praca w grupie	4-6
Pisemne formy wypowiedzi (pisane w szkole i w domu)	min. 4
Przygotowanie do lekcji	na bieżąco
Projekty	na bieżąco
Lektura	według ustaleń
Aktywność na lekcji	na bieżąco
Odpowiedzi ustne	na bieżąco
Inne	na bieżąco

Podpis nauczyciela

Podpis ucznia

Podpis rodziców

II OBSZARY AKTYWNOŚCI NA JĘZYKU POLSKIM

- Wiadomości i umiejętności programowe.**
- Pisanie:** treść, forma wypowiedzi, poprawność językowo-stylistyczna, poprawność ortograficzno-interpunkcyjna, estetyka pracy.
- Mówienie:** komunikatywność, precyzyjność i mówienie na temat, poprawność form językowych, płynność i tempo wypowiedzi, recytacja, dialog, prezentacja, odpowiednie zachowanie w sytuacji mówienia.
- Czytanie:** głośne (z przygotowaniem i bez przygotowania) i ciche ze zrozumieniem.
- Odbiór tekstów kultury:** wyróżnianie elementów świata przedstawionego i elementów kompozycyjnych, interpretacja, zrozumienie tekstu, zapamiętanie (odtworzenie).
- Postawa:** aktywność, wrażliwość na teksty kultury, zaangażowanie twórcze, współpraca z innymi, operowanie wiedzą z różnych dziedzin.

III OCENIANIE

Ogólne przepisy oceniania:

1. Zakres oceniania:

Ocenianiu podlegają osiągnięcia edukacyjne uczniów poprzez rozpoznawanie przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej, określonej w odrębnych przepisach i realizowanych w szkole programów nauczania, uwzględniających tę podstawę.

2. Cel oceniania:

Celem oceniania jest informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i jego postępach w tym zakresie, udzielanie uczniowi pomocy w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju, motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce, dostarczenie rodzicom (prawnym opiekunom) i nauczycielom informacji o postępach i trudnościach w nauce oraz specjalnych uzdolnieniach ucznia.

3. Zasady oceniania:

Podczas ustalania oceny nauczyciel uwzględnia intelektualne możliwości ucznia i opinię poradni psychologiczno-pedagogicznych lub lekarza specjalisty dotyczącą dysfunkcji danego ucznia.

4. Ocenianie sumujące:

Oceny bieżące, semestralne oraz roczne oceny klasyfikacyjne z języka polskiego w kl. IV-VIII ustala się w stopniach wg skali:

stopień celujący	6
stopień bardzo dobry	5
stopień dobry	4
stopień dostateczny	3
stopień dopuszczający	2
stopień niedostateczny	1

Dopuszcza się stosowanie plusów i minusów przy ocenach bieżących.

W dzienniku elektronicznym stosowane są także symbole:

- „nb” – uczeń nieobecny podczas oceniania (np. sprawdzianu, recytacji itp.),
„np” – uczeń nieprzygotowany – (brak zeszytu, zeszytu ćwiczeń, zadania domowego lub nieopanowanie wiedzy i umiejętności z trzech ostatnich lekcji).

Punkty przeliczane są na stopnie według skali:

- stopień celujący 6 (cel) 97 – 100 %;
- stopień bardzo dobry 5 (bdb) 90 – 96 %;
- stopień dobry 4 (db) 75 – 89 %;
- stopień dostateczny 3 (dst) 55 – 74 %;
- stopień dopuszczający 2 (dop) 35 – 54%;
- stopień niedostateczny 1 (nast.) 34% i mniej.

5. Ocenianie kształtujące

Nauczyciel na wybranych lekcjach języka polskiego i przy ocenianiu wybranych prac/działań może wykorzystać elementy oceniania kształtującego takie jak:

- Określanie celów lekcji i formułowanie ich w języku zrozumiałym dla ucznia,
- Ustalanie z uczniami kryteriów sukcesu (NaCoBeZU), czyli co będzie brane pod uwagę przy ocenie pracy,
- Formułowanie pytań kluczowych i angażujących ucznia w lekcję,
- Stosowanie efektywnej informacji zwrotnej,
- Wprowadzenie oceny koleżeńskiej i samooceny.

Elementy oceniania kształtującego odnoszą się głównie do nowych dla uczniów aktywności na języku polskim. Po jej otrzymaniu opisowej informacji zwrotnej uczeń zobowiązany jest poprawić zadanie/pracę zgodnie ze wskazówkami. Każda kolejna ocena z tej formy wypowiedzi jest oceną sumującą.

6. Obszary oceniania:

Sprawdzanie poziomu i umiejętności i wiedzy uczniów odbywa się w formie:

a) pisemnej:

- prace pisemne w klasie i w domu,
- prace klasowe, sprawdziany, testy, kartkówki,
- praca z tekstem - czytanie ze zrozumieniem i odpowiedzi na pytania odnoszące się do tekstu,

- prace domowe,
- prace dodatkowe,
- dyktanda,
- prowadzenie zeszytu przedmiotowego i zeszytu ćwiczeń,
- udział i znaczne sukcesy w pisemnych konkursach humanistycznych szkolnych i pozaszkolnych

b) ustnej:

- odpowiedzi uczniów,
- aktywność uczniów na lekcji,
- przygotowanie do lekcji i udział w lekcji,
- inscenizacje i recytacje,
- słuchowiska,
- zaangażowanie w pogłębianie wiedzy humanistycznej poprzez aktywność uczniów poza zajęciami obowiązkowymi np. udział i znaczne sukcesy w ustnych konkursach humanistycznych szkolnych i pozaszkolnych oraz udział w imprezach szkolnych

c) prac praktycznych:

- album,
- wystawa,
- komiks,
- film wideo,
- i inne.

7. Waga i częstotliwość poszczególnych obszarów aktywności na języku polskim:

lp.	Obszary aktywności	Waga punktowa	Częstotliwość w ciągu roku	Uwagi
1.	Aktywność	1	Na bieżąco	Pięć plusów zaznaczonych stemplami w zeszycie ucznia z podpisem nauczyciela.
2.	Czytanie ze zrozumieniem	2	4-6	Cicha lektura tekstów i odpowiedź na zawarte poniżej pytania
3.	Dyktando szkolne	1	2	Znany wcześniej tekst dyktanda ortograficznego i interpunkcyjnego.
4.	Inna	1-3	Na bieżąco	• album, • wystawa, • komiks, • słuchowisko, • inscenizacja, • film wideo, • i inne. Kryteria oceny ustala nauczyciel odrębnie do każdego rodzaju wypowiedzi w danej sytuacji lekcyjnej. Jest to ocena intuicyjna motywująca ucznia do dalszej pracy.
5.	Kartkówka	1	Minimum 3	Obejmuje treści edukacyjne i umiejętności z trzech jednostek tematycznych i trwa 10 do 15 minut. Kartkówka nie musi być zapowiedziana. Skalę ocen dobiera nauczyciel.

6.	Karta pracy	1	Na bieżąco	
7.	Lektura	2	Na bieżąco	Znajomość treści sprawdzana w formie pisemnej lub ustnej.
8.	Pisemne formy wypowiedzi (pisane w szkole)	3	Minimum 4	• opowiadanie (twórcze i odtwórcze), • opis, • rozprawka, • charakterystyka, • opis przeżyć wewnętrznych, • baśń, • scenariusz filmowy, • recenzja, • podanie, • życiorys, • CV, • list motywacyjny, • przemówienie, • wywiad, • przepis, • sprawozdanie np. z filmu, spektaklu itp., • streszczenie, • plan odtwórczy i twórczy tekstu, • notatka, • list prywatny, • list oficjalny, • dialog, • ogłoszenie, • zaproszenie, • życzenia, • gratulacje.
9.	Ocena przewidywana śródroczna	----- -	1	----- ----
10.	Ocena przewidywana roczna	----- -	1	----- ----
11.	Ocena śródroczna	----- -	1	----- ----
12.	Ocena roczna	----- -	1	----- ----
13.	Odpowiedź ustna	1	Na bieżąco	Kryteria oceny ustala nauczyciel odrębnie do każdego rodzaju wypowiedzi w danej sytuacji lekcyjnej. Jest to ocena intuicyjna motywująca ucznia do dalszej pracy.
14.	Projekt	3	Na bieżąco	Kryteria oceny ustala nauczyciel odrębnie do każdego rodzaju projektu. Jest to ocena intuicyjna motywująca ucznia do dalszej pracy.
15.	Prace dodatkowe	3	Na bieżąco	Portfolio do danego tematu
16.	Praca klasowa	3	4-6	(NaCoBeZu, GWO i inne)
17.	Praca w grupie	1	Minimum 4	
18.	Recytacja	3	2	
19.	Sprawdzian	2	8-10	(NaCoBeZu, GWO i inne)

20.	Zadanie domowe	1	Na bieżąco	Zadania o większym stopniu trudności.
21.	Sukcesy w konkursie humanistycznym szkolnym i pozaszkolnym	3	Na bieżąco	

8. Szczegółowe przepisy oceniania pisemnych form wypowiedzi:

Nauczyciel zapowiada pracę pisemną w klasie, test, pracę klasową lub sprawdzian z co najmniej z tygodniowym wyprzedzeniem. Informacja o dacie jest odnotowana w dzienniku elektronicznym. Kartkówka nie musi być zapowiadana.

- Praca pisemna w klasie ma na celu sprawdzenie umiejętności posługiwania się daną formą wypowiedzi i trwa jedną godzinę lekcyjną. Uczniowie uzyskują punkty za poszczególne elementy wypowiedzi pisemnej, które przeliczane są na ocenę sumującą (zgodnie ze szczegółową kartoteką przyjętą dla danej formy wypowiedzi). Podczas pracy pisemnej uczniowie mogą korzystać ze słowników.
- Praca pisemna w domu ma na celu utrwalenie, rozwinięcie oraz sprawdzenie nabytych wcześniej w czasie lekcji umiejętności posługiwania się daną formą wypowiedzi.
- Testy, prace klasowe, sprawdziany - ma na celu sprawdzenie wiadomości i umiejętności przewidzianych na danym poziomie nauczania.
- Kartkówka obejmuje treści edukacyjne i umiejętności z trzech jednostek tematycznych i trwa dziesięć do piętnastu minut. Skalę ocen dobiera nauczyciel.
- Prace domowe zarówno pisemne formy wypowiedzi (obszerne, średniej długości i krótkie (pisane w szkole i w domu) są zadawane na bieżąco, sprawdzane i oceniane (zgodnie z kartoteką przyjętą dla danej formy wypowiedzi).
- Prace dodatkowe – w ustalonym czasie i formie. Kryteria oceny ustala nauczyciel każdorazowo odrębnie do każdego rodzaju projektu. Jest to ocena intuicyjna motywująca ucznia do dalszej pracy.
- Nauczyciel ma obowiązek sprawdzenia i oddania ocenionej j pracy ucznia (prace klasowe, sprawdziany, kartkówki i wpracowania) w przeciągu czternastu dni roboczych.

9. Szczegółowe elementy oceniania prac stylistycznych:

- Pisemne formy wypowiedzi redagowane w domu powinny być zakodowane i napisane w staranny sposób pismem odręcznym na papierze formatu A4 z marginesem.
- Przy ocenianiu pisemnych form wypowiedzi obowiązuje ocena, uwzględniająca następujące elementy: treść **(T)**, formę **(F)**, styl **(S)**, ortografię z interpunkcją **(O)** oraz estetykę **(E)** przyjętą zgodnie ze szczegółową kartoteką przyjętą dla danej formy wypowiedzi.

dopuszczająca

(T) - niepełne zrozumienie tematu i częściowe jego omówienie; nie zawsze trafny dobór materiału i nieumiejętne jego wykorzystanie; brak wniosków;

(F) - brak konsekwencji w posługiwaniu się określoną formą wypowiedzi; chaos w układzie treści; liczne zakłócenia spójności tekstu;

(S) - niezgodne z normą posługiwanie się fleksją, frazeologią i składnią, ale pozwalające jednak na zrozumienie tekstu; bardzo ubogi zasób słów z przewagą słownictwa potocznego;

(O) - liczne błędy ortograficzne (zasadnicze i drugorzędne) oraz interpunkcyjne;

(E) - praca nieestetyczna: brak akapitów, mało czytelne pismo, liczne skreślenia i poprawki

dostateczna

(T) - zrozumienie tematu, ale niepełne jego rozwinięcie; na ogół właściwy dobór materiału i próby wykorzystania go w pracy; próby formułowania wniosków; uproszczona argumentacja;

- (F)** - w miarę poprawne stosowanie określonej formy wypowiedzi; dopuszczalne uchybienia i zachwianie proporcji w układzie treści; zakłócenia spójności tekstu, nie utrudniające jednak zrozumienia treści;
- (S)** - częste odstępstwa od normy posługiwania się fleksją, frazeologią i składnią, nie zakłócające jednak komunikacji; ubogi zasób słów; obecność słownictwa potocznego;
- (O)** - nieliczne błędy ortograficzne (zasadnicze i drugorzędne) oraz interpunkcyjne;
- (E)** - czytelne pismo, nieliczne skreślenia i poprawki, nieodpowiednio zastosowane akapity; dopuszczalny brak akapitów.

dobra

- (T)** - zrozumienie tematu i wystarczające jego rozwinięcie; właściwy dobór materiału i poprawne jego wykorzystanie; właściwe wnioski; logiczna argumentacja;
- (F)** - konsekwentne stosowanie określonej formy wypowiedzi; poprawna kompozycja; sporadyczne zakłócenia spójności tekstu;
- (S)** - poprawne posługiwanie się językiem (nieliczne odstępstwa od normy); komunikatywność tekstu; urozmaicone słownictwo;
- (O)** - sporadyczne błędy ortograficzne zasadnicze, pojedyncze błędy ortograficzne drugorzędne oraz pojedyncze błędy interpunkcyjne;
- (E)** - stosowanie akapitów, estetyczne pismo, sporadyczne skreślenia i poprawki.

bardzo dobra

- (T)** - zrozumienie tematu i wystarczające jego omówienie; przemyślany dobór materiału i jego odpowiednia interpretacja; właściwe wnioski; logiczna argumentacja; wskazywanie wartości;
- (F)** - konsekwentne stosowanie określonej formy wypowiedzi; przejrzysty, logiczny układ treści; spójność tekstu;
- (S)** - komunikatywność tekstu; indywidualizacja stylu; bogaty zasób słów; pojedyncze uchybienia językowe;
- (O)** - poprawność ortograficzna - sporadyczne błędy ortograficzne drugorzędne; pojedyncze błędy interpunkcyjne;
- (E)** - estetyka pracy (akapity, pismo) - bez zarzutu.

celująca

- (T)** - zrozumienie tematu i wyczerpujące jego omówienie; przemyślany dobór materiału i jego oryginalne wykorzystanie; odwołanie się do tekstów kultury spoza programu; właściwe wnioski; logiczna argumentacja; wskazywanie wartości oraz ich hierarchizacja;
- (F)** - oryginalne rozwiązania kompozycyjne;
- (S)** - oryginalny styl; wybitnie bogate słownictwo;
- (O)** i **(E)** - ortografia, interpunkcja i estetyka pracy bez zarzutu.

10. Szczegółowe elementy oceniania dyktand i sprawdzianów ortograficznych:

- a. Błąd zasadniczy (w obrębie reguł pisowni wyrazów z: ó, u, rz, ż, h, ch i z partykułą nie oraz pisowni wielką i małą literą) obniża ocenę o 1 stopień;
- b. Błąd drugorzędny obniża ocenę o pół stopnia (tzn. 3 błędy drugorzędne /lub 3 interpunkcyjne/ = 1 błąd zasadniczy); błąd interpunkcyjny jest traktowany tak jak błąd ortograficzny drugorzędny.

Dyktando nieznane uczniom lub sprawdzian polegający na uzupełnianiu brakujących liter o dużym stopniu trudności:

kl. IV- VI	kl. VII - VIII
0 błędów - cel	0 błędów - cel
1 błąd - bdb	1 błąd - bdb
2-3 błędy - db	2 błędy - db
4-5 błędów - dst	3 błędy - dst
6-7 błędów - dop	4 błędów - dop
8 błędów- ndst	5 błędów - ndst

Dyktando wcześniej poznane:

kl. IV - VI	kl. VII - VIII
0 błędów - cel	0 błędów - cel
1 błąd - bdb	1 błąd - bdb
2 błędy - db	2 błędy - db
3-4 błędy - dst	3 błędy - dst
5-6 błędów - dop	4-5 błędów - dop
7 błędów - ndst	6 błędów - ndst

IV Wymagania na ocenę:

Ocena semestralna i roczna z języka polskiego jest oceną średnią ważoną i ustala ją nauczyciel prowadzący.

Ocena celująca:

Uczeń wykazuje się szeroką wiedzą. Jego wypowiedzi ustne i pisemne są oryginalne, wyczerpujące i bezbłędne. Dużo czyta, posiada bogate słownictwo i rozległą wiedzę humanistyczną. Aktywnie uczestniczy w lekcjach, wykonuje dodatkowe prace (np. redaguje gazetkę klasową lub szkolną, pomaga uczniom z trudnościami w nauce w ramach pomocy koleżeńskiej). Samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania, bierze udział w konkursach szkolnych, pozaszkolnych i odnosi sukcesy.

Ocena bardzo dobra:

Uczeń opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności określony podstawą programową i programem nauczania. Czyta wszystkie lektury. Jego wypowiedzi ustne i pisemne są ciekawe, wyczerpujące i bezbłędne pod względem stylistycznym – językowym, ortograficznym i merytorycznym. Aktywnie uczestniczy w lekcjach. Zna przewidziane przez program formy wypowiedzi, terminy literackie i językowe, potrafi je samodzielnie stosować w praktyce, tworzy uogólnienia i analogie. Starannie prowadzi zeszyt, osiąga ze sprawdzianów, testów i dyktand min. 90 % punktów.

Ocena dobra:

Uczeń opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową oraz wybrane elementy zawarte w programie nauczania. Czyta wszystkie lektury. W miarę aktywnie uczestniczy w lekcjach. Zna wymagane formy wypowiedzi, terminy literackie, językowe i prawie bezbłędnie stosuje je w praktyce. Potrafi wypowiadać się ustnie i pisemnie, choć zdarza mu się popełniać nieliczne błędy ortograficzne i stylistyczne – językowe. Jego zeszyt jest prowadzony starannie. Ze sprawdzianów, testów i dyktand osiąga min. 70% punktów.

Ocena dostateczna:

Uczeń opanował wiadomości i umiejętności przewidziane w podstawie programowej. Czyta lektury obowiązkowe. Podejmuje próby aktywnego uczestnictwa w lekcjach. Zna wymagane formy wypowiedzi, terminy literackie, językowe, lecz ma problemy z zastosowaniem ich w praktyce. Popełnia błędy ortograficzne mimo znajomości zasad. Potrafi wypowiadać się pisemnie i ustnie, ale jego wypowiedzi są krótkie, ubogie pod względem słownictwa. Często popełnia błędy stylistyczne – językowe. Ze sprawdzianów, testów i dyktand osiąga min. 55 % punktów.

Ocena dopuszczająca:

Uczeń samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela wykonuje zadania o niewielkim stopniu trudności wynikające z podstawy programowej. Jego technika czytania pozwala na zrozumienie tekstu. Udziela odpowiedzi przy pomocy pytań pomocniczych nauczyciela. Zna podstawowe zagadnienia dotyczące lektur obowiązkowych (tematyka, bohaterowie). W wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia błędy stylistyczne, językowe, logiczne, które nie przekreślają całkowicie wartości tych wypowiedzi oraz wysiłku, jaki uczeń wkłada. Popełnia błędy ortograficzne mimo znajomości podstawowych zasad. Ze sprawdzianów, testów i dyktand osiąga min. 34 % punktów.

V Przygotowanie do lekcji:

- a. Uczeń ma obowiązek być zawsze przygotowanym do zajęć, to znaczy posiadać:
 - zeszyt, ćwiczenia, podręcznik, potrzebne przybory i materiały,
 - wiedzę i umiejętności z poprzednich lekcji,
 - pracę domową.
- b. Uczeń zgłasza nauczycielowi przed lekcją nieprzygotowanie do zajęć: brak zeszytu, brak zeszytu ćwiczeń, brak zadania domowego lub nieopanowanie wiedzy i umiejętności z trzech ostatnich lekcji.
- c. Nieprzygotowanie zostaje wpisane do dziennika oraz na ostatniej stronie zeszytu z datą i podpisem nauczyciela.
- d. W semestrze uczeń ma prawo do trzykrotnego nieprzygotowania do zajęć.
- e. Za każde następne nieprzygotowanie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną wpisaną do dziennika oraz do zeszytu z datą i podpisem nauczyciela.
- f. Niezgłoszenie faktu nieprzygotowania na początku lekcji również oznacza uzyskanie oceny niedostatecznej.
- g. Jeżeli nauczyciel stwierdzi, że uczeń w trakcie pisania testów, prac klasowych, sprawdzianów, kartkówek i innych form pisemnego sprawdzania wiedzy pracuje niesamodzielnie, odbiera pracę i ocenia ją negatywnie.
- h. Pracę domową uczeń jest zobowiązany odrabiać na każdą lekcję, na którą jest wymagana.
- i. Po dłuższej nieobecności (powyżej jednego tygodnia) uczeń pierwszego dnia ma prawo być nieoceniany, jednak jest zobowiązany do tego, by nadrobić „straty”, które wyniknęły z nieobecności.
- j. Po kilkudniowej (od jednego do czterech dni) nieobecności spowodowanej różnymi wypadkami losowymi uczeń musi posiadać pracę domową i uzupełnione wiadomości z lekcji, na których nie był.
- k. Jeśli jednak uczeń nie uzupełnił wiadomości lub nie odrobił pracy domowej, to ma możliwość zgłoszenia „nieprzygotowania”.

- I. Uczeń, który nie odda pracy domowej długoterminowej w wyznaczonym terminie otrzymuje ocenę niedostateczną.

VI Zasady poprawiania prac pisemnych:

- a. Poprawie podlegają oceny z testów, sprawdzianów, godzinnych prac pisemnych realizowanych w szkole oraz dyktand. Uczeń daną pracę poprawia tylko raz w terminie ustalonym przez nauczyciela.
- b. Poprawa musi nastąpić w ciągu czternastu dni po uzyskaniu oceny.
- c. Poprawa jest dobrowolna.
- d. Jeżeli uczeń nie pisał sprawdzianu, testu, pracy klasowej itp. w określonym terminie z powodu nieobecności, zobowiązany jest do napisania zaległej pracy w przeciągu następnych czternastu dni w terminie uzgodnionym przez nauczyciela.
- e. W przypadku niezgłoszenia się na wyznaczony termin, uczeń będzie odpytany ustnie podczas kolejnej lekcji języka polskiego z zakresu materiału obowiązującego na nienapisanym sprawdzianie.
- f. Uczniowie nie mają możliwości poprawiania, prac dodatkowych oraz ocen z pracy na lekcji.
- g. Uczeń nieobecny w szkole jest zobowiązany do nadrobienia zaległości i uzupełnienia zeszytu oraz zeszytu ćwiczeń.
- h. Sprawdzane i ocenione prace, dyktanda oraz inna dokumentacja dotyczące oceniania z wyjątkiem diagnoz jest przekazywana uczniowi po wyrażeniu zgody przez rodziców i przechowywana w domach.

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

J. I. PODSTAWA PROGRAMOWA KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO DLA SZKOŁY PODSTAWOWEJ – WYCHOWANIE FIZYCZNE

Cele edukacyjne

1. Wspomaganie harmonijnego rozwoju psychofizycznego uczniów.
2. Rozwijanie i doskonalenie sprawności ruchowej i tężyzny fizycznej uczniów.
3. Rozwijanie poczucia odpowiedzialności za zdrowie własne i innych.

Zadania szkoły

1. Stymulowanie i umożliwianie uczniom podejmowania aktywności ruchowej i wyrażania własnych przeżyć w zabawach, grach, tańcach.
2. Tworzenie warunków do doskonalenia sprawności i kondycji fizycznej.
3. Zapoznavanie uczniów z podstawowymi formami rekreacji, turystyki oraz z podstawowymi zasadami uprawiania wybranych przez uczniów dyscyplin sportowych.
4. Doskonalenie oceny postawy ciała i poziomu sprawności ucznia wraz z monitorowaniem rozwoju psychomotorycznego.

Treści

1. Ćwiczenia kształtujące postawę ciała oraz stymulujące rozwój układów: ruchowego, oddechowego, krążeniowego, nerwowego.
2. Formy ruchu stwarzające możliwości doskonalenia koordynacji wzrokowo– ruchowej oraz wzmocnienia kondycji fizycznej.
3. Ćwiczenia zwinnościowo – akrobatyczne oraz skoki.
4. Podstawowe elementy techniki i taktyki gier zespołowych, konkurencji lekkoatletycznych, gier rekreacyjnych, tańców, pływania, oraz wybranych sportów zimowych.
5. Ćwiczenia i zabawy według inwencji uczniów uwzględniające zasady współdziałania, respektowania przepisów, zasad i ustaleń.
6. Przepisy i zasady organizacji zajęć ruchowych uwzględniając troskę o zdrowie.
7. Badanie i ocena rozwoju oraz sprawności funkcjonowania organizmu.
8. Zasady sportowego współzawodnictwa.
9. Propozycje spędzania czasu wolnego z wykorzystaniem gier, zabaw, form turystycznych i sportowych.

Osiągnięcia

1. Organizowanie i uczestniczenie w rekreacji, turystyce, zawodach sportowych z przestrzeganiem obowiązujących zasad (np.: zasada „czystej gry” w sporcie).

2. Hartowanie organizmu i dbałość o higienę.
3. Dbłość o prawidłową postawę ciała.

II. WYMAGANIA PROGRAMOWE NA POSZCZEGÓLNE STOPNIE SZKOLNE

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- Systematycznie uczestniczy w obowiązkowych zajęciach z wychowania fizycznego oraz jest zawsze przygotowany do lekcji (posiada wymagany strój sportowy).
- Jest aktywny na lekcji. Rozwija własne uzdolnienia sportowe.
- Wykazuje zdyscyplinowanie w czasie trwania zajęć z wychowania fizycznego oraz przed i po ich zakończeniu (dotyczy pobytu w szatni).
- Dokładnie wykonuje ćwiczenia i zalecenia przekazywane przez nauczyciela, dba o bezpieczeństwo własne i kolegów.
- Ma godną naśladowania postawę koleżeńską i sportową (pomoc słabszym i mniej sprawnym).
- Wykonuje elementy nauczane zgodnie z programem nauczania na ocenę bardzo dobrą i celującą.
- Reprezentuje szkołę w zawodach sportowych, np.: w Finale Wojewódzkim lub wielokrotnie w zawodach niższego szczebla.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- Systematycznie uczestniczy w obowiązkowych zajęciach z wychowania fizycznego oraz jest zawsze przygotowany do lekcji (posiada wymagany strój sportowy).
- Jest aktywny na lekcji.
- Wykazuje zdyscyplinowanie w czasie trwania zajęć z wychowania fizycznego oraz przed i po ich zakończeniu (dotyczy pobytu w szatni).
- Dokładnie wykonuje ćwiczenia i zalecenia przekazywane przez nauczyciela, dba o bezpieczeństwo własne i kolegów.
- Ma godną naśladowania postawę koleżeńską i sportową (pomoc słabszym i mniej sprawnym).
- Wykonuje elementy nauczane zgodnie z programem nauczania na ocenę dobrą i bardzo dobrą.
- Uczeń robi systematyczne postępy.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- Systematycznie uczestniczy w obowiązkowych zajęciach z wychowania fizycznego oraz jest zawsze przygotowany do lekcji (posiada wymagany strój sportowy).

- Jest aktywny na lekcji.
- Wykazuje zdyscyplinowanie w czasie trwania zajęć z wychowania fizycznego oraz przed i po ich zakończeniu (dotyczy pobytu w szatni).
- Ma właściwą postawę koleżeńską i sportową (pomoc słabszym i mniej sprawnym).
- Wykonuje elementy nauczane na ocenę, co najmniej dostateczną lub dobrą.
- Uczeń robi systematyczne postępy na miarę swoich możliwości.
- Mało angażuje się w życie sportowe szkoły i klasy.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- Niesystematycznie uczestniczy w obowiązkowych zajęciach z wychowania fizycznego oraz nie zawsze jest przygotowany do lekcji (często nie posiada wymaganego stroju sportowego).
- Jest mało aktywny na lekcji i ma kłopoty z dyscypliną.
- Poprawnie wykonuje elementy nauczane na ocenę dobrą i dostateczną.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- Często z własnej winy opuszcza obowiązkowe zajęcia z wychowania fizycznego oraz często nie jest przygotowany do lekcji (nie posiada wymaganego stroju sportowego).
- Jest mało aktywny, nie zdyscyplinowany, ma nieobecności nie usprawiedliwione oraz lekceważący stosunek do zajęć.
- Słabo wykonuje nauczane elementy (na ocenę dopuszczającą i dostateczną).
- Narusza zasady dyscypliny w czasie trwania zajęć oraz przed i po ich zakończeniu, nie dba o bezpieczeństwo własne i kolegów, nie wykonuje ćwiczeń i zaleceń przekazywanych przez nauczyciela.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- Bez usprawiedliwienia opuszcza zajęcia z wychowania fizycznego oraz nie jest przygotowany do lekcji.
- Ma lekceważący stosunek do przedmiotu, wykazuje brak aktywności na lekcji.
- Rażąco narusza zasady dyscypliny w czasie trwania zajęć oraz przed i po ich zakończeniu, nie dba o bezpieczeństwo własne i kolegów, nie wykonuje ćwiczeń i zaleceń przekazywanych przez nauczyciela.

III. CZĘSTOTLIWOŚĆ OCENIANIA

1. Minimalna ilość ocen w semestrze (zgodnie z przedmiotowym systemem oceniania).

2. Aktywność na każdej lekcji (udział w zajęciach pozalekcyjnych na koniec semestru lub roku).
3. Frekwencja sprawdzana na każdej lekcji (ocena na koniec półrocza lub roku).
4. Postęp sprawności fizycznej (dwa razy w roku).
5. Umiejętności, nie mniej niż jeden raz w miesiącu.
6. Wiadomości, na bieżąco.

IV. KRYTERIA OCENY UCZNIA Z WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

Przy ustalaniu oceny z wychowania fizycznego należy w szczególności brać pod uwagę wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki tych zajęć.

Ocenie podlegają:

- sumienne i staranne wywiązywanie się z obowiązków.
- zaangażowanie w przebieg lekcji i przygotowanie się do zajęć.
- stosunek do partnera i przeciwnika.
- stosunek do własnego ciała.
- aktywność fizyczna.
- postęp w opanowaniu umiejętności i wiadomości przewidzianych dla poszczególnych klas zgodnie z indywidualnymi i możliwościami i predyspozycjami.
- osiągnięte wyniki w sportach wymiernych, dokładność wykonania zadania i poziom zdobytej wiedzy.

MOTORYCZNOŚĆ

Diagnoza uzdolnień motorycznych uczniów klas IV–VI na początku i końcu danego etapu kształcenia na podstawie testów sprawnościowych – test Coopera dla dzieci, indeks sprawności fizycznej Międzynarodowy Test Sprawności fizycznej.

V. ZASADY OCENIANIA

1. Na początku roku szkolnego (półrocza) nauczyciele wychowania fizycznego informują uczniów i rodziców o ogólnych wymaganiach edukacyjnych z wychowania fizycznego.
2. Wymagania edukacyjne z wychowania fizycznego zgodne są z przyjętym w przedmiotowym systemie oceniania modelem i obejmują wymagania podstawowe i ponadpodstawowe.
3. Ogólne wymagania podstawowe i ponadpodstawowe podaje nauczyciel uczniom na początku półrocza, a szczegółowe na początku nowego działu nauczania.

4. Oceny są jawne zarówno dla ucznia jak i jego rodziców (opiekunów prawnych).
5. Oceny bieżące (częstkowe) oraz półroczne i końcowe wyrażone są w stopniach wg następującej skali ocen:
celujący – 6, bardzo dobry – 5, dobry – 4, dostateczny – 3, dopuszczający – 2, niedostateczny – 1.
6. Oceny bieżące odpowiadają ocenie dydaktycznej i uwzględniają wiadomości oraz umiejętności ucznia określone materiałem nauczania z wychowania fizycznego. Natomiast oceny półroczne i końcowe odpowiadają ocenie społeczno-wychowawczej i obejmują również ocenę aktywności ucznia, systematyczności pracy oraz wkład pracy ucznia na lekcjach wychowania fizycznego.
7. Minimalną ilość ocen cząstkowych określa się na 6.
8. W sytuacjach wyjątkowych (przewlekła choroba, leczenie szpitalne, wypadek, przejście z innej szkoły, itp.) uczeń otrzymuje ocenę końcowosemestralną i końcoworoczną z mniejszej liczby ocen cząstkowych.
9. Podstawowe płaszczyzny oceniania:
 - Stopień opanowania wymagań programowych, podstawowych i ponadpodstawowych, sprawność koordynacyjno-kondycyjna, umiejętności oraz wiedza teoretyczna ucznia z zakresu mini gier sportowych, gimnastyki (podstawowej, sportowej i artystycznej), lekkiej atletyki, tańców, sportów zimowych i organizacji zajęć rekreacyjno-sportowych. Postęp w usprawnianiu.
 - Postawa, aktywność i zaangażowanie na lekcji wychowania fizycznego (w tym m.in. przestrzeganie zasad fair play, przestrzeganie regulaminu sali gimnastycznej i korzystania ze sprzętu sportowego, stosowanie się do zasad bezpieczeństwa podczas wykonywania ćwiczeń).
 - Właściwy ubiór na lekcji dostosowany do wymogów lekcji wychowania fizycznego i ustaleń nauczyciela.
10. Nauczyciel jest zobowiązany na podstawie pisemnej opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej lub innej poradni specjalistycznej obniżyć wymagania edukacyjne w stosunku do ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się lub deficyty rozwojowe uniemożliwiające sprostanie wymaganiom edukacyjnym z programu nauczania.
11. W uzasadnionych przypadkach uczeń może być zwolniony z zajęć wychowania fizycznego. Decyzję o zwolnieniu podejmuje dyrektor szkoły na podstawie opinii.
12. W przypadku zwolnienia ucznia z zajęć w dokumentacji przebiegu nauczania zamiast oceny klasyfikacyjnej wpisuje się „zwolniony”.

SZKOŁA PODSTAWOWA NR 1 IM. F.CHOPINA W SKÓRZEWIE

WYMAGANIA Z PODZIAŁEM NA POSZCZEGÓLNE OCENY DLA KLASY IV-VI SZKOŁY PODSTAWOWEJ Z ZAJĘĆ TECHNICZNYCH

L.p.	Temat jednostki metodycznej	Wymagania na ocenę dopuszczającą Uczeń:	Wymagania na ocenę dostateczną Uczeń:	Wymagania na ocenę dobrą Uczeń:	Wymagania na ocenę bardzo dobrą Uczeń:	Wymagania na ocenę celującą. Uczeń:
KLASA IV						
1	W pracowni technicznej	- przestrzega regulaminu pracowni technicznej, - rozpoznaje znaki powszechnej informacji: ewakuacyjne, – zna zagrożenia występujące na terenie szkoły - wie jak należy zachowywać się podczas alarmu, – zna drogę ewakuacji	- rozróżnia znaki bezpieczeństwa w szkole, – wie, jakie są przyczyny pożarów, – zna sposoby gaszenia pożarów, – wymienia czynniki prowadzące do powstawania ognia - określa przebieg drogi ewakuacyjnej w szkole	– zna zasady ochrony przed pożarem, – zna i stosuje zasady postępowania w przypadku zagrożenia, - wymienia zasady bezpiecznego używania narzędzi i urządzeń w pracowni technicznej, – podaje sposób ogłoszenia alarmu w szkole,	– określa rodzaje pożarów oraz potrafi dobrać do każdego z nich odpowiedni środek gaśniczy - określa rozmieszczenie poszczególnych grup znaków bezpieczeństwa,	- planuje przebieg drogi ewakuacyjnej w szkole, - przewiduje zagrożenia wynikające z niewłaściwego zachowania i wyjaśnia jak im zapobiegać.
2	Bezpieczeństwo przede wszystkim	- przestrzega regulaminu pracowni technicznej, - rozpoznaje znaki powszechnej informacji: ewakuacyjne,	- rozróżnia znaki bezpieczeństwa w szkole, – wie, jakie są przyczyny pożarów, – zna sposoby	– zna zasady ochrony przed pożarem, – zna i stosuje zasady postępowania w przypadku zagrożenia,	– określa rodzaje pożarów oraz potrafi dobrać do każdego z nich odpowiedni środek gaśniczy	- planuje przebieg drogi ewakuacyjnej w szkole, - przewiduje zagrożenia wynikające z

		– zna zagrożenia występujące na terenie szkoły - wie jak należy zachowywać się podczas alarmu, – zna drogę ewakuacji	gaszenia pożarów, – wymienia czynniki prowadzące do powstawania ognia - określa przebieg drogi ewakuacyjnej w szkole	- wymienia zasady bezpiecznego używania narzędzi i urządzeń w pracowni technicznej, – podaje sposób ogłoszenia alarmu w szkole,	- określa rozmieszczenie poszczególnych grup znaków bezpieczeństwa,	niewłaściwego zachowania i wyjaśnia jak im zapobiegać.
3	Na drodze	- posługuje się terminami: droga, chodnik, droga rowerowa, jezdnia, - wymienia rodzaje znaków 4drogowych i opisuje ich kolor i kształt,	- posługuje się terminami: torowisko, pas ruchu, autostrada, droga ekspresowa i ogólnodostępna, droga twarda i gruntowa, - nazywa części drogi, - stosuje się do informacji przekazywanych przez znaki drogowe,	- wyjaśnia i uzasadnia, które znaki drogowe są szczególnie ważne dla pieszych,	- opisuje różne rodzaje dróg,	- wymienia zasady obowiązujące na poszczególnych rodzajach dróg,
4	To takie proste! – Pan Stop	- miejsce pracy organizuje z pomocą nauczyciela, - wymienia kolejność działań (operacji technologicznych), - pracę wykonuje z pomocą	- właściwie organizuje miejsce pracy, - posługuje się narzędziami do obróbki papieru zgodnie z ich przeznaczeniem,	- szacuje czas kolejnych działań (operacji technologicznych), - wykonuje pracę według przyjętych założeń, - dba o porządek i bezpieczeństwo miejsca	- wykonuje pracę w sposób twórczy,	- opowiada o procesie tworzenia wymieniając kolejne etapy pracy,

		nauczyciela,		pracy,		
5	Piechotą po mieście	- posługuje się terminami: przejście dla pieszych, sygnalizator, - opisuje sposób przechodzenia przez jezdnię na przejściach dla pieszych z sygnalizacją świetlną i bez niej,	- przedstawia zasadę działania sygnalizatorów na przejściach dla pieszych,	- wskazuje sytuacje zagrażające bezpieczeństwu pieszego na przejściu dla pieszych,	- formułuje reguły bezpiecznego przechodzenia przez jezdnię,	- ocenia bezpieczeństwo pieszego w różnych sytuacjach,
6	Pieszy poza miastem	- uzasadnia konieczność noszenia odblasków, - wskazuje, na jakich częściach ubrania pieszego należy umieścić odblaski, aby były one widoczne po zmroku na drodze,	- posługuje się terminami: obszar zabudowany i niezabudowany, - określa sposób poruszania się po drogach w obszarze niezabudowanym,	- projektuje element odblaskowy przypinany do plecaka,(z kolorowego papieru)	- wymienia, z jakimi zagrożeniami na drodze mogą się zetknąć piesi w obszarze niezabudowanym	- wykazuje się kreatywnością projektując element odblaskowy,
7	Wypadki na drogach	- podaje najczęstsze przyczyny wypadków powodowanych przez pieszych, - wymienia numery telefonów	- omawia zasady przechodzenia przez tory kolejowe z zaporami i bez zapór oraz przez torowisko tramwajowe	- wskazuje, jak należy zachować się na miejscu wypadku	- usztywnia złamaną Kończynę, opatruje skaleczenie	- formułuje reguły bezpiecznego zachowania się pieszych na drodze i w

		alarmowych - zakłada opatrunek na- przedstawia, jak prawidłowo wezwać służby ratownicze na miejsce wypadku	z sygnalizacją świetlną i bez niej			jej pobliżu,
8	Rowerem w świat	– wymienia rodzaje rowerów, – podaje przykłady dawnych rowerów	– uzasadnia dlaczego warto jeździć rowerem	- wymienia korzyści, które daje poruszanie się rowerem	– opisuje cechy rowerów dawniej i dziś, – podaje przykłady współczesnych rowerów	–uzasadnia wybór roweru w zależności od potrzeb, – preferuje bezpieczne zachowania w ruchu drogowym
9	Rowerowy elementarz	– wymienia części roweru, – wymienia obowiązkowego wyposażenia roweru	– opisuje budowę roweru, – wymienia układy w rowerze	– omawia zasadę działania roweru, – omawia układy w rowerze	– przypisuje nazwy elementów roweru do odpowiednich układów	– opisuje elementy roweru wpływające na bezpieczeństwo rowerzysty
10	Aby rower służył dłużej...	– wskazuje układy w rowerze, – wie, na czym polega konserwacja układów: jezdnego i kierowniczego	– opisuje czynności związane z konserwacją układów: napędowego i hamulcowego, – wie w jaki sposób najłatwiej sprawdzić ilość powietrza w	– omawia sposób, w jaki można załatać przebitą dętkę, – potrafi konserwować układ oświetleniowy	– charakteryzuje wszystkie układy znajdujące się w rowerze, – omawia powód zejścia powietrza z opony	- wyjaśnia wpływ stanu technicznego roweru na bezpieczeństwo rowerzysty, – potrafi określić niebezpieczne sytuacje i wie, jak ich

			oponie			uniknąć
11	Bezpieczna droga ze znakami	– wymienia znaki drogowe pionowe i poziome związane z ruchem rowerowym,	– opisuje znaki drogowe poziome i pionowe, – wymienia sygnały drogowe obowiązujące rowerzystę	– opisuje zasady dotyczące poruszania się rowerzysty po drogach publicznych	– omawia znaczenie znaków pionowych i poziomych,	– omawia znaczenie sygnałów drogowych – określa niebezpieczne sytuacje i wie, jak ich uniknąć
12	Którędy bezpieczniej?	- posługuje się terminami: chodnik, droga dla pieszych, droga rowerowa, przejazd dla rowerów, ruch prawostronny	- określa, jak jest oznaczona droga dla rowerów i kto ma prawo się po niej poruszać, - wymienia sytuacje, w których rowerzysta może korzystać z chodnika i jezdni	- opisuje, w jaki sposób powinni zachować się uczestnicy ruchu w określonych sytuacjach na drodze, - wyjaśnia zasady pierwszeństwa obowiązujące na drogach dla rowerów i przejazdach dla rowerów	- omawia sposób poruszania się rowerzysty po chodniku i jezdni	- wymienia zasady obowiązujące rowerzystów, gdy przemieszczają się oni w kolumnie rowerowej
13	To takie proste! – Drogowe koło fortuny	- właściwie organizuje miejsce pracy - prawidłowo posługuje się narzędziami do obróbki papieru zgodnie z ich	- wykonuje prace zgodnie z założeniami - dba o porządek i bezpieczeństwo w miejscu pracy	- posługuje się narzędziami z zachowaniem zasad bezpieczeństwa - szacuje czas kolejnych działań (operacji technologicznych)	- wykonuje pracę w sposób samodzielny - formułuje ocenę gotowej pracy	- wykonuje pracę w sposób twórczy i samodzielny

		przeznaczeniem - wykonuje zadanie zgodnie z instrukcją,		-umiejętnie i poprawnie wykonuje czynności obróbce papieru		
14	Manewry na drodze	– wymienia manewry wykonywane na drodze: włączanie się do ruchu, skręcanie, wymijanie, omijanie, wyprzedzanie, zawracanie, – wymienia zasady wymagane w czasie włączania się do ruchu	– omawia zasady wymagane podczas wykonywania manewrów na drodze: wymijanie, omijanie, wyprzedzanie, zawracanie,	– omawia manewry związane ze zmianą kierunku ruchu i pasa ruchu	– opisuje manewry występujące na drodze (zawracanie, wymijanie, omijanie i wyprzedzanie), – omawia zasady regulujące poruszanie się rowerzysty w ruchu drogowym	– określa niebezpieczne sytuacje i przewiduje skutki niestosowania się do zasad obowiązujących w ruchu drogowym
15	Rowerem przez skrzyżowanie	– wymienia rodzaje skrzyżowań - wymienia i objaśnia znaczenie znaków drogowych obowiązujących na skrzyżowaniach dróg, - rozumie znaki przekazywane przez policjanta kierującego ruchem, - wymienia pojazdy	- objaśnia zasady dotyczące rowerzystów przejeżdżających przez skrzyżowanie dróg, -wyjaśnia znaki dawane przez policjanta kierującego ruchem na skrzyżowaniu, – omawia rodzaje skrzyżowań	– omawia zasady pierwszeństwa na skrzyżowaniach – opisuje drogę rowerzysty na skrzyżowaniu – opisuje oznakowanie pojazdów uprzywilejowanych w ruchu – omawia zasady pierwszeństwa na skrzyżowaniach	– analizuje ruch drogowy na skrzyżowaniu – analizuje ruch drogowy na skrzyżowaniach dróg	– określa niebezpieczne sytuacje na skrzyżowaniu i wie jak, ich unikać – określa niebezpieczne sytuacje na skrzyżowaniach i wie jak, ich unikać

		uprzywilejowane w ruchu drogowym – określa zasady dotyczące rowerzysty przejeżdżającego przez skrzyżowanie,	i kolejność zjazdu z nich				
16	To takie proste! – Makietą skrzyżowania	- miejsce pracy organizuje z pomocą nauczyciela, - wymienia kolejność działań (operacji technologicznych), - pracę wykonuje z pomocą nauczyciela,	- właściwie organizuje miejsce pracy, - posługuje się narzędziami do obróbki papieru zgodnie z ich przeznaczeniem,	- szacuje czas kolejnych działań (operacji technologicznych), - wykonuje pracę według przyjętych założeń, - dba o porządek i bezpieczeństwo miejsca pracy,	- wykonuje pracę w sposób twórczy,	- opowiada o procesie tworzenia wymieniając kolejne etapy pracy,	
17	Bezpieczeństwo rowerzysty	- bezpiecznie porusza się na rowerze - potrafi właściwie przygotować rower do jazdy,	- bezpiecznie porusza się na rowerze w miasteczku ruchu drogowego	- dostosowuje wysokość kierownicy i siodełka do wysokości rowerzysty	- bezpiecznie i zgodnie z przepisami ruchu drogowego porusza się w miasteczku ruchu drogowego	- potrafi usunąć drobne usterki w rowerze	
18	Jak dbać o Ziemię?	- Rozumie pojęcie i cel segregacji śmieci,	- Potrafi wyjaśnić na czym polega recykling,	- wymienia materiały podlegające recyklingowi,	- potrafi wymienić przedmioty wykonane z surowców wtórnych,	- potrafi wymienić kolory koszy na śmieci na poszczególne surowce wtórne	

19	W podróży	- posługuje się terminami: środki komunikacji publicznej, piktogram, rozkład jazdy, - projektuje własny piktogram na podstawie gotowych wzorów,	- czyta ze zrozumieniem rozkład jazdy, - wyjaśnia znaczenie piktogramów,	- wybiera na podstawie rozkładu jazdy najdogodniejsze połączenia między miejscowościami,	- planuje cel wycieczki i dobiera odpowiedni środek transportu, korzystając z rozkładu jazdy,	- wyznacza trasę wycieczki i prowadzi ją przez dwie lub więcej miejscowości, - projektuje piktogram, wykazując się pomysłowością,
20	Piesza wycieczka	- uzasadnia konieczność noszenia odblasków, - wskazuje, na jakich częściach ubrania pieszego należy umieścić odblaski, aby były one widoczne po zmroku na drodze,	- posługuje się terminami: obszar zabudowany i niezabudowany, - określa sposób poruszania się po drogach w obszarze niezabudowanym,	- projektuje element odblaskowy przypinany do plecaka,(z kolorowego papieru)	- wymienia, z jakimi zagrożeniami na drodze mogą się zetknąć piesi w obszarze niezabudowanym	- wykazuje się kreatywnością projektując element odblaskowy,
21	To takie proste! – Pamiątkowy album	- miejsce pracy organizuje z pomocą nauczyciela, - wymienia kolejność działań (operacji technologicznych), - pracę wykonuje z pomocą	- właściwie organizuje miejsce pracy, - posługuje się narzędziami do obróbki papieru zgodnie z ich przeznaczeniem,	- szacuje czas kolejnych działań (operacji technologicznych), - wykonuje pracę według przyjętych założeń, - dba o porządek i bezpieczeństwo miejsca	- wykonuje pracę w sposób twórczy,	- opowiada o procesie tworzenia wymieniając kolejne etapy pracy,

		nauczyciela,		pracy,		
KLASA V						
1	Od włókna do ubrania	• zna niektóre terminy spośród następujących: włókno, tkanina, dzianina, ścieg, konserwacja odzieży • zna pochodzenie i rodzaje niektórych włókien	• poprawnie posługuje się terminami: włókno, tkanina, dzianina, ścieg, konserwacja odzieży • określa pochodzenie włókien • rozróżnia materiały włókiennicze • wyjaśnia znaczenie symboli umieszczonych na metkach odzieżowych	• omawia konieczność różnicowania stroju w zależności od okazji • projektuje ubiory na różne okazje • wymienia nazwy przyborów krawieckich • rozróżnia ściegi krawieckie • wykonuje próbki poszczególnych ściegów	• omawia właściwości i zastosowanie różnych materiałów włókienniczych • podaje charakterystyczne cechy wyrobów wykonanych z włókien naturalnych i sztucznych • przedstawia zastosowanie przyborów krawieckich • określa wykorzystanie poszczególnych ściegów krawieckich • wykonuje próbki ściegów starannie i zgodnie z wzorem	• projektuje ubrania, wykazując się pomysłowością
2	To takie proste! – Pokrowiec na telefon	• posiada podstawowe przybory krawieckie • zna zastosowanie niektórych materiałów	• planuje etapy pracy • właściwie organizuje miejsce pracy • wykonuje pracę	• wymienia kolejność działań (operacji technologicznych) • prawidłowo posługuje	• posługuje się narzędziami z zachowaniem zasad	• formułuje ocenę gotowej pracy • wykonuje pracę w

		włókienniczych	według przyjętych założeń	się przyborami krawieckimi • dba o porządek i bezpieczeństwo w miejscu pracy • korzystając z wzoru wykonuje pokrowiec	bezpieczeństwa • szacuje czas kolejnych działań (operacji technologicznych)	sposób twórczy
3	Wszystko o papierze	• zna niektóre terminy: włókna roślinne, surowce wtórne, papier, tektura, karton • zna metody obróbki papieru • posiada narzędzia do obróbki papieru	• posługuje się terminami: włókna roślinne, surowce wtórne, papier, tektura, karton • podaje nazwy surowców wykorzystywanych do produkcji papieru	• omawia proces produkcji papieru • rozróżnia wytwory papiernicze • wymienia nazwy narzędzi do obróbki papieru	• podaje, kto i kiedy wynalazł papier • określa właściwości i zastosowanie różnych wytworów papierniczych	• przedstawia zastosowanie narzędzi do obróbki papieru
4	I Ty to potrafisz – Pudełko na prezent	• planuje etapy pracy • posiada narzędzia do obróbki papieru • zna zastosowanie papieru	• właściwie organizuje miejsce pracy • prawidłowo posługuje się narzędziami do obróbki papieru	• wymienia kolejność działań (operacji technologicznych) • wykonuje pracę według przyjętych założeń • dba o porządek i bezpieczeństwo w miejscu pracy	• posługuje się narzędziami z zachowaniem zasad bezpieczeństwa	• wykonuje pracę w sposób twórczy i oryginalny
5	Cenny surowiec – drewno	• zna niektóre terminy: drewno, pień, tartak, trak, tarcica, materiały drewnopochodne • zna niektóre gatunki drzew	• tłumaczy, jak się otrzymuje drewno • zna budowę pnia drzewa • podaje nazwy narzędzi do obróbki drewna i materiałów	• posługuje się terminami: drewno, pień, tartak, trak, tarcica, materiały • omawia budowę pnia drzewa	• wymienia nazwy gatunków drzew liściastych i iglastych • wyjaśnia, jak oszacować wiek drzewa	• przedstawia zastosowanie narzędzi do obróbki drewna i materiałów drewnopochodnych

			drewnopochodnych	drewnopochodne • nazywa rodzaje drzew • opisuje proces przetwarzania drewna 6• rozróżnia rodzaje materiałów drewnopochodnych	• nazywa rodzaje tarcicy • określa właściwości drewna i materiałów drewnopochodnych • wymienia przykłady zastosowania drewna i materiałów drewnopochodnych	
6	Świat tworzyw sztucznych	• zna zastosowanie niektórych tworzyw sztucznych w różnych dziedzinach życia	• rozróżnia wyroby wykonane z tworzyw sztucznych • wymienia narzędzia do obróbki tworzyw sztucznych • zna sposób otrzymywania tworzyw sztucznych	• omawia rodzaje tworzyw • charakteryzuje tworzywa ze względu na ich właściwości • podaje nazwy narzędzi do obróbki tworzyw	• opisuje, w jaki sposób otrzymuje się tworzywa sztuczne • podaje przykłady przedmiotów wykonanych z różnego rodzaju tworzyw • określa właściwości tworzyw • przedstawia zastosowanie narzędzi do obróbki tworzyw sztucznych • wyjaśnia wpływ tworzyw sztucznych	• tłumaczy zagrożenia wynikające z niewłaściwego postępowania z tworzywami sztucznymi

					na środowisko naturalne	
7	7. To takie proste! – Kolorowa postać	• posiada narzędzia do obróbki tworzyw sztucznych • właściwie dobiera tworzyw sztucznych do zadania	• właściwie organizuje miejsce pracy • planuje etapy pracy	• wymienia kolejność działań (operacji technologicznych) • prawidłowo posługuje się narzędziami do obróbki tworzyw sztucznych • wykonuje pracę według przyjętych założeń • dba o porządek i bezpieczeństwo w miejscu pracy	• posługuje się narzędziami z zachowaniem zasad bezpieczeństwa • szacuje czas kolejnych działań (operacji technologicznych)	• wykonuje pracę w sposób twórczy • formułuje ocenę gotowej pracy
8	Wokół metali	• zna niektóre terminy: metal, ruda, stop, niemetal, metale żelazne, metale nieżelazne • zna niektóre narzędzia do obróbki metali	• zna rodzaje metali • podaje nazwy narzędzi do obróbki metali	• poprawnie posługuje się terminami: metal, ruda, stop, niemetal, metale żelazne, metale nieżelazne • omawia, w jaki sposób otrzymuje się metale • określa rodzaje metali • wymienia zastosowanie różnych metali	• bada właściwości metali • przedstawia zastosowanie narzędzi do obróbki metali	• formułuje wnioski z przeprowadzonych badań na temat właściwości metali
9	Jak dbać o Ziemię?	• rozumie większość terminów: odpady,	• posługuje się terminami: odpady,	• omawia sposoby zagospodarowania	• planuje działania zmierzające do	• tłumaczy termin:

		recykling, surowce organiczne, surowce wtórne, segregacja • zna znaczenie większości symboli ekologicznych umieszczanych na opakowaniach różnych produktów • zna zasady segregacji odpadów	recykling, surowce organiczne, surowce wtórne, segregacja • rozumie przyczyny zanieczyszczenia środowiska • prawidłowo segreguje odpady	odpadów • wyjaśnia znaczenie symboli ekologicznych stosowanych na opakowaniach produktów	ograniczenia ilości śmieci gromadzonych w domu • wyjaśnia, w jaki sposób każdy człowiek może przyczynić się do ochrony środowiska naturalnego • określa rolę segregacji odpadów	elektrośmieci
10	I Ty to potrafisz – Recyklingowy struś	• posiada narzędzia do obróbki papieru i tworzyw sztucznych oraz przybory krawieckie	• właściwie organizuje miejsce pracy • prawidłowo posługuje się narzędziami do obróbki papieru, materiałów włókienniczych i tworzyw sztucznych	• wykonuje pracę według przyjętych założeń • dba o porządek i bezpieczeństwo w miejscu pracy	• posługuje się narzędziami z zachowaniem zasad bezpieczeństwa • wymienia kolejność działań (operacji technologicznych)	• wykonuje pracę w sposób twórczy
11	To umiem! – Podsumowanie rozdziału III	• zna zastosowanie materiałów włókienniczych, papieru, tworzyw sztucznych, metali • zna narzędzia do obróbki drewna i metali	• rozumie konieczność zagospodarowania odpadów	• wskazuje narzędzia przydatne do obróbki metali	• nazywa elementy budowy pnia drzewa oraz składniki materiałów włókienniczych • określa przydatność odpadów do	• wykazuje znajomość zagadnień dotyczących wytwarzania, właściwości i zastosowania materiałów włókienniczych,

		• rozpoznaje większość elementów budowania drzewa oraz części składowych tkaniny			ponownego wykorzystania	papieru, tworzyw sztucznych oraz metali
12	Jak powstaje rysunek techniczny?	-stosuje narzędzia kreślarskie i pomiarowe	• rozumie potrzebę zastosowania rysunku technicznego • rozpoznaje poszczególne narzędzia kreślarskie i pomiarowe i	• wyjaśnia, do czego wykorzystuje się rysunek techniczny • prawidłowo posługuje się przyborami do kreślenia i pomiaru • wykonuje proste rysunki z użyciem wskazanych narzędzi	• tłumaczy, dlaczego rysunek techniczny opisuje się za pomocą uniwersalnego języka technicznego • określa funkcję narzędzi kreślarskich i pomiarowych	• starannie wykreśla proste rysunki
13	Pismo techniczne	• stosuje potrzebne narzędzia i zeszyt ćwiczeń • odwzorowuje po śladach pismo techniczne	• wyjaśnia, do czego używa się pisma technicznego • odwzorowuje pismem technicznym poszczególne litery i cyfry	• podaje wysokość i szerokość znaków pisma technicznego • stosuje pismo techniczne do zapisania określonych wyrazów	• omawia znaczenie stosowania pisma technicznego • dba o estetykę tekstów zapisanych pismem technicznym	• bezbłędnie stosuje pismo techniczne
14	Elementy rysunku technicznego	• stosuje potrzebne narzędzia i zeszyt ćwiczeń • odwzorowuje	• posługuje się terminem: normalizacja • rozróżnia linie	• oblicza wielkość formatów rysunkowych w odniesieniu do formatu A4	• omawia pojęcie normalizacji w rysunku technicznym	• dba o estetykę i poprawność wykonywanego rysunku

		rysunek wg wzoru	rysunkowe i wymiarowe • sporządza rysunek w podanej podziałce	• określa format zeszytu przedmiotowego • wykonuje tabliczkę rysunkową	• przedstawia zastosowanie poszczególnych linii i prawidłowo posługuje się nimi na rysunku	• bezbłędnie posługuje się rysunkiem technicznym
15	Szkice techniczne	• stosuje potrzebne narzędzia i zeszyt ćwiczeń	• uzupełnia i z niewielką pomocą wykonuje proste szkice techniczne • uzupełnia i samodzielnie wykonuje proste szkice techniczne	• wyznacza osie symetrii narysowanych figur • poprawnie wykonuje szkic techniczny	• omawia kolejne etapy szkicowania • wykonuje szkic techniczny przedmiotu z zachowaniem odpowiedniej kolejności działań	• bezbłędnie posługuje się rysunkiem technicznym
KLASA VI						
1	Na osiedlu	- wymienia podstawowe elementy osiedla mieszkaniowego	- potrafi wyjaśnić jakie znaczenie dla mieszkańców mają poszczególne elementy osiedla mieszkaniowego	- wykonuje plan osiedla uwzględniający najważniejsze elementy	- porównuje budowę osiedla z czasów PRL i obecnie wskazując ich wady i zalety z punktu widzenia użytkowników	- wykonuje szczegółowy plan osiedla uwzględniając ilość i wymagania mieszkańców
2	Dom bez tajemnic	charakteryzuje wybraną instalację domową;	określa podstawowe funkcje instalacji domowych, czyta i rysuje symbole graficzne stosowane w rysunku	czyta i rysuje schematy domowej instalacji elektrycznej; projektuje funkcjonalne i estetyczne urządzenie mieszkania	oblicza koszt zużycia energii elektrycznej, gazu i wody w swoim domu; projektuje układy	projektuje układy przestrzenne domu z uwzględnieniem potrzeb własnej

			budowlanym; wymienia podstawowe instalacje domowe; nazywa odbiorniki poszczególnych instalacji.	z uwzględnieniem zasad ergonomii; wyjaśnia funkcję poszczególnych elementów instalacji domowych;	przestrzenne domu z uwzględnieniem potrzeb własnej rodziny; oblicza koszt zużycia energii elektrycznej, gazu i wody w swoim domu;	rodziny.
3	To takie proste! Mostek dla chomika.	• planuje etapy pracy • posiada narzędzia do obróbki drewna • zna zastosowanie drewna	• właściwie organizuje miejsce pracy • prawidłowo posługuje się narzędziami do obróbki drewna	• wymienia kolejność działań (operacji technologicznych) • wykonuje pracę według przyjętych założeń • dba o porządek i bezpieczeństwo w miejscu pracy	• posługuje się narzędziami z zachowaniem zasad bezpieczeństwa	• wykonuje pracę w sposób twórczy i oryginalny
4	W pokoju nastolatka.	- wymienia podstawowe elementy mieszkania	- potrafi wyjaśnić jakie znaczenie dla mieszkańców mają poszczególne elementy mieszkania	- wykonuje plan mieszkania uwzględniający najważniejsze elementy	- porównuje budowę różnych budynków mieszkalnych wskazując ich wady i zalety z punktu widzenia użytkowników	- wykonuje szczegółowy plan własnego mieszkania uwzględniając ilość i wymagania mieszkańców
5	To takie proste!- Kolorowy kalendarz	• planuje etapy pracy • posiada narzędzia do obróbki papieru • zna zastosowanie papieru	• właściwie organizuje miejsce pracy • prawidłowo posługuje się narzędziami do obróbki papieru	• wymienia kolejność działań (operacji technologicznych) • wykonuje pracę według przyjętych założeń • dba o porządek	• posługuje się narzędziami z zachowaniem zasad bezpieczeństwa	• wykonuje pracę w sposób twórczy i oryginalny

				i bezpieczeństwo w miejscu pracy		
6	Instalacje w mieszkaniu	charakteryzuje wybraną instalację domową;	określa podstawowe funkcje instalacji domowych, czyta i rysuje symbole graficzne stosowane w rysunku budowlanym; wymienia podstawowe instalacje domowe; nazywa odbiorniki poszczególnych instalacji.	czyta i rysuje schematy domowej instalacji elektrycznej; projektuje funkcjonalne i estetyczne urządzenie mieszkania z uwzględnieniem zasad ergonomii; wyjaśnia funkcję poszczególnych elementów instalacji domowych;	projektuje układy przestrzenne domu z uwzględnieniem potrzeb własnej rodziny;	projektuje układy przestrzenne domu z uwzględnieniem potrzeb własnej rodziny.
7	Opłaty domowe	Zna pojęcie urządzeń elektrooszczędnych	Potrafi wyjaśnić korzyści dla użytkownika wynikające z korzystania z urządzeń elektrooszczędnych i z oszczędzania wody i gazu.	Potrafi wyjaśnić wpływ korzystania z urządzeń energooszczędnych i ograniczania zużycia wody oraz gazu na środowisko naturalne	oblicza koszt zużycia energii elektrycznej, gazu i wody w swoim domu na podstawie wskazań licznika;	Oblicza przybliżony koszt użycia domowych urządzeń elektrycznych korzystając z tabel i tabliczek znamionowych.
8.	Rzuty prostokątne.	• stosuje potrzebne narzędzia i zeszyt ćwiczeń • odwzorowuje rysunek wg wzoru	-potrafi wskazać prawidłowo wykonany rzut prostokątny	- potrafi wykonać rzut prostokątny prostej figury geometrycznej	- potrafi wykonać rzut prostokątny figury geometrycznej o złożonym kształcie	• dba o estetykę i poprawność wykonywanego rysunku - potrafi wykonać rzut prostokątny wybranego urządzenia

9.	Rzuty aksonometryczne	• stosuje potrzebne narzędzia i zeszyt ćwiczeń • odwzorowuje rysunek wg wzoru	-potrafi odróżnić rzut prostokątny od aksonometrycznego	- potrafi wykonać rzut izometryczny prostej figury geometrycznej	- potrafi wykonać rzut dimetryczny ukośny prostej figury geometrycznej	- potrafi wykonać rzut dimetryczny ukośny i izometryczny wybranego urządzenia
10.	Wymiarowanie rysunków technicznych	• stosuje potrzebne narzędzia i zeszyt ćwiczeń	- zna podstawowe wymiarowania (jednostki, nazwy linii wymiarowych i pomocniczych)	- zna zasady wymiarowania i nazwy z nimi związane	- potrafi zwymiarować prosty przedmiot	- potrafi zwymiarować przedmiot o skomplikowanych kształtach
11.	Żyj aktywnie	- rozróżnia wypoczynek aktywny od wypoczynku biernego	- potrafi podać przykłady wypoczynku czynnego i biernego oraz wyjaśnić różnice między nimi	- potrafi wymienić zagrożenia wynikające z siedzącego trybu życia	- potrafi uzasadnić pozytywny wpływ aktywnego wypoczynku na stan naszego zdrowia	- potrafi samodzielnie zaplanować wypoczynek aktywny i bierny w zależności od potrzeb i trybu życia
12.	Zdrowie na talerzu.	- wymienia grupy składników odżywczych	-wymienia podstawowe grupy produktów spożywczych; -nazywa czynności wykonywane podczas obróbki wstępnej	- grupuje produkty spożywcze o zbliżonej wartości odżywczej; -ustala, które produkty powinny być podstawą diety; -określa funkcje, jakie pełnią składniki pokarmowe;	-omawia zawartość piramidy zdrowego żywienia; -wskazuje produkty pochodzenia zwierzęcego i roślinnego	określa znaczenie poszczególnych składników odżywczych dla prawidłowego funkcjonowania organizmu człowieka;
13.	Sprawdź co jesz	- wymienia grupy składników odżywczych	-wymienia podstawowe grupy produktów	wskazuje produkty pochodzenia zwierzęcego	- wymienia najczęściej stosowane metody	dobiera metodę utrwalania żywności

			spożywczych; -nazywa czynności wykonywane podczas obróbki wstępnej	i roślinnego pełniące funkcję energetyczną, budulcową i regulującą	konserwowania żywności i ich wpływ na zdrowie człowieka	do produktu;
14.	Jak przygotować zdrowy posiłek?	- wymienia grupy składników odżywczych	-wymienia podstawowe grupy produktów spożywczych; -nazywa czynności wykonywane podczas obróbki wstępnej - nazywa podstawowe urządzenia służące do przygotowywania posiłków	- wie jak sporządzić proste potrawy, wykorzystując urządzenia gospodarstwa domowego;	- wie jak się wykonuje czynności związane z obróbką termiczną i wykończającą oraz przygotowuje posiłki zimne i gorące, stosując zasady higieniczne pracy;	-rozdziela sposoby konserwacji żywności; -omawia pojęcie żywności ekologicznej; -wyjaśnia rolę witamin i składników mineralnych w żywieniu; -wyjaśnia zasady obróbki wstępnej, termicznej i wykończającej.